

Uvodnik

Jurij Paljk

“Gospod, zakaj si molčal?”

Zloglasni napis “Arbeit Macht Frei”, pod katerim je minulo nedeljo vstopil papež Benedikt XVI., zatopljen v molitev, v nekdanje taborišče smrti Auschwitz, v katerem je bilo umorjenih več kot milijon in pol ljudi, je dokaz, kako prav je imela Hannah Arendt, prodorna Judinja, ko je nacistično taborišče označila za “absolutno zlo”. Sveti oče je kasneje odšel še v bližnji lager Birkenau, ki je bil zadnja postaja apostolskega obiska Poljske. Papež si je za konec svojega obiska Poljske sam želel obiskati uničevalno taborišče, kajti: “Tu sem kot sin nemškega naroda in prav zato moram in zmorem reči, kot je to storil Janez Pavel II., ko je na tem mestu dejal: ‘Nisem mogel storiti drugače, kot da sem prišel sem!’” Papež je s tem zgodovinskimi obiskom storil veliko dejanje, saj je prosil za odpuščanje in za spravo med ljudmi. Naravnost je rotal Boga, “naj nikdar več ne dopusti, da bi se kaj podobnega dogodilo v prihodnje!”

“Zakaj, Gospod, zakaj si molčal? Zakaj si zmogel dopustiti vse to? V tišini se globoko zamišljeni klanjamo velikemu številu vseh tistih, ki so na tem mestu trpeli in bili tu umorjeni!” je misel, ki jo je izgovoril v italijanskem jeziku; izbira jezika gotovo ni bila naključna. Ves čas obiska, ki ga je označevala tudi judovska molitev, je papež Ratzinger molil. “Nacistični kriminalci so hoteli uničiti judovski narod in s tem dejanjem so hoteli ubiti Boga, ki je bil poklical Abrahama, kateremu je govoril na Sinaju, in določil smernice in pravila, ki veljajo za vse večne čase!” je dejal sveti oče. “Umrli ne kličejo v nas na dan sovražstva, ampak nam kažejo, kako strašne so posledice sovražstva!” Nemški papež je citiral Antigono, ko sredi grozot, ki jo obdajajo, reče: “Nisem tu, da bi sovražila, ampak zaradi ljubezni.” Izrecno je poudaril, da se sovražstvo tudi danes širi, a je tudi opozoril, da ljudje “pogrešimo, ko hočemo biti sodniki Boga in zgodovine!” Prosil je za “milost odpuščanja in sprave” in to tudi za vse tiste, ki danes trpijo zaradi sovražstva “v tej uri zgodovine, ko ljudje trpijo zaradi moči sovražstva na drugačen način in zaradi nasilja, ki ga sovražstvo rojeva!”

“Zakaj, Gospod, zakaj si molčal?” se je vprašal papež, za katerega vemo, da je eden najbolj prepričljivih krščanskih filozofov minulega stoletja, in s tem pokazal, da tudi kot prvi mož Cerkve ne more razumeti strahot taborišča, da se tudi sam sprašuje, ali je zares Bog umrl v taborišču in zato po Auschwitzu niso več možne ne umetnost in ne poezija ne pravična družba in ne vera, kot so se po drugi vojni spraševali evropski misleci. Papež se zaveda, da tega misterija, te strašne skrivnosti, zakaj je Bog Auschwitz dopustil, človeku ni dano razumeti, kot je tudi pravilno dejal, da sodobniki ne moremo biti sodniki Boga in zgodovine.

V zameno pa je kot papež in Nemec storil velikansko dejanje, ko je prosil za odpuščanje in se zavzel za spravo! Povsod po svetu seveda, tudi med nami Slovenci, ki še vedno živimo v krču posledic strahot druge svetovne vojne, nespravljeni med seboj!

Odpuščanje!

Revščina v Italiji

V prejšnjem tednu je italijanski osrednji zavod za statistiko Istat objavil letno poročilo o gospodarstvu v Italiji. Mimo že običajnih podatkov, da gospodarstvo v Italiji že dalj časa stagnira, pa je zaskrbljujoč podatek o naraščajočem številu revnih, ki ga objavlja Istat v svoji raziskavi. Istočasno pa so izvedenci pri uradu Istat odkrili, da v Italiji naraščajo razlike med bogatimi in revnimi, saj so izračunali, da ima približno 20% italijanskih družin 40% italijanskega bogastva. Ugotovili so tudi, da je t. i. socialna mobilnost v Italiji zelo nizka, kar pomeni, da ima oseba, ki pripada ekonomsko in socialno nižjemu sloju, zelo malo možnosti, da se z leti povzpne po socialni lestvici. V tem pogledu imajo nekaj več možnosti ženske, ki s poroko preidejo iz nižjega sloja v višjega.

Po podatkih, ki jih objavlja Istat, je namreč v Italiji 7,6 milijonov revnih, od tega pa je v Italiji približno 1,5 milijona oseb, ki mesečno razpolagajo z manj kot 800 evrov. Približno 4,2 milijona odvisnih delavcev pa zasluži mesečno manj kot 780 evrov. Statistiki so sicer izračunali, da znaša letni dohodek povprečne družine v Italiji 24.950 evrov, kar naj bi zneslo 2.080 evrov mesečno, vendar približno polovica družin prejema mesečno manj kot 1.670 evro. Predvsem na jugu Italije, kjer je v večini družin zaposlena samo ena oseba, le s težavo razpolagajo mesečno s takim zneskom. V Italiji pa je tudi približno 650 tisoč družin, v katerih so vsi družinski člani brezposelni.

Največ revnih je na jugu Italije, kjer se je število

revnih v zadnjem letu povečalo za 900 tisoč enot. Po zadnjih podatkih naj bi na jugu spadala med revne že vsaka četrta družina. Revščino najbolj občutijo družine, ki imajo tri

otroke ali več, družine, v katerih je družinski poglavar upokojenec, in ostarele ter osamljene ženske.

Z nizkimi dohodki se mesečno spopada 12,3% zaposlenih moških in 28,2% zaposlenih žensk, 36% mladih pod 25. letom starosti, 32% zaposlenih z nizko stopnjo izobrazbe, 21% zaposlenih v zasebnem sektorju in 40% vseh zaposlenih s pogodbo na določen čas. Približno polovica vseh oseb, ki prejema mesečno zelo nizke dohodke, je zaposlena v primarnem sektorju in se ukvarja s kmetijstvom, lovom ali ribolovom. Istočasno pa so ugotovili, da ima približno 16,5% odvisnih delavcev službene zadolžitve, ki niso primerne njihovi izobrazbi, saj opravljajo naloge nižje kategorije, temu primerno nižja pa je tudi plača, ki jo prejema. V to skupino spadajo predvsem osebe, ki imajo manj kot 34 let in so zaposlene manj kot 5 let.

Ker družine razpolagajo z nižjimi dohodki, so se zmanjšale tudi porabe. Veliko družin se je preusmerilo na nakupe nižje kakovosti. V letu 2004 je približno 25% družin kupilo manj kruha in mleka, več kot 30% družin pa je kupilo manj mesa, sadja in zelenjave. Družine pa so zmanjšale nakupe rib, oblek, čevljev in usnjene galanterije. Približno 7% italijanskih državljanov pa si lahko privoščijo pošten obrok samo enkrat vsaka dva dneva. Približno tretjina italijanskih državljanov se le s težavo prebije do konca meseca. Predvsem na jugu pa so družine, ki nimajo dovolj denarja, da bi lahko primerno ogrevale svoje domove. V letu 2005 je samo 26% vseh italijanskih državljanov povečalo

svoje prihranke.

Sicer pa se slika, ki jo v tej raziskavi podaja italijanski osrednji zavod za statistiko Istat, ne sklada z marsikaterim obnašanjem italijanskih državljanov. Čeprav so namreč vedno revnejši, čeprav je razkorak med revnimi in bogatimi vedno večji, razpoložljivi dohodki vedno manjši, je v Italiji sklenjenih več naročin za mobilni telefon, kot je državljanov samih, restavracije in bari imajo zelo veliko obiskovalcev, marsikateri najstnik ima na razpolago izredno velike vsote, ki jih lahko porabi za alkohol in cigarete, ob vsakem, še tako kratkem prazničnem mostičku, pa se množice Italijanov spravijo na avtoceste, da preživijo dopust izven doma. Vse to pa je jasen dokaz, da imajo ljudje še vedno veliko denarja na razpolago.

Mara Petaros

KBcenter

pogled v prihodnost

ODKRITJE DOPRSNEGA KIPA V SPOMINSKEM PARKU

PREDSTAVITEV PUBLIKACIJE:

Kazimir Humar – Človek v slovenskem sluhu srca

PODELITEV 2. PRIZNANJA KAZIMIR HUMAR DRUŠTVOMA JADRO IN TRŽIČ

SODELUJEJO: Bernard Špacapan, Jurij Paljk,
Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel,
Pevska skupina Akord, MePZ Lojze Bratuž

POBUDNIKI SLOVESNOSTI:

Katoliško tiskovno društvo
Kulturni center Lojze Bratuž
Slovenska zamejska skavtska organizacija
Svet slovenskih organizacij
Štandreška dekanija
Zadruga Goriška Mohorjeva
Zveza slovenske katoliške prosvete

Vljudno vabljeni
na spominsko slovesnost

OB 5. OBLETNICI SMRTI DR. KAZIMIRJA HUMARJA

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 1. junija 2006, ob 19.30

Italija po volitvah

Politično ozračje se še ne umirja

Kmalu bosta minila dva meseca od parlamentarnih volitev (9. in 10. aprila), ki so dodobra razbarkale politične vode, da se kar ne morejo umiriti. Za to ima glavno "zaslugo" poražena desna sredina in predvsem njen voditelj Silvio Berlusconi. Slednji namreč se ne more sprijazniti z dejstvom, da mu ni uspelo ohraniti zaupanje tiste večine volilcev, ki so ga podprli na volitvah leta 2001. Izmika se lojalnemu priznanju lastnega poraza in zmage, čeprav tesne, političnega nasprotnika, to se pravi Prodijske koalicije. Še vedno ponavlja obtožbe, da so bile na volitvah zagrešene nerednosti in prek parlamentarnih odborov za preverjanje pritožb zahteva ponovno preštevanje glasov in zapisnikov, čeprav je pristojni odsek Kasacijskega sodišča že pregledal sporne glasovnice, kar pa ni spremenilo končnih volilnih izidov.

Do prvega ostrega spopada med obema poloma je prišlo ob izbiri in volitvah predstavnikov najvišjih državnih institucij, t.j. predsednika poslanske zbornice in senata ter predsednika republike. Po demokratičnem principu ima zmagovita stran pravico predlagati ljudi na omenjena mesta. To je Prodijska koalicija tudi storila. Najbolj sporno je bilo mesto predsednika republike, glede katerega je levosredinska stran delno popustila in ni vztrajala pri prvotnem kandidatu D'Alema, ampak je nato predlagala in izvolila za desno sredino sprejemljivejšega kandidata v osebi Georgia Napolitana, sicer zgodovinskega predstavnika bivše KPI, ki je svoj čas že bil predsednik poslanske

zbornice in notranji minister ter pred kratkim imenovan za dosmrtnega senatorja. Sredinska UDC in Finijeva stranka sta bili pripravljeni sodelovati pri izvolitvi Napolitana, a je to preprečil Berlusconi, ki je prav tako preprečil, da bi Fini sprejel ponujeno predsedstvo poslanske komisije za zunanjo politiko. Vprašanje je, koliko časa bosta omenjena zaveznika zaradi "ljubega miru" prenašala samovoljo Berlusconi, ki se proglašja za edinega in nespornega voditelja Doma svoboščin. Treba se je tudi zavedati, da politični mlini meljejo počasi, a vendar meljejo.

Novi predsednik vlade Prodi je po pričakovanju prejel zaupnico tako v senatu kot v poslanski zbornici. Desnosredinska opozicija je za predsednika senata (kjer ima leva sredina tesno večino) skušala ponagajati s tem, da je za predsednika senata predlagala starostno dosmrtnih senatorjev Andreottija, vendar se je ta njen poskus izjalovil. Predstavniki iste desne sredine pa so se nekaj dni zatem "zgražali" nad dosmrtnimi senatorji, ki so glasovali za zaupnico Prodijski vladi. Med temi je bil tudi senator Andreotti, kandidat desne sredine za predsednika senata.

Pri izglasovanju zaupnice Prodijski vladi v poslanski zbornici ni bilo težav, ker v tej veji parlamenta Unija razpolaga s precej trdno večino, in to po zaslugi zadnjega volilnega zakona, ki ga je tik pred volitvami vsilila desna sredina. Na novo vlado pa so se takoj spravili predstavniki desne sredine in nekateri med njimi prav neokusno in moralno nesprejemljivo. V mislih imamo zlasti nekega novopečenega senatorja Nacionalnega zavezništva iz Padove, ki je grobo žalil ministrico za družinsko poli-

tiko Rosy Bindi. To je bilo preveč celo samemu strankinemu tajniku Finiju, ki je zadevnega parlamentarca označil za "bedastega". Po drugi strani pa je moral predsednik vlade Prodi strogo pozvati nekatere ministre, naj ne nastopajo s preuranjenimi izjavami o bližnjih vladnih ukrepih, ker s tem povzročajo v javnosti nepotrebnne polemike. Tudi pogosti medijski posegi predsednika italijanske škofovske konference kardinala Ruinija niso bili, po našem mnenju, vedno najbolj umestni. Predsednik vlade Prodi je konec minulega tedna predstavil prvi delovni program desetih točk, ki jih bo vlada takoj začela uresničevati, ker ne zahtevajo novih finančnih sredstev. Celovit in pregleden program pa bo predstavila, ko bo znano stvarno finančno stanje države. Gospodarski minister Padua-Schioppa pospešeno pregleduje državne račune. Pravkar omenjeni začetni program na prvem mestu navaja okvirni načrt za odpoklic vojakov iz Iraka, in sicer prvih tisoč do konca junija, ostalih 1600 pa do konca leta. Sledi pripravljanje ukrepov za zmanjšanje davčnega bremena za podjetja, kar bo istočasno omogočilo povečanje dohodka za v njih zaposlene delavce.

Ko to pišemo, niso še znani izidi nedeljskih upravnih volitev v 1267 občinah, v osmih provincah in deželnih volitev na Siciliji. Politična pozornost pa je že usmerjena na vsedržavni referendum, ki bo 25. in 26. junija in na katerem bodo volivci morali odločiti, ali potrdijo nedavno sprejete spremembe ustave ali jih zavrnejo, ker so bile površno in enostransko izdelane in deželam ne dajejo dejanske avtonomije.

Aljož Tul

Svet slovenskih organizacij Za razsoden dialog

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij se je 17. maja sestal in obravnaval vrsto vprašanj, ki zadevajo ne le SSO, ampak celotno slovensko narodno skupnost. Predsednik Drago Štoka je poročal o aktivni prisotnosti SSO na različnih prireditvah v zamejstvu in osrednji Sloveniji, podrobno o obisku v evropskem parlamentu, kjer se je tudi kot član EFA sestal z evropskimi poslanci in bil z okrog 30

mladimi, ki so v organizaciji SSK obiskali evropski parlament. Štoka je podrobneje razčlenil razne kulturne, socialne in ekonomske probleme, ki so bili za SSO v zadnjem času v ospredju pozornosti. Govoril je tudi o izboljšanju stikov s SKGZ, ki so v zadnjem obdobju zašli v določeno krizo, in to gotovo ne zaradi zadržanja SSO, ki je bilo v odnosih z drugo krovno organizacijo vedno v konstruktivnem in vse-

stransko pozitivnem odnosu. Trije pokrajinski predsedniki SSO so poročali o stanju v posameznih okrajih. O nakazanih problemih se je razvila razprava, v katero so posegli skoro vsi člani Upravnega odbora SSO. Nekateri člani SSO so nadalje analizirali tudi razne pogoje, ki so bili izvršeni na nedavnem kongresu SKGZ in so se dotikali odnosov z SSO. Iz nekaterih posegov (nekateri niso bili objavljeni v PD) je bilo razvidno kritično, mestoma tudi neumestno zadržanje do SSO s strani nekaterih vidnih predstavnikov SKGZ, tako na račun novega vodstva SSO kot tudi glede perspektiv v sodelovanju. Izvršni odbor SSO je potrdil pravilno in v prihodnost usmerjeno delovanje svojega novega vodstva, ki je izšlo z decembrskega kongresa, in se zavzel za sodelovanje s SKGZ, za razsodni dialog, za strpnost in taka skupna gledanja ter rešitve, ki bodo šle izključno v smer konstruktivnega delovanja in v korist celotne slovenske narodne skupnosti v deželi F-Jk. Smo pred novimi izzivi v odnosih do matične domovine in do nove nastajajoče Evrope, zato naj gre ves napor SSO in SKGZ le v smer skupnega dobrega in pozitivnega sodelovanja, demokratičnega soočanja misli, projektov in smernic, kar si dejansko želi vse naše prebivalstvo, ki gotovo ne mara polemik, ampak si želi le dobrega sodelovanja tako med krovnicima organizacijama kot med vsemi kulturnimi, političnimi in drugimi dejavniki v našem prostoru.

Medškofijsko romanje Gorica - Koper na Sveto Goro

"Verniki ob meji, bodite pričevalci Kristusa!"

Pod dobrohotnim pogledom Svetogorske Kraljice zbrane vernike iz goriške nadškofije in koprške škofije je goriški nadpastir msgr. Dino De Antoni v nedeljo, 28. maja, nagovoril o tem, kako je nujno, da smo v obmejnem prostoru pristni in krepki pričevalci Kristusa.

Medškofijsko romanje, ki že vrsto let združuje Slovence, Italijane in Furlane v svetišču, ki je drago vsem ljudem z našega področja, je tudi tokrat priklicalo veliko množico. Z nadškofom De Antonijem in koprskim škofom Metodrom Pirihom je stopilo k oltarju nekaj nad dvajset slovenskih in italijanskim somaševalcev. Prvi je uvodoma spodbudil navzoče, naj prosijo Marijo za blagoslov in pogum, da bi se kot romarji srečali in da bi okrepili svoje življenjske namere; drugi pa je v baziliki pozdravil tudi okrog 60 udeležencev romanja k trem svetiščem (Stara Gora, Marijino Celje, Sv. Gora), ki ga je uspešno izpeljalo čezmejno društvo MOST. Berila, molitve in pesmi so potekali v slovenščini, italijanščini in furlanščini. Glavni mašnik, nadškof De Antoni, je v homiliji poudaril, kako vstali Kristus živi in deluje po občestvu Vanj verujočih. Ključ nas, naj z Njim in v Njem sodelujemo v našem svetu. Današnje ljudi, je nadaljeval nadškof, "neredko navdaja občutek, da je naše življenje le utvara, ki polagoma drsi v razočaranje, v neko zasoplo beganje za ničem." Prepričani pa moramo biti, da se bodo naša pričakovanja izpolnila, "kajti Bog, ki je Ljubezen,

je večno presenečenje." Nove rodove zaznamuje posplošena nevednost o Jezusu, ki je središče in srce krščanstva. Tudi sami smo svoje krščansko življenje skrčili le na etično odločitev, veliko idejo, saj - je msgr. De Antoni citiral papeževo prvo encikliko - nismo več sposobni, da bi čutili, kako je krščanstvo "srečanje z dogodkom, z Osebo, ki daje življenju novo obzorje in s tem odločilno smer." Srce krščanstva je velikonočna skrivnost: to je edini razlog za upanje današnjega človeka. Zato se moramo vrniti k Vstalemu, dojeti njegovo prisotnost, odkriti njegov pomen za naše bivanje in človeško zgodovino. Kot verni ljudje moramo vstopati v vrvež naše zgodovine. Skrajšanja odprava državne meje bo prinesla marsikatero novost, tako možnosti kot tudi neravnovesja. V tem prostoru se moramo zavdati svoje človeško-krščanske odgovornosti in z ljudmi dobre volje ustvarjati priložnosti za soočanje in dialog. Ob koncu homilije je nadškof kot izziv za razmišljanje omenil predlog goriške študijske skupine za Zborovanje Cerkve v Italiji: obme-

ni Cerkvi naj bi skupno z ljudmi dobre volje in z ustanovami načrtovali poseben prostor sprejemanja, dialoga, kulturnega snovanja, nekake delavnice, tudi na univerzitetni ravni, za soočenje med različnimi zgodovinskimi in verskimi izročili. Krajevne Cerkve, ki izhajajo iz Ogleja, bi lahko pripomogle k ovrednotenju skupnih korenin. Tudi v tem naj nas podpira Marija, je dodal in se zahvalil romarjem društva MOST, ki so s svojjo pobudo še enkrat potrdili, da so meje mimo in da smo lahko pripadniki različnih narodov Kristusove priče.

Msgr. Pirih je povedal, da se geslo letošnjega italijanskega cerkvenega shoda (Pričevalci vstalega Kristusa, upanje za ves svet) lepo sklada s pastoralnim programom slovenske Cerkve, ki pa je osredotočen na delo za oddaljene. Prav Svetogorska Mati pozna številne oddaljene in je številnim pomagala spet najti pot do Jezusa. Mi, njeni otroci, imamo posebno poslanstvo, ko kot Kristusovi pričevalci omogočamo, da On živi med nami. "Kdo bo pritegnil oddaljene, če ne živi Bog med nami!"

DD

Povejmo na glas

Napredek, ki uničuje okolje

Vznemirjenje, ki ga je povzročila napoved možne postavitve plinskih terminalov v Tržaškem zalivu, nas je spomnilo, da si človeštvo še vedno ni odgovorilo na vprašanje, kaj hoče z napredkom. Vsi si želimo napredka, tisti v razvitem in tisti v nerazvitem svetu. Napredek je neke vrste nadomestna beseda za smisel: delamo in trudimo se, da bi nam bilo boljše, boljše nam in našim potomcem. Da bi imeli dovolj hrane, obleke, da bi živeli v prijetnih bivališčih, bili zaščiteni pred mrazom in vročino in bi z ozirom na vse, kar že imamo, imeli še nekaj več, v tem je bistvo napredka - da bi torej šli naprej, da bi "napredovali". Toda v zadnjih dveh ali treh desetletjih je napredek izgubil navedeni romantični nadih, izjemno se je zaostрил, pomeni vse večjo odvisnost od energije in surovin, že kar zasvojenost in pripravljenost na zaostrovanje, v kolikor bi bili lahko oropani trenutno dosežene življenjske ravni. Nuja napredovanja je še posebej neumiljeno posegla v okolje, ki je vse bolj prizadeto in poškodovano, pri čemer ni videti zares spodbudnih znakov, da bi se stvari obrnile v nasprotno smer, nasprotno, uničevanje okolja se nadaljuje.

Kljub temu ali onemu pomisleku je vselej na prvem mestu napredek, zadoščanje novim in novim potrebam in vse skupaj se zdi mašinerija, ki je od nas močnejša. Seveda si ne želimo uničevanja narave, si ne želimo vse večjih območij revščine in lakote, kar se zdi čisto neka druga zgodba, a je v resnici ista: služenje

napredku, kot je sedaj v rabi, uničuje okolje in v povsem dobesednem smislu tudi človeštvo, saj na eni strani razviti svet hlastno ustvarja in použiva vse več dobrin, na drugi strani so revni vse bolj revni in jim v vse večjem številu preti pogin. Ne želimo si vsega tega, a vendar se v tej smeri stvari ves čas odvijajo, tako da se nas, v kolikor se problema zavedamo, že polasča mučen občutek nemoči, kot da ne moremo ničesar spremeniti. Je torej napredek tudi uničevanje v najširšem smislu, uničevanje, ki se mu ne moremo izogniti? Kaj naj storimo? Smo lahko proti napredku? To bi bilo vsekakor nesmiselno. Smo za napredek s škodljivimi posledicami? Smo se znašli v takšnem začaranem krogu, iz katerega ni izhoda in smo mu lahko le podložni?

Seveda ni dvoma: smo za napredek, a ne za tistega, ki uničuje. Smo za napredek, ki skrbi tudi za okolje, saj je okolje temeljna in nepogrešljiva dobrina nas vseh. Smo za napredek, ki ne bo dopuščal širjenja zlovesčih sivih lis revščine in lakote, saj slednje postavljajo pod vprašaj našo človečnost. Prepričani smo, da je možen napredek, ki nima uničevalnih stranskih učinkov, prepričani smo, da se moramo uničevalnim stranskim učinkom že vnaprej postaviti po robu. Prepričani smo ne nazadnje, da logika brezčutnega svobodnega trga ter razdiralne strani globalizacije ni naša edina pot, saj bi to pomenilo, da bi se kot tolikokrat v zgodovini pomikali proti rušilni krizi, po kateri bomo morali pričeti vse na novo.

Janez Povše

Na dnu ...

IMAM PRAVICO DO VEČJE JEZIKOVNE ZAŠČITE...

Mnenje

Manjšina in leto 2007

Zelena luč za prevzem evra, ki sta jo 16. maja prižgali Evropska centralna banka in Evropska komisija, pomeni za Slovenijo pomemben korak na njeni poti v integracijo v Evropi. Leto 2007 bo torej izjemnega pomena za našo matično državo. 1. januarja 2007 bo stopil v veljavo evro, nekje jeseni pa naj bi padle Schengenske meje, kar bo konkretno pomenilo, da mi ne bomo več Zamejci, vsaj ne v tradicionalnem pomenu besede.

Kljub temu se mi zdi, da ta dva velika dogodka danes malce podcenjujemo. Prepogosto si pravimo, da smo kot manjšinci že itak navajeni na čezmejno sodelovanje, saj ga uresničujemo že od leta 1955, in da so ti dogodki le še zadnji korak procesa, ki se je začel z osamosvojitvijo Slovenije.

Drži. Nedvomno za marsikoga izmed nas meja že zdavnaj ni bila več pregrada, a kljub temu ne moremo mimo dejstva, da smo do večraj od meje živeli, da je naše družbeno gospodarstvo, o katerem že dolgo več ne govorimo, bilo odvisno od meje, da so bile torej vse naše večje ustanove financirane zaradi meje, da je večina pravic Slovencev v Italiji bila določena zaradi meje itd. Meja je torej hočeš nočeš vplivala na nas. Zato si upam trditi, da se perspektive, ki se uresničujejo z letom 2007, za nas popolnoma nove.

Prav zaradi tega sem se večkrat spraševal, ali smo se kot manjšinska skupnost dejansko pripravili na ta novi dogodek, katerega posledice bodo daleč prekašale zgodovinski 1. maja 2004.

Mnenja sem, da je naša manjšina od tistega slovesnega dne naprej živela, načrtovala in razmišljala kot manjšina, nadaljevala je s svojim vztrajanjem v zamejski dimenziji, ni znala se odpreti do matice.

Nič čudnega, bi rekel. Če preberem sklepni dokument programske konference, opazim, da, razen kakih medlih predlogov in pobožnih želja o čezmejnem sodelovanju na področju mladine in medijev, nismo izdelali nobene strateške linije na tem področju. Zdi se, kot da en ud slovenskega naroda, in sicer slovenska manjšina v Italiji, je obsojen živeti brez pravega pretoka vitalne energije, ki jo stik z matično sprošča. Nekroza je v teh primerih neizogibna.

E. Besednjak je po vojni ugotavljal, da je preživetje naše manjšine vezano na tesno povezovanje s slovenskim matičnim prostorom. To pa žal danes s težavo opravljamo, tako na nivoju društvenega življenja, kjer so stiki med društvi z obeh strani meje sicer še živi, a individualni, kot na nivoju civilne družbe, kjer se izgovarjamo, da nimamo sogovornikov. Nekaj boljše je stanje na politični ravni, a žal smo tu prešibki.

Naj bo jasno, nočem zanikati, da takih stikov ni, obratno stiki že obstajajo, to, kar pa nam manjka, je vizija razvoja na tem področju. Zavedati se namreč moramo, da tiste manjšinske pobude, ki znajo pritegniti čezmejno pozornost (eden izmed številnih primerov je števnerski festival), so deležne velikega uspeha in takim manifestacijam oz. takemu delu je prihodnost zajamčena, ker zna biti enostavno privlačen za širše okolje.

Ko pa berem zaključno poročilo programske konference, naletim na popolnoma drugačno logiko, in sicer nismo mi, prisiljeni znati pritegniti pozornost matice, ampak Slovenija kot država mora pokazati do nas pozornost.

Tudi tu naj bo jasno, da ne zanikam dejstva, da matična država kaže do nas pozornost. To je njena dolžnost in obveza, pri tem pa pozabljamo na dejstvo, da Slovenija ni samo država. Slovenija so tudi ljudje, civilna družba, ki zna izkazati pozornost do naših pobud s podporo našim kulturnim manifestacijam, s prisotnostjo na naših pobudah in ne nazadnje s sponzorstvi. Tudi s to Slovenijo moramo danes začeti načrtovati dolgoročne stike.

Peter Černic

POGOVOR Marko Sosič

Misli ob sklepu sezone in želje za prihodnost

Pred ponovitvijo Goldonijeve komedije Il campiello, ki je v ponedeljek, 15. maja, v režiji Z. A. Sokolovića in izvedbi razširjenega ansambla SSG z gosti, tudi nekdanjimi člani, zaznamovala sklep letošnje abonmajske sezone v Gorici, smo v še prazni dvorani goriškega Kulturnega doma pokramljali z umetniškim vodjo Markom Sosičem, ki je kljub z obveznostmi prenatrpanim popoldnevom našel nekaj časa za kratek pogovor o iztekajoči se sezoni in o pogledih na prihodnost. Zahvaljujem se mu za prijazno in odkrito besedo.

Kakšni so obračuni in vaša občutja ob skorajšnjem sklepu prve sezone ob vrnitvi v SSG?

Mislím, da smo na neki način vsi lahko zadovoljni, ker smo speljali sezono po načrtih in izvedli abonmajske predstave in tudi vse ostale projekte, ki so bili predvideni ob rednem abonmaju. Rekel bi, da imam ob tem mešane občutke; povrnili smo se na ničto pozitivno točko in od te je šele potrebno graditi naprej.

Kako ste spremljali in doživljali delo?

V meni je bilo precej miru, upam si reči, zrelejšega miru, s katerim sem se soočal s kar nekaj zapletljajmi te sezone, in sicer prvi je bil pri prevodu teksta Paravidina, drugi pa pri režiserju predstave Moj Kras. Prvotno namreč nisem bil jaz zadolžen za to režijo. Še prej pa sem se moral spopasti z zamenjavo dveh drugih režiserjev, Larija Zappije in Jagoša Markovića, ki sta bila napovedana kot režiserja dveh uprizoritev, Paravidinovega Tihobitja v jarku in Goldonijevega Campiella. Zamenjal sem jih zaradi vizije, pogleda, ki ga imata na zahodni svet. Ta je v njihovem imaginarnem svetu tak, ki daje priložnost velikega zasluzka in strašnega

udobja. Take misli in sklepanja se mi zdijo za nekega intelektualca zelo mizerno razmišljanje in zato s takimi ljudmi raje ne sodelujem.

Kako pa ste kot režiser doživljali vskok v predstavo Moj Kras?

Na srečo, že, ko sem izbral tekst, sem v mislih imel podobo, kakšna bi morala biti ta predstava. Zato mi je bilo lažje, ko sem izdelal na novo priredbo celega romana in jo postavil na oder. Lažje je bilo, ker sem v mislih že nekako imel celotno predstavo, proces sam pa je bil zelo napet, ker me je čas neusmiljeno priganjal.

Kako pa je bilo leto s odzivom publike?

Bil sem zelo negativno presenečen nad izjemno slabim oz. nikakršnim odzivom vseh ljubiteljev gledališča ob gostovanju dramskega odseka PD Štandrež v Kulturnem domu v Trstu, aprila. Ta neuspeh zelo obžalujem in mislim, da se floskule govorijo o tem, da bi morali gojiti neki poseben stik z ljubiteljskim gledališčem. To je bila želja nekega začetnega vpogleda v to, koliko ljubitelje zanima delovanje stanovskih kolegov. Ugotavljam, da se za to zanima le pičla skupina; od stotih stamorda zainteresirana le dva. To je gola resnica. Če moramo mi biti pozorni do amaterjev, bi lahko bili tudi oni pozorni do nas.

Se je morda število abonentov zvečalo? Na kakšen način je občinstvo sprejelo spremlje-

valne prireditve letošnje sezone?

Za točno število abonentov ne bi vedel, obisk pa je bil nekako srednje dober, tudi za predstave izven abonmaja. Mislim pa, da smo še zmeraj daleč od idealnega števila. Kljub temu pa, če pri-

Foto DPD

merjam SSG s SNG Nova Gorica - mislim namreč, da imajo oni kakih 1500 abonentov -, se mi zdi, da moramo biti z našimi, skupnimi tisoč stotimi kar zadovoljni.

Kaj si publika lahko obeta v prihodnji sezoni?

Vsekakor premišljene, pretehtane izbire, ki naj bi naš teater in našo zavest o njem peljale v neko globino - ne govorim o vsebinskih globinah -, globino zavesti o tem, da ta teater obstaja in da je publika lahko nanj ponosna in da je gledališče konec koncev

ena izmed največjih institucij, ne ker je institucija, ampak ker pri naša velik zaklad naši skupnosti. In ta zaklad ne gre samo čuvati, ampak mu je treba dodajati zmeraj novih cekinov.

Bo Marko Sosič še zmeraj umetniški vodja naše gledališke hiše?

Upravni svet me je potrdil še za naslednji dve leti, kot sem vprašal; sicer pa je vse odvisno od tega, kako se bodo stvari razvijale v prihodnje. Mislim, da se bomo morali vsi potruditi, da bomo v teh dveh letih pridobili prestižen status teatra. Ponavljam,

najprej v zavesti naših političnih, krovnih organizacij in v publiki, potem bo rezultat tega preseganje meja naših dveh mest. Sem namreč še zmeraj prepričan, da je gledališče tisto, ki predstavlja na svojih gostovanjih tudi druge poglede naše stvarnosti. Če gledališče doseže to, da je prisotno v tujini na kakem festivalu, je ob njem prisotna cela skupnost s svojimi slikarji, književniki... Letos niste imeli nobenega gostovanja na tujem?

Ne, nobenega. Veliko bomo morali delati, da se bodo lahko uresničila gostovanja izven naših ozkih meja.

Lahko pričakujemo vsaj rahlo okrepitev ansambla?

Za sedaj nam finančna sredstva tega ne dovoljujejo.

Ali bo res naslednje leto začela delovati gledališka šola in s kakšnimi perspektivami za naprej?

To pa morate vprašati gospo Majo Lapornik!

Kaj pa pisanje? Ste začasno odložili pero?

Pisanje je stvar življenja. Tu smo sedaj v neki težki fikciji, ki je še večja od realnosti.

Iva Koršič

Simpozij v Ljubljani / SAZU in Univerza na Primorskem

Pariška mirovna konferenca: zmaga ali poraz?

Trst je bil izgubljen, še preden se je začela borba zanj." Tako se je izrazil nekdanji član IX. Korpusa, pesnik in akademik Ciril Zlobec v razpravi, ki je sledila okrogli mizi, posvečeni Pariški mirovni pogodbi leta 1946. Čeprav je bila Edvardu Kardelju usoda tržaškega vprašanja jasna že pred majem, 45 - tako Zlobec -, je bil vseeno prepričan, da morajo jugoslovanske čete vkorakati v zalivsko mesto in ga zasesti-osvoboditi: le tako je bil Kardelj gotov, da bo mogoče iztržiti na šahovnici po vojnih diplomatskih iger zmagovalcev najbolj naklonjeno mejno ureditev na zahodu za Jugoslavijo.

Bridka osebna nota kraškega književnika je sklenila simpozij, ki so ga v petek, 26. maja, v veliki dvorani SAZU v Ljubljani priredili Znanstvenoraziskovalno središče Koper in Fakulteta za humanistične študije Koper Univerze na Primorskem ter

odbor za preučevanje narodnih manjšin Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Šestdeset let po pariškem plenarnem zasedanju so se prireditelji zgodovinskega simpozija odločili

tako pomembne prelomnice, ki je vplivala na našo zgodovino in na našo državnost, je v uvodnem pozdravu še pripomnil Darko Darovec, direktor Znanstvenoraziskovalnega središča Ko-

Foto IG

prerešetati kulise in zakulisne dinamike, ki so privedle do tega, da "je danes tako, kot je", je povedal predsednik SAZU, dr. Boštjan Žekš. "Dobro je, da se spominimo

per. Dr. Jožetu Pirjevcu je bilo prepuščeno začetno predavanje, s katerim je zgodovinar uvedel občinstvo, med katerim je bilo za-

slediti kar veliko število študentov, v srž argumenta. "Vesile so tedaj krojile usodo naše meje v skladu s svojimi interesi: ta meja je sicer sovpadala z ideološko razmejitvijo med vzhodom in zahodom", je dejal dr. Pirjavec in podčrtal veliko pričakovanje naših ljudi, ki so pred konferenco mislili, da bo "Trst naš in da bo Sloveniji uspelo imeti dostop do morja". Jugoslovanska stran se je na konferenco zelo dobro pripravila: "Šlo je za ogromno delo, ki ga je opravila peščica ljudi. Temu naporu se je pridružila še diplomatska akcija septembra 1945, ko so priredili konferenco treh zunanjih ministrstev velikih sil v Londonu. Naši so tedaj postavili maksimalne zahteve: mejo so hoteli postaviti pri Soči in zahtevali so tudi Trst". Da bi velesile preverile etnično stanje spornega teritorija, so spomladi 1946 poslali na teren svoje izvedence, ki pa so izsledke svoje preiskave zarisali v skladu z željami svojih vlad. Tedaj so velesile predlagale štiri možne mejne črte: Američani in Angličani so začrtali nam najmanj naklonjeno opcijo, francoska ideja je bila neke vrste kompromisna rešitev, Sovjeti pa so bili edini, ki so skušali udeležiti naše zahteve. "Prišlo je do em-

pasa, kar je privedlo do kompromisne rešitve: mejo so začrtali do Devina, pri čemer so Jugoslavi pridobili Soško dolino in del Brd, Gorica pa je šla Italijanom"; ozemlje od Devina vse do Novega grada pa so zavezniki uredili v obliki svobodnega teritorija, ki bi ga upravljale zavezniške sile, vključno z jugoslovanskimi. Tako rešitev ni šla v račun jugoslovanske diplomacije, ki je od 29. julija do srede oktobra 1946 v Parizu napela svoje sile, da bi to odločitev omilili. Kljub naporom naša stran ni dosegla tega, kar si je zastavila. "Vi imate argumente, mi imamo glasove", je bil moto zaveznikov", je dejal dr. Pirjavec. Jugoslovanska stran se je potemtakem spraševala, ali tako mirovno pogodbo podpisati ali ne, kar so 10. februarja 1947 na zadnje storili pod hudim pritiskom velesil. Na srečo STO s formalnega vidika zaradi hladne vojne in kominforma ni nikoli zaživel, kar je bilo za mejno vprašanje Slovenije pozitivna stvar. Dr. Dušan Nečak je nato občinstvu orisal Kardeljev predlog, po katerem naj bi Trst postal samostojna federativna enota Jugoslavije s posebnim statutom, ki bi spodbudila delovanje mestne luke. Dr. Jerca Vodušek Starič je predavala o negativnem odnosu zahodnih zaveznikov do jugoslovanskih zahtev na Pariški mirovni konferenci zaradi prevlekega vpliva SZ na politiko maršala Tita. Dr. Božo Repe pa je orisal značilnosti in težo slovenske diplomacije in jo v času po prvi svetovni vojni oz-

načil za podrejeno, po drugi svetovni vojni pa samostojno, sicer vedno v jugoslovanskem okviru: razlika med prvim in drugim trenutkom je bila pač odvisna od drugačnih zgodovinskih in vojnih razpletov. Dr. Monica Rebeschini je predavala o vlogi Edvarda Kardelja na Pariški mirovni konferenci in o njegovih argumentih glede pridobitve Trsta, češ da mesto je odvisno od svojega zaledja. Dr. Gorazd Bajc je govoril o vlogi Aleša Beblerja in njegovih stališčih do poražene italijanske strani: Jugoslavija je vojno zmaga in zahteva zato etnično mejo, Italija je vojno izgubila in kljub temu je hotela postaviti mejno črto na ozemlju, kjer Italijanov sploh ni bilo. Mag. Tanja Mljač je predavala o osnovnih značilnostih anglo-ameriške diplomacije v zvezi z mirovno pogodbo z Italijo. Jože Šušmelj, GK RS v Trstu, pa je govoril o problematiki Goriške na pariški mirovni konferenci. Dr. Nevenka Troha pa je orisala odziv ljudi v Coni A Julijske krajine: ločnica med ljudmi, ki so zahtevali eni priključitev Trsta Jugoslaviji, drugi Italiji, je bila večplastna in ne zgolj etnična ali ideološka. Okroglo mizo je pospremlilo odprtje razstave v predverju velike dvorane, v katerem so predstavili študijsko gradivo in publikacije, ki so jih slovenski intelektuali (med katerimi gre omeniti zgodovinarja Frana Zwitterja) pripravili v podporo jugoslovanski diplomaciji na pariški konferenci.

Igor Gregori

Prvo apostolsko potovanje svetega očeta v tujino

Benedikt XVI. po sledovih Janeza Pavla II.

Štiridnevni pastoralni obisk Benedikta XVI. se je začel 25. maja, ko je sv. oče v jutru dospel v Varšavo. Srečal se je s civilnimi oblastmi, poljsko duhovščino, pa tudi s predstavniki sedmih Cerkva, ki so združene v Poljskem ekumenskem svetu. Dan kasneje je pri maši, ki se je je udeležilo skoraj 300 tisoč oseb, spet posvaril vernike, naj "ne padajo v skušnjavo relativizma". Popoldne je obiskal svetišče Czestochowa, ki mu

pravijo tudi Jasna Gora. To je najbolj znano poljsko Marijino svetišče, kjer je Janez Pavel II. zaupal svoje papeževanje Materi Božji. Tam je tudi Benedikt XVI. poudaril, da prav Kristusova Mati omogoča srečanje z živim Bogom, "ki je ljubezen". Pot ga je nato vodila v Krakov, kjer je Benedikt XVI. o svojem predhodniku povedal: "Čeprav je umrl, je - mlad v Bogu - prisoten med nami. Vabi nas, naj okrepimo milost vere, naj se prenovimo

v Duhu." Dan kasneje je nemški papež obiskal Wojtylov rojstni kraj Wadowice, cerkev, kjer je bil krščen, njegov dom, ki je 18. maja 1984 postal muzej. Tu je Benedikt XVI. povedal, da si je srčno želel se ustaviti v tem kraju, kjer je dozorela vera Janeza Pavla II., da bi "skupaj z vami molil, da bi bil kmalu povzdignjen na oltar." Bogu se je zahvalil za pontifikat poljskega papeža, Marijo pa prosil, naj še naprej bdi nad Cerkvijo, ki jo sedaj vodi on. Papež se je ustavil tudi na grobu sv. Faustine Kowalske, ki je bila posebno ljuba Wojtyli, ko

je ta bil v 40' letih še delavec in semenišnik.

Najbolj odmeven pa je bil sklepní obisk nekdanjega nacističnega koncentracijskega taborišča Auschwitz-Birkenau, kjer je bilo med drugo svetovno vojno ubitih 1,5 milijona moških, žensk in otrok, večina evropskih Judov. Benedikt XVI. je ob prihodu mirno, sam in s sklenjenimi rokami stopil skozi železna vrata, nad katerimi še vedno visi napis "Delo osvobaja". Pred zidom, kjer so nacisti usmrtili na tisoče taboriščnikov, je prižgal svečo, nato se je rokoval z 32 preživelimi in si ogledal nekaj taboriščnih celic, med drugimi tisto, kjer je trpel sv. Maksimilijan Kolbe. Sam je dejal, da mu je bilo izredno hudo in boleče, da kot papež-Nemec spregovori v tem taborišču.

"Na takšnem kraju se besede izgubijo." Upa le, da bo prav iz tega kraja smrti zrasel nov

humanizem, "nova vizija človeka kot Božje podobe".

DD

Poslanica Benedikta XVI. ob 40. svetovnem dnevu sredstev družbenega obveščanja

"Mediji - povezovalni člen med komunikacijo, skupnostjo in sodelovanjem"

Dragi bratje in sestre! 1. V času, ko obhajamo 40. obletnico sklepa II. vatikanskega koncila, se z veseljem spominjam odluka o sredstvih družbenega obveščanja (Inter mirifica), ki je prav posebej prepoznal moč vpliva medijev na celotno družbo. Potreba, da bi moč medijev uporabili v korist človeštva, me je v svoji prvi poslanici ob svetovnem dnevu sredstev družbenega obveščanja spodbudila h kratki in jedrnatí refleksiji o medijih kot mreži, ki pospešuje komunikacijo, skupnost in sodelovanje.

Sveti Pavel v svojem pismu Efežanom živo opisuje našo človeško poklicanost, da bi postali deležni Božje narave (Dogmatična konstitucija o Božjem razodetju, 2); kajti po Kristusu imamo dostop k Očetu v enem Duhu. Potemtakem nismo več tuji in priseljenci, temveč sohržavljeni svetih in domačini pri Bogu. Celotna zgradba raste v svet tempelj v Gospodu (prim. Ef. 2,18-22). Ta čudoviti prikaz bivanja v skupnosti vključuje vse vidike krščanskega življenja. Klic, da bi bila naša medsebojna komunikacija podobna tisti med Očetom in Sinom je pravzaprav povabilo, da bi prepoznali Njegovo dinamično moč v nas samih, ki se širi navzven k drugemu. Tako Njegova ljubezen resnično postaja temeljno merilo za svet (prim. Priidiga ob svetovnem dnevu mladih v Kölnu, 21. avgusta 2005). 2. Tehnološki napredek na področju medijev je v nekem smislu osvojil prostor in čas, saj oddaljenost ne preprečuje več neposredne in hkratne komunika-

cije med ljudmi. Tovrstni razvoj predstavlja izjemne možnosti v prizadevanju za skupno dobro in je sestavni del »dediščine, ki jo je potrebno varovati in pospeševati« (Hiter razvoj, 10). Vemo, da ne živimo v popolnem svetu. Dnevno se soočamo z realizmom, da neposredna komunikacija sama po sebi še ne prispeva k sodelovanju in graditvi skupnosti v družbi.

Tako oblikovanje človekove vesti kot usmerjanje človekovega načina razmišljanja ni nikoli popol-

noma nevtralnó početje. Pristna komunikacija zahteva načelni pogum in odločnost. Vsakdo, ki dela v medijih, se mora odločiti, da pod težo ogromne količine informacij ne bo izgubil poguma, prav tako pa se ne bo zadovoljil z delnimi in začasnimi rešitvami in si poskuša zastavljati korenita vprašanja o smislu in poslednjem temelju človeškega življenja, osebnega in družbenega (prim. Vera in razum, 5). Na ta način mediji lahko učinkovito pomagajo razširjati vse, kar je do-

bro in resnično.

3. Poziv današnjim medijem k odgovornosti - naj bodo nosilci resnice in zagovorniki miru - ima za posledico številne izzive. Medtem ko na eni strani razna sredstva družbenega obveščanja pospešujejo izmenjavo informacij, idej in medsebojno razumevanje med ljudmi, se po drugi strani srečujejo tudi z negotovostjo in nejasnostjo. Mediji sicer izkazujejo odprtost za dialog, hkrati pa se znotraj njih samih pojavljajo »enosmerne« tenden-

ce, ki zavirajo ustvarjalnega duha, omejujejo kompleksnost misli ter ne upoštevajo različnosti kultur in svojskosti religioznih prepričanj - vse to se lahko zgodi, če so mediji v službi samih sebe, če jih motivira dobiček in če izgubijo občutek odgovornosti za skupno dobro.

Vedno se je potrebno prizadevati za korektno poročanje o dogodkih, za celostne razlage zadev, ki imajo javni značaj, in za objektivno predstavljanje različnih zornih kotov. Nuja, da se zakon in družinsko življenje vsestransko podpre, je še posebej vredna naše pozornosti, ker zadeva temelje vsake kulture in družbe (prim. Odlok o laiškem apostolatu, 11). Sodelovanje staršev, medijev in zabavne industrije more pomagati pri težki, a plemeniti nalogi vzgoje otrok, in sicer z življenjskim in ljubečim zgledom (prim. Odlok o sredstvih družbenega življenja, 11). Vemo, kako hude so posledice, če se to ne zgodi. Mar ne zatrepajo naša srca, kadar so mladi ljudje izpostavljeni ponižanju ali takemu izkazovanju ljubezni, ki zasmehuje od Boga dano človekovo dostojanstvo in ni v spodbudo družini?

4. Z željo, da bi spodbudil in podprl dejavno prisotnost in dobronamerno sprejemanje medijev v družbi, ponavljam pomembnost treh korakov, na katere je opozoril že moj častiti predhodnik, pokojni papež Janez Pavel II. in so potrebni za njihovo služenje skupnemu dobru - gre za vzgojo, soudeležbo in dialog (prim. Hiter razvoj, 11).

Vzgoja za odgovoren in kritičen pristop k medijem človeku pomaga, da jih uporablja modro in koristno. Njihovega močnega vpliva na celotnega človeka, ki ga ustvarjajo z novimi besedami in podobami, le-te še posebej elektronski mediji z lahkoto razširjajo v družbi, ne gre zane-

marjati. Ker sodobni mediji oblikujejo popularno kulturo, morajo premagati skušnjavo, da bi manipulirali z ljudmi, posebno z mladino, in slediti želji po vzgoji in služenju. Na ta način bodo zaščitili strukturo civilne družbe, da bo vredna človeka. Soudeležba v množičnih sredstvih obveščanja izvira iz njihove narave, saj so mediji namenjeni vsemu človeštvu. Kot javna služba družbene komunikacije zahteva duha sodelovanja in soodgovornosti ter zdrav čut za porabo javnih sredstev in upravičenje javnega zaupanja (prim. Etika oglaševanja, 20), vključuje pa tudi druge pripomočke, ki pomagajo uresničevati zastavljeni cilj. Pospeševanje dialoga preko izmenjave znanj, izkazovanja solidarnosti in zavzemanja za mir pomeni izjemno priložnost za množična občila, ki jo morajo prepoznati in jo izvrševati. Tako bodo mediji postali vpliven in cenjen dejavnik pri graditvi civilizacije ljubezni, po kateri človeštvo tako hrepeni.

Veseli me, da bodo resna prizadevanja za razširjanje treh korakov medijem pomagala ustvariti trdno mrežo povezanosti komunikacije, skupnosti in sodelovanja, ki bo v močeh, ženah in otrocih prebujala zavest o dostojanstvu človeške osebe, o večji odgovornosti in odprtosti za druge, prav posebej za najbolj potrebne in šibke člane družbe (prim. Človekov odrešenik, 15; Etika oglaševanja, 4).

Za sklep se vračam k opogumljajočim besedam svetega Pavla, ki pravi, da je Kristus naš mir. V njem smo eno (prim. Ef. 2,14). Skupaj porušimo pregrade sovraštva in gradimo skupnost ljubezni po Stvarnikovem načrtu, ki nam ga je oznanil njegov Sin!

V Vatikanu, 24. januarja 2006, na praznik svetega Frančiška Saleškega papež Benedikt XVI.

Ob 40. svetovnem dnevu sredstev družbenega obveščanja sta predsednik Slovenske škofovske konference in Komisije za sredstva družbenega obveščanja pri SSK nadškof Franc Kramberger (na sliki desno) in generalni tajnik SSK Andrej Soja (levo) v petek, 26. maja, v prostorih Družine v Ljubljani že tretjič pripravila sprejem za novinarje in urednike, ki pokrivajo cerkvene zadeve. Zbranim sta se zahvalila, omenila pomembne spremembe v slovenski Cerkvi ter poudarila pomen medsebojnega srečevanja.

BINKOŠTI-PRIHOD SVETEGA DUHA

Apd 2, 1-11; Ps 103; Gal 5, 16-25; Jn 15, 26-27; 16, 12-15

Danes, na binkoštni praznik, molimo ali pojemo pred vsako sv. mašo k Svetemu Duhu. Zadržanje vernega človeka je podobno tistemu, ki ga omenjajo Apostolska dela po Jezusovem vnebohodu. Vsi apostoli se po vrnitvi v Jeruzalem z gore odhoda Jezusa v nebo k očetu združijo v molitvi. Med apostoli je tudi Jezusova mati Marija in še druge žene. Sv. pismo takole govori o tem: "Vsi ti so enodušno vztrajali v molitvi z ženami in z Jezusovo materjo Marijo in z njegovimi brati" (Apd 1, 14), bratje namreč so se imenovali vsi prvi kristjani. Njihova molitev je prirčna, poteka v skromnosti. Po naših cerkvah ponekod še danes žebrajo pred sv. mašo sv. rožni venec. Molitev nam daje posebno moč. Saj je Jezus obljubil svojo prisotnost tam, kjer sta dva ali so trije zbrani v njegovem imenu (Mt 18, 19).

Molitev dela čudeže. Pravilno moliti pa nas uči sam Sveti Duh. On je Duh moči, pobožnosti in vsega dobrega.

Današnja molitev naj nas ogreje za vsakodnevno, trajno molitev k Svetemu Duhu, ker je Sveti Duh Očetov in Sinov, izhaja namreč iz obeh in nas vselej uslišuje, saj je nagovoril Sina, da je sprejel ubogo človeško naravo. Hotel je sam izkusiti, kaj pomeni biti človek: bitje iz mesa in krvi, s silnim hrepenenjem po večnosti, po popolni svobodi, a z dihom hudičeve smrti na tliniku. Postal je eden izmed nas, nam v vsem enak, a brez greha (Heb 4, 15). Ponižal se je, zato ker je Božja ljubezen do človeka hotela najprej uničiti ošabnost hudiča s ponižanjem Sina v naše meso. On je sprejel celo poteze obraza, značaj, ljubeznivost in še vse druge Marijine lastnosti iz matere, da nam govori o Božji ljubezni do človeka še najprej po tem, kar je lepega v človeku. Toda Bog je od vekomaj hotel Marijo, novega človeka in v njej nas vse. To delo je stvaritev duha ljubezni. Zato nam je pot k Bogu tako lahka.

Naša molitev naj nam bo zaradi tega najprej zahvala za dar Svetega Duha in po njem za dar

nebeške matere Marije.

Molitev naj bo poslušanje Božje besede v Svetem pismu.

Naj bo prirčen pogovor z Bogom, z Marijo, s svetniki.

Naj bo stalen pogovor z ljudmi, še posebej z bolniki in trpečimi.

Molitev naj bo tudi prošnja, saj je vse, kar smo in kar imamo, dar Svetega Duha. Ti darovi pa so: dobrotá, veselje, zadržanost, prijateljstvo, pomoč potrebnemu.

Molitev je občudovanje stvarstva in po njem Marije ter po njej občudovanje Stvarnika, lahko z besedami psalmista: "Slavi, moja duša, Gospoda. Gospod, moj Bog, zelo si velik" (Ps 104, 1).

Sveti Duh zbujá srce za kesanje in odpušča grehe. Ustvarja vse novo (Ps 51; očenaš). Duha, Svetega Duha, smo krvavo potrebni, saj nas rešuje sveta "mesa", ki se izživila v poželenju mesa, v poželenju oči ter v napuhu življenja (1 Jn 2, 16). Jezus biča hudobijo farizejev in materialističnih saducejev, ki jih imenuje "hudobni in prešuštni rod" (Mt 16, 1-4).

Apostol Pavel nas zato vabi k posnemanju Je-

zusa, ko piše: "On je v dneh svojega mesa daroval molitve in prošnje z močnim vpitjem in solzami njemu, ki bi ga mogel rešiti iz smrti, in bil je uslišan zaradi spoštovanja do Boga" (Heb 5, 7 nss).

Ob koncu četrtega poglavja pa vabi: "Bližajmo se torej z zaupnostjo prestolu milosti, da bomo dosegli usmiljenje in našli milost, ki nam bo v pravem trenutku pomagala" (Heb 4, 16). V vsem tem imamo na delu Svetega Duha. Sveti Duh je tudi nagnil Jezusa, da je pretrpel smrt, da bi jo izkusil in premagal za vsakogar. Izpopolnil ga je s trpljenjem (Heb 2, 10).

Tudi danes Jezus trpi z nami in v nas, saj nam zlasti trpljenje razodeva Svetega Duha, ljubezen, ki je gnala Sina na križ zaradi nas in našega rešenja.

Njegovo trpljenje je zaklad, je spomin na smrt iz ljubezni. Obhajamo ga pri vsaki sv. maši, dokler ne pride (1 Kor 11, 26).

Apostolom in tudi nam pa govori o trpljenju in preganjanju. Končni odgovor o skrivnosti trpljenja nam bo dal Sveti Duh, saj nam oznanja prihodnje, zadnje reči: smrt, sodbo, nebesa ali pekel (Jn 16, 13).

O knjigi, filmu in tem, kaj pravi Cerkev o "teološki kriminalki"

"Pojav" Da Vincijeva šifra

Zdi se, da so konec koncev vsi zadovoljni: avtor romana *Da Vincijeva šifra* Dan Brown, hollywoodski producenti in tudi Opus Dei. Za prvega in druge sta planetarni best-seller, ki so ga prodali v več kot 40 milijonih izvodov, in film režiserja Rona Howarda prinesla astronomske dobičke; šefi omenjene katoliške ustanove pa trdijo, da je "pojav" *Da Vincijeva šifra* posebna priložnost, dar Božje Previdnosti, ki je gibanje samo okrepil.

Brownova knjiga, svojevrsten pojav v svetu založništva, je brez dvoma učinkovita in napeta kriminalka, ki bralca, lačnega simbolov, zavozlanih anagramov in ezoteričnih skrivnosti, pritegne k branju; ni čudno, da je dosegla vrh prodajne lestvice v vseh knjigarnah sveta. Vsebuje pa vrsto zgodovinskih netočnosti, neresnic in izmišljotin, ki jih avtor spretno meša z zgodovinskimi dejstvi ter vse skupaj "prodaja" za resnično. Že zaradi tega je ne smemo jemati preveč resno, ampak je prav, da jo obravnavamo kot roman. Brownova glavna teza je namreč ta, da je Cerkev skoraj 2000 let skušala prikriti dejstvo, da sta Jezus in Marija Magdalena imela hčerko in da so njeni potomci še živi. Knjiga govori o skrivnih združbah, skrivnem znanju in družinskih skrivnostih. Največja skrivnost zadeva Jezusa, saj je po avtorjevem mnenju krščansko razumevanje Jezusovega življenja in delovanja napačno, štirje evangeliji, na katerih sloni dvatisočletna Cerkev, pa niso verodostojen vir. Brown jemlje svoje ideje o ustanovitelju krščanstva iz apokrifnih evangelijev, ki so nastali nekaj desetletij po štirih kanoničnih, in iz

psevdozgodovinskih knjig, kakršne so se v zadnjih desetletjih razpasle kot gobe po dežju. To, da Brown namerno seje dvome in namiguje bralcu, da bo z njegovim romanom razkrinjal pravo resnico o Cerkvi in torej obrnil na glavo zgodovino človeštva, pa res ne preseneča, saj je v anglosaškem svetu protipapeška in protikatoliška naravnost dokaj zakoreninjena.

Očitno je, da je bil prvi pisatelj cilj maksimizacija dobička. V ozadju uspešnosti celotnega "pojava" ni nič drugega kot marketing (v tem so Američani vrhunska kategorija!). Veliki mislec in pisatelj Umberto Eco, ki Browna nima za pisatelja, ampak za prebrisanega lažnivca, ugotavlja, da je avtor *Da Vincijeve šifre* z lahkoto našel plodna tla v

dobi, ki ji pravimo *new age*, v kateri je žej za skrivnosti in duhovnosti (zlasti izven cerkva!) prevzela mesto, ki so ga do svojega padca zasedale velike ideologije in stoletne utopije. Zaradi vsega tega ni čudno, da velike mase ljudi brez poglobljene izobrazbe verjamejo "otročjim legendam" (sic Eco), kakršnih je polna okultna literatura zadnjih desetletij. Ko človek več ne veruje v Boga - je pravil že angleški pisatelj Gilbert K. Chesterton, z njim pa v tem primeru soglašata tako laični strokovnjak Eco kot katoliški pisatelj Vittorio Messori - ni res, da ne veruje več v nič, ampak je pripravljen verjeti v vse. Tragika našega časa, šibke misli in relativizma... Dejstvo, da je kritika sprejela "kinematografski dogodek leta" (ki je stal kakih 125 milijonov do-

larjev) dokaj hladno, pa veliko ne pomeni, saj je film dosegel svoj učinek pri ljudeh: samo v prvih treh dneh predvajanja je prinesel v blagajne filmske industrije (za to gre!) več kot 220 milijonov dolarjev dobička. Narejen je pač po ameriško: nekam površinsko in, seveda, učinkovito!

Javier Echevarria, vodja prelature Opus Dei, ni tožil ne založnikov ne avtorja niti se ni zaprl v časopisni molk, ampak je odprto in umirjeno povedal, kar je imel povedati. V nekem intervjuju je izjavil, da je knjiga samo še okrepila Opus Dei, saj spletno stran www.opusdei.org (možno si jo je ogledati v 59 jezikih, tudi slovenskem) vsak mesec obiskuje okrog tri milijone uporabnikov interneta. Italijanski glasnik ustanove Giuseppe Corigliano pa je dodal, da je Brown "dar Božje Previdnosti", saj so ljudje zaradi njegovih zavajanj imeli možnost spoznati gibanje in, posredno, Kristusa.

Brown torej ni prerok, ampak samo romanopisec, ki posredno izziva kristjane. "Vselej bodite vsakomur pripravljeni odgovoriti, če vas vpraša za razlog upanja, ki je v vas" (1Pt 3,15). Tudi predsednik Italijanske škofovske konference, kard. Camillo Ruini, je presenetil javnost, ko je sredi maja izjavil, da je uspešnica "velika priložnost za katehezo". Taka "založniška in kinematografska modna muha" priča o tem, kako potrebno je kapilarno uvajanje kateheze in, še prej, zgodovinskega informiranja, ki bi ljudem pomagalo razlikovati med podatki o pravem nastanku in razvoju krščanstva ter domišljajskim ponarejanjem dejstev. Tudi v tem primeru, je dodal Ruini, ne belimo si glave in ne bodimo črnogledi: "Na koncu bo čar resnice močnejši od prevare."

Danijel Devetak

Kratke

Mariborska nadškofija ima novega pomožnega nadškofa

Papež Benedikt XVI. je v sredo, 24. maja 2006, imenoval za novega mariborskega pomožnega škofa dr. Petra Štumpfja. V navzočnosti mariborskega in ljubljanskega nadškofa, novomeškega škofa, ljubljanskega pomožnega škofa in novoimenovanega škofa Štumpfja ter ob prisotnosti duhovnikov ter uslužbencev ljubljanske nadškofije je bila odločitev sv. očeta naznanjena 24. maja na nadškofijskem ordinariatu v Ljubljani. Novi pomožni škof, salezijanec, se je rodil 28. junija 1962 v Murski Soboti, doma pa je iz župnije Beltinci v Prekmurju. Po osnovni šoli v Beltincih se je vpisal v Srednjo versko šolo v Želimljem. Leta 1983 je maturiral na Gimnaziji Poljane v Ljubljani. Na redovno življenje v salezijanski družbi se je pripravil v Želimljem, kjer je opravil noviciat in 9. avgusta 1980 izpovedal prve redovne zaobljube. Po vojaškem roku in vzgojni praksi je opravil študij teologije in filozofije v Ljubljani in Turinu, kjer je leta 1989 diplomiral iz mariologije. Dne 29. junija 1990 ga je mariborski nadškof Kramberger posvetil v duhovnika. Po posvečenju je bil več let kaplan, leta 1994 pa je magistriral iz moralne teologije s tezo Mladostniki in zakrament sprave. Leto za tem je bil imenovan za župnika na Igu, kjer je deloval do leta 1998. Nato je bil za leto dni župnijski upravitelj župnije Zabukovje nad Sevnico. Duhovniška pastoralna pot ga je nato vodila v Maribor. Tam je bil župnik župnije sv. Janeza Boske, leta 2000 pa je bil imenovan za župnika župnije Veržej. V tem času je nadaljeval doktorski študij in pod mentorstvom prof. dr. Vinka Potočnika in somentorstvom prof. dr. Bogdana Kolarja leta 2002 na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani promoviral z disertacijo Jožef Klekl st. (1874–1948) kot publicist v prizadevanju za ohranitev katoliške vere v Slovenski krajini (Prekmurje). Od leta 2003 je bil župnik župnije Marije Pomočnice na Rakovniku v Ljubljani. Sočasno ga je tedanji ljubljanski nadškof in metropolit msgr. dr. Franc Rode imenoval tudi za dekana dekanije Ljubljana-Vič/Rakovnik. Dr. Štumpf je poznavalec prekmurske zgodovine, še posebej družbenih in cerkvenih razmer na prelomu iz 19. v 20. stoletje. Posebej se ukvarja s pastoralno družin, študentov in zakonskih skupin. Kot predavatelj je sodeloval na raznih tečajih za oblikovanje župnijskih sodelavcev ter imel stanovska predavanja ob ljudskih misijonih in drugih pastoralnih srečanjih. S poljudnoznanstvenimi članki in pogovori sodeluje v nekaterih osrednjih slovenskih cerkvenih medijih.

Poročilo s 30. redne seje SŠK

Sredi maja je v cistercijskem samostanu v Stični potekala 30. redna seja Slovenske škofovske konference. V dopoldanskem delu seje so se škofje srečali s predstojniki in predstojniki redovnikov v Cerkvi na Slovenskem, ki so povezani v Konferenco redovnih ustanov Slovenije (KORUS). Seje sta se udeležila tudi dr. Milan Zver, minister za šolstvo RS, in g. Janez Mežan, generalni direktor direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih. Zver je predstavil razmere v slovenskem šolskem sistemu. Navzoči so si izmenjali stališča in izkušnje tudi na področju zasebnega šolstva. Slovenska Cerkev aktivno razmišlja o možnostih odprtja zasebne osnovne šole ter drugih srednjih strokovnih in poklicnih šol. Govor je bil tudi o sodelovanju med redovniki in škofijskimi duhovniki, o vzgoji in duhovni formaciji študentov Teološke fakultete Univerze v Ljubljani, o prizadevanjih za nove duhovne poklice in o izživih, ki jih prinašajo nove škofije. Iz avstrijske Koroške sta se kot gosta seje udeležila g. Jože Kopeinig, predsednik Sodalitete, in dr. Jože Marketz, ravnatelj Dušnopastirskega urada v Celovcu. V pogovoru sta izpostavili problematiko pomanjkanja duhovnih poklicev na Koroškem. Ena od možnih poti pomoči Cerkvi na Koroškem je izmenjava bogoslovcev in duhovnikov.

Skavtska organizacija: Jambor

Jambor. To je mesečna skavtska revija, ki že številna leta izhaja na prostovoljno pobudo. Letos je njegov glavni urednik Aleksij Ferlez. Zakaj ravno on? Sam se pravzaprav ne čuti posebno "nadarjenega" za tako delo, je pa kljub temu prevzel odgovornost, ker je letos Jamboru zmanjkal urednik in je zato tvegala propad. To bi bilo za skavtsko organizacijo velika škoda, zmanjkalo bi nekaj, kar na neki način bogati naše izkušnje s članki, mnenji, slikami, spomini... In tako je Aleksij poprijel za zahtevno nalogo. Poleg vseh najrazličnejših formalnih in logističnih zadev je zanj pomemben predvsem stik z ljudmi oz. "novinarji". Nedvomno jih je potrebno spodbuditi in opogumiti... in ne le neosebno, po elektronski pošti ali sms-u. Pomemben je predvsem osebni stik, pogovor, nasvet, zato je naš urednik vlagal veliko moči v to, da se je srečeval z osebami in se udeleževal raznih skavtskih srečanj tako na Goriškem kot tudi na Tržaškem. Ustvarjanje Jambora je torej postalo neko osebno izpopolnjevanje in ne samo utrudljivo delo pred računalnikom. Skavtsko leto se naglo končuje, po celoletnem delu pa se vedno bolj bliža 5. zamejski Jamboree, skupen tabor vseh zamejskih skavtov, katerim se bodo pridružili še gostje iz Slovenije, taborniki in italijanski skavti. Izjemoma bo ob tej priložnosti delovalo uredništvo Jambora, ki bo ob koncu tabora izdalo številko, popolnoma namenjeno temu skupnemu dogodku, da bo vsem ostal spomin nanj. Za konec pa... če bi se kdo rad udeležil našega tabora, pa naj bo skavt, ne-skavt ali nekdanji skavt, bo pri nas dobrodošel! / Aleksij Ferlez in Tanja Zorzut

Prvo sveto obhajilo pri sv. Ivanu

Carlotta, Elisa, Kristina, Verena, Živa, Benedikt, Ivan in Janez so v nedeljo, 28. maja, v cerkvi sv. Ivana v Gorici prvič stopili k "angelski mizi" po dvoletni pripravi, za katero je poskrbela ga. Anka Komjanc. P. Mirko Pelicon je v homiliji povedal otrokom, da je to bogoslužje kot prijateljska večerja ob mizi, pri kateri sedi tudi Jezus. Vabi nas, da bi sodelovali, torej delali skupaj, za rast Božjega kraljestva, da bi se v srcu čutili ljubljene in bi ljubili druge. Mašnik je povabil tudi starše, naj pustijo, da jih ta trenutek lepote in čistosti srca prevzame. Cerkev je za to priložnost posebno lepo okrasila ga. Jolanda Turus, poleg cerkvenega zbora pa so prepevali tudi otroci pod vodstvom Katerine Ferletič. Za zborček so se angažirale mamicke, na harmoniji je igrala Tanja Zorzut, na flavto Marta Lombardi, strokovno pomoč pa je dala tudi Damijana Čevdek s SCGV Emil Komel.

Foto: DDB

V nedeljo, 28. maja, je v nabito polni cerkvi sv. Silvestra v Pevmi prvič prejelo Jezusa v svoje srce dvanajst srečnih otrok: Francesco, Simon, Ivana, Kristina, Maja, Veronika, Eva, Katja, Daniele, Mattia, Nicola in Marianna. Poleg vseh prvoobhajancev so pri maši dejavno sodelovali še birmanci in starši. Na veliki dan so se otroci zavzeto pripravljali z župnikom g. Marijanom Markežičem in veroučiteljem Matjažem Pintarjem. Nedeljsko bogoslužje je popestril domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom Franca Valentinčiča in mladega organista Jurija Klanjščka. Kot vedno je cerkev lepo in izvirno okrasila gospa Nada Zongar. Praznik se je v sproščeni in prijetni družbi nadaljeval še v dvorani ob cerkvi. Vsem naj gre iskrena zahvala.

Prvo sveto obhajilo v Pevmi

Foto: Bumbaca

Kratke

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti

Zasedanjem goriškega pokrajinskega sveta SSK 24. maja se je končalo obdobje volitev, v katerem je bila slovenska stranka aktivno prisotna ter žela pomembne uspehe, še posebno z

vstopom Mare Černic v goriški pokrajinski odbor in Silvana Primosiga v goriški občinski odbor. Tako je goriški pokrajinski tajnik SSK Mirko Špacapan začel uvod v zasedanje in povzel celoten spekter dogajanj. Poglobil je argumente, zaradi katerih SSK uživa večji ugled v goriškem političnem kontekstu in posebno v Oljki. Zahvalil se je vsem, ki so delali za stranko, še posebno sekciji iz Štandreža in Marjanu Brescili, ki je kljub dobri volilni kampanji in rezultatu (najboljši rezultat za levo sredino v mestu Gorica) za 56 glasov zgrešil izvolitev v pokrajinski svet. Na koncu je Špacapan še povedal, da SSK že razmišlja o goriških občinskih volitvah, ki bodo naslednje leto, za katere mora SSK določiti politično strategijo in volilni program. Za Špacapanom je pozdravil tudi deželni tajnik Damijan Terpin, ki je svoj poseg usmeril na zmago leve sredine na državnih volitvah ter Prodijeve vlade. Izrazil je zadovoljstvo, da sta v vladi dobila mesto kot podtajnika Budin in Rosato. Prodi je tako izkazal, da ima posluh za slovensko narodno skupnost, saj je prvič v zgodovini Italije vključil Slovence v vlado, po drugi strani pa je zaupal resor, ki se bo ukvarjal z manjšinami, Tržačanu Rosatu. Na koncu je Terpin čestital vsem za dobro opravljeno volilno preizkušnjo na pokrajinskih volitvah. Razprava se je nadaljevala v gostilni Primožič, kjer se je še razvila razprava o občinskih volitvah in politično-upravnem stanju v tej ustanovi. Miloš Čotar in Matjaž Zorn sta ob predvajanju diapozitivov o udeležbi na 25. občnem zboru EFA v Bruslju spregovorila o tej izkušnji, katere so bili deležni predvsem mladi.

OŠ Romjan: zaključna šolska prireditve

Šolsko leto se s svetlobno hitrostjo bliža koncu. Otroci se že veselijo skorajšnjih počitnic, iger, morja in trenutkov sproščenosti. Pred njimi je samo še nekaj dni pouka. Vse bližje je tudi slovo od učiteljev in sošolcev. Po ustaljeni navadi bo tako naša dvorane in kulturne domove v kratkem preplavila otroška radost ob zaključnih prireditvah pred zadnjim šolskim zvoncem. Tudi osnovna šola v Romjanu se pripravlja na zadnje šolske dni. V ponedeljek, 5. junija, bo namreč v goriškem Kulturnem domu ob 18. uri na sporedu prireditev Pustite nam ta svet, s katero se bodo otroci, učitelji in učiteljice poslovili od letošnjega šolskega leta. Vse prisotne bo nagovorila nekdanja romjanska učiteljica in vsestranska kulturna delavka Sonja Klanjšček. Prisotne bo pozdravila tudi ravnateljica Sonja Klanjšček. Otrokom pa tudi učiteljicam in učiteljem bo kratek nagovor namenil še predstavnik staršev. Program večera bodo seveda oblikovali otroci-učenci. Staršem, prijateljem in ostali publiki bodo predstavili zabavno in domiselno odsko postavitev. Otroci bodo oblikovali pravi TV dnevnik, ki bo gledalce seznanil z zadnjimi novostmi iz Laškega in z romjanske šole. Igrica z glasbenimi točkami je nastala pod mentorstvom Mateje Černic, za glasbeno kuliso pa je poskrbel Aljoša Saksida. Večer bodo s svojim nastopom obogatili tudi Starši ensemble in Mali romjanski muzikanti.

Na zabavno prireditev so vabljeni vsi starši, nekdanji učenci in prijatelji. Učitelji in učenci romjanske šole vas pričakujejo v čim večjem številu! / AČ

In memoriam

Poslednje slovo od prof. Gabrijela Devetaka

Dne 24. maja je v 82. letu starosti preminil glasbenik in pedagog Gabrijel Devetak. Pogrebni obred je bil v cerkvi sv. Jožefa Delavca v Gorici. Vodil ga je nekdanji štmavski župnik Vojko Makuc, ki je v svojem nagovoru osvetlil lik človeka, ki sta mu bila v življenju v veliko oporo zvesta žena in vsa njegova družina. Med mašo je pel štmavski moški zbor pod vodstvom Tanje Kovč. Zbor je Gabrijelu Devetaku v slovo zapel tudi na goriškem pokopališču, kjer sta se od njega s toplimi besedami poslovila Lovrenc Peršolja in Ivan Valentiničič, njegova nekdanja pevca in štmavski domačina. Gospe Ivanki, sinovom Albertu, Tomažu in Venčku ter njihovim dragim naše iskreno sožalje. Daljši članek o pokojnikovem življenju in delu bomo objavili v prihodnji številki.

Uspešna prva izvedba Likofa v Števerjanu

Pri občinskem prazniku so sodelovali vsi vaščani

Števerjan je bil in je še vedno pretežno kmečka vas. Na začetku tega stoletja in prej, v letih pomanjkanja in hude gospodarske krize, so prav preprosti ljudje, od katerih je bila večina kolonov, in kmetje-garači, zgrabili za delo in sami začrtali usodo lastne vasi. Družili so jih skromno, a dostojno in pošteno življenje, hrepenenje po boljših časih, navezanost na lasten dom in zemljo ter močna narodna zavest. Vse to jim je pomagalo, da so se osamosvojili in sedaj živijo na svoji zemlji in perspektivno gledajo v prihodnost.

Prejšnji konec tedna je po dolgih letih utiranja poti končno zadihaval v polno števerjanski likof. Beseda likof kot taka je nemškega izvora in pomeni pijača ob sklepu pogodbe ali ob koncu dela. Sam logo praznika, ki si ga je zamislil Alessio Stasi, ponazarja roko, vrč in pijačo. Med našimi ljudmi je ta izraz zelo v rabi, predvsem ko se konča kako pomembno, večje delo. Pri nas v Brdih predstavlja danes pravo veselje, a tudi napor, čas trgatve, včasih je bil to dober mesec obiranja česnje.

V prijetnem duhu akacijevega cvetenja, tudi če malo v soparnem vremenu, je v soboto popoldne, 27. maja, zaživel praznik celotne vasi. Glavno besedo so seveda imeli kmetje-kletarji in pa skoraj ves "produkativni aparat" te male vasi. Organizator je s tem praznikom želel promovirati sadove, ki jih daje zemlja briškemu človeku. Z nekaj besedami lahko povemo, da je želel obdariti goste z malo tiste tipične števerjanskosti, prijaznosti, sproščenosti pri uživanju briške kapljice in jedalce. Vse to, kar mislimo, da današnji družbi večkrat primanjkuje.

Na pobudo Vinoteke števerjanski griči, ob sodelovanju prosvetnih društev SKPD F.B. Sedej in KD Briški grič ter pod

pokroviteljstvom občine števerjan je torej končno zaživel prvi občinski praznik briške vasi. Poimenovali so ga Likof. V uvodnem pozdravu je predsednik Vinoteke Simon Komjanc predstavil hvalevredno pobudo. Pričelo se je z odkritjem dveh od štirih predvidenih tu-

občino. Deželni svetnik SSK Mirko Špacapan je izrazil željo, da bi števerjanski vinarji lahko dobili skupen prostor, kjer bi lahko delili žlahtno kapljico čez celo leto.

Sledila je enogastronomski pokušnja. Na "plac" je pripeljal star voz s konjsko vprego, na-

Florijan Vogrič v pletenju košev. Domačini so torej prinesli na stojnice izključno tipične pridelke in izdelke tega maleda, a izredno bogatega in produktivnega teritorija. Gostje so poleg tega lahko spoznali razčlenjeno kulturno delovanje obbeh prosvetnih društev, ki de-

Foto Bumbaca

rističnih tabel s števerjansko enogastronomsko in turistično ponudbo; projekt sta sofinancirali Gorska skupnost Terskih in Nadiških dolin ter Brd in banka Friulcassa. Prva tabla stoji na trgu, druga pa je bila postavljena na Jazbine; v programu sta še dve enaki, in sicer na Bukovju in v Pevmi. Na tablah so prisotni vinarji in gostilne iz števerjana, pa tudi kletarji z Oslavja in iz Štmavra. Po blagoslovu domačega župnika Antona Lazarja je prejel besedo števerjanski župan Adrijan Corsi, ki je poudaril važnost take prireditve, ki naj bi združevala vse števerjance z enim samim ciljem: promocija teritorija. Župan sosednje občine Brda, Franc Mužič, je poudaril pomen in nujno čim hitrejšega padca meje in tem večjo potrebo po še nadaljnji okrepitvi sodelovanja prav s števerjansko

ložen s sodi vina, v spremstvu harmonike mladega Tadeja Langa. Na trgu Svobode, pred cerkvijo sv. Florijana, so se predstavili domačini, vsakdo s kopico najobetavnejših želja in veliko gostoljubnosti. Števerjanci so ponudili številnim gostom trud svojega celoletnega dela, pokušnjo sadov domače zemlje: vino, česnje, oljčno olje in med. Poleg tega so gostilničarji pripravili tipične briške jedi, kletarji so servirali pristno briško kapljico, domači obrtniki so se izkazali v svoji iznajdljivosti, umetniki in slikarji so prinesli svoje umetnine. Predstavili so se krajevni umetniki Hijacint Jussa, Vladimir Klanjšček, David Pintar, Saša Klanjšček, Nada Škorjanc, Ivanka Škorjanc, Eda Miklus in Ema Planišček; pa še Matej Leopoli v spretnem oblikovanju železa,

lujejo na občinskem ozemlju, ter likovne izdelke malčkov vaške osnovne šole Alojz Gradnik. Na ogled in tudi naprodaj so bile razne knjige in publikacije o števerjanu, ki so izšle v slovenskih in italijanskih izdajah. Nadalje so obiskovalci uživali ob poslušanju pomirjajočega zvoka harfe, ki jo je igrala Bruka Prinčič, ter petju Brede Kurcvald. Vse skupaj se je zaključilo v poznih večernih urah z golažem in polento, ki ju je pripravila lovška družina. Praznik je potekal v prijateljskem vzdušju, z željo povezovanja ljudi, same zgibanke in ves promocijski material so bili pripravljeni v štirih jezikih: slovenščini, italijanščini, furlanščini in nemščini. Pobuda je nedvomno zelo dobro uspela, upati je samo, da je promocija tudi čim dlje zazvenela.

MD

Verniki iz Laškega

Romanje po krajih dvojezične Koroške

Tudi letos so slovenski verniki iz Laškega in z doberdobskega Krasa obnovili večletno tradicijo pomladnega enodnevnega romanja. Dne 21. maja so obiskali občino Škocijan pri Klopinskem jezeru v značilni pokrajini Podjune ob Dravi, ki je nekakšna žitnica Koroške in je pobratena z občino Škocijan ob Soči.

Turistično zanimiva občina ima več zaselkov in lepo staro župnijsko cerkev, posvečeno sv. Kancijanom. Tam sta jih sprejela domača skupnost in g. Mirko Isopp, ki je daroval mašo v slovenskem jeziku. Med mašo sta pela ŽPZ iz Ronk in domači MoPZ Vinko Poljanec. Po maši so predstavniki društva Jadro položili venec na

grob župnika Vinka Poljanca, ki je bil kot narodnjak v občini l. 1938 prva žrtev nacizma. Tam je še enkrat zapel po njem poimenovani moški zbor, goste iz Laškega pa je pozdravil njihov predsednik Lojze Čik, ki se je tudi zahvalil za društveno prisotnost ob njihovem praznovanju stoletnice društva, ki je potekalo mesec prej v občini

jezera so gostje imeli kosilo v slovenski gostilni Picej na lepi razgledni točki. Pred popoldanskim potovanjem z vlakcem okrog Klopinskega jezera in obiskom naravnega parka Zablaske močvirje so se člani društva Jadro srečali s slovenskimi občinskimi predstavniki. V imenu društva Danica je pozdravila Sonja Kert Wakou-

nig, v imenu občine pa slovenski svetnik Miha Lipnik. Sledila je izmenjava izkušenj; za društvo Jadro in za ženski pevski zbor je spregovoril predsednik Karlo Mučič, za klekljarski odsek pa je prinesla pozdrave Štefanja Pahor, ki je tudi pripravila in podarila posebno klekljarsko sliko. S tem se je končal prvi del bogatega dne. Čakala sta nas še vodička Sonja Kert in vlakec, s katerim so nam razkazali krajevne naravne lepote; med temi naravoslovni muzej ob Zablaškem močvirju in turistično vas Klopinoj ob istoimenskem jezeru. Kulmesch nas je nato pospremil v Globasnico, kjer smo si ogledali majhen, a čudovit grad Elbe, ki ga je zgradil slovenski domačin na zares okusen

način. Ogled krajev v Podjuni smo sklenili v pristni domači koroški gostilni, kjer so nas slovenski lastniki pogostili s kmečko malico. Ves dan se nam je sonce skrivalo, toda vreme je bilo suho, dokler smo bili v Avstriji; dež nas je nato spremljal skoraj vso pot do srečne vrnitve v Laško.

KM

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ Ustvarjalni začetek letošnjega Praznika špargljev

Čipke, risbe, ples in jedi na pretek

Ob tradicionalnem Prazniku špargljev, dobro založenem z domačimi dobrotami in pristno kapljico, prireditelj, Prosvetno društvo Štandrež, vsakič poskrbi tudi za pester in zanimiv kulturni spored, med katerega je v zadnjih letih vključil pobudo z naslovom *Spoznajmo domače ustvarjalce*. Letos je ob prigrvarjanju in zamisli Alessandro Schettino pokukal v življenjsko ustvarjalnost domačih žena in deklet in pri tem odkril, da marsikatera od njih v prostem času rada suka šivanko, kvačko, pa tudi čopiče in celo klekljarske niti in izdeluje pravcate umetnine. Slednje so pridobile ves svoj lesk na zelo okusno pripravljeni razstavi, razdeljeni na prostorske sklope ob starinskih skrinjah, kavčih, stoli, mizicah, postelji, otroški posteljici-pletenem košu na kolescih in z zasloni, na katerih visijo dolge kvačkane zavese. Razstavljene vezenine so delo tridesetih, zvečine domačih, tudi že pokojnih, žena. Med njimi je najmlajša petnajstletna Nikol Kerpan, ki z nono Natašo Paulin obiskuje klekljarski tečaj v Gorici in je na razstavo prinesla drobne, natančno izdelane

Foto DP

čipke, po idrijskem zgledu. Raznovrstni prti, prtiči, zavese, rjuhe, nekatere stotletne, z najrazličnejšimi enobarvnimi ali večbarvnimi tipičnimi narodnimi čipkami in čipkastimi vžitki, vezenimi po starih tehničnih vzorcih, pa tudi v novejših tehnikah, z ažurji in gobelini, ter pleteni šali in prti, na katere je potrpežljiva roka naslikala cvetne ali sadne motive različnih odtenkov toplih sončnih barv ali modrine neba in jih s posebnim postopkom neizbrisno vtisnila v

blago, so dali topel, življenjski nadih spodnji dvorani župnijskega doma A. Gregorčič v Štandrežu. Razstavo ročnih izdelkov iz domače skrinje je v petek, 26. maja, odprl predsednik PD Štandrež Marko Brajnik ob zvokih klarineta, na katerega je desetletni Enrico Schincariol odigral Holandski ples. Brajnik se je zahvalil vsem, ki so omogočili postavitev razstave, še najbolj pa pobudnici in vneti čipkarici Alessandri Schettino. Želel je tudi, da bi ogled razstave, ki je

možen v dneh Praznika špargljev do nedelje, 4. junija, spodbudil mlade k ohranjanju tradicije ročnega dela. V soboto, 27. maja, so se otroci šli slikarje na temo Soča. Dan kasneje pa so se izkazale plesalke dveh razredov baletnega oddelka Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, plesna skupina Urška iz Nove Gorice in skupina Country Remuda. Vnete plesalce sta prva dva večera na ples zvalila ansambla Malibu in Razdalja.

SNOVANJA 2006 Glasbeno-gledališka predstava

Naš dragi Wolfi!

Foto Bumbacco

V petek, 26. maja, je bila v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratruž proslava ob 250. obletnici rojstva Wolfganga Amadeusa Mozarta z naslovom Lieber Wolfi, ki jo je priredil Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel. Večer v okviru ciklusa Snovanja 2006 je ponudil mladim gojencem centra priložnost, da pokažejo, kar so se naučili med šolskim letom. Izvedli so nekatere izmed najbolj znanih Mozartovih skladb. Program je obsegal skladbe za klavir, flavto, komorne sestave in zbor. Nastopila sta tudi Mladinski pevski zbor z Vrha sv. Mihaela in otroški šolski zbor. Napovedovala je igralka goriškega rodu Antonella Cerminara, ki se je za priložnost osemila v Mozarta. Uspelo ji je izraziti otroško, včasih celo "heretično" plat Mozartove osebnosti. Glasbenik, ki ga

je uprizorila, ni bil le legendarni skladatelj, temveč simpatična oseba, ki je znala povsem duhovito in prijetno voditi predstavo. Igralki se je na odru pridružil režiser Diego De Brea, ki se je vživel v vlogo nerodnega pomagača. Skupaj sta ustvarila duhovit komični par, ki je z nekaterimi domiselnimi utrinki resnično razveselil mlajše občinstvo. Tako so tudi otroci v dvorani med smehom z velikim zanimanjem spremljali predstavo.

Med številnimi gojenci, ki so se zvrstili na odru, so nekateri že izurjeni izvajalci, drugi pa še malce negotovi. Vsi pa so uspešno izrazili uravnovešeno otroško živahnost Mozartovih skladb. Med večerom so prisotni lahko občutili njihovo iskreno veselje do glasbe. Prav otroška razigranost igra namreč pomembno vlogo v Mozartovi ustvarjalnosti. Zato je to veselje nedvomno ustrezno počastilo velikega skladatelja. Večer se je končal z nastopom šolskega otroškega zbora, ki je pod vodstvom Martine Hlede zapel Humarjevo pesem Mladi potepuh. Naslednje srečanje v ciklusu Snovanja bo v četrtek, 8. junija. V dvorani Pokrajinskega muzeja na Goriškem gradu bo s klavirskim recitalom nastopil Simone Peraz.

Predstavitev zgodovinske knjige v Zagreju Italijansko taborišče v Zdravščini

Prejšnji četrtek, 25. maja, so v dvorani občinskega sveta v Zagreju (Sagrado) predstavili delo zgodovinarjev Metke Gombač in Borisa M. Gombača o fašističnem taborišču, ki je delovalo od leta 1942 do padca

lo veliko ljudi. Nato sta avtorja obširno orisala zgodovinsko zanimivo delo in obdobje, ki ga obravnava. Knjiga pravi o težki usodi internirancev. Premnogi so tja prišli iz zloglasnega inšpektorata v ul. Bellosguardo v Trstu, kjer so

bili v t.i. Villa triste žrtve nečloveškega mučenja. Mnoge so po krajšem bivanju v Zdravščini odpeljali v nemška taborišča smrti. Ob koncu je dr. Gombač med udeleženci pozdravil hčerko in sina ljubke Šorli, ki je bila tam zaprta od maja do septembra 1943 in katere verzi so vklesani na spominski plošči pred nekdanjim taboriščem.

AB

*Naš prijatelj
in sodelavec*
ANDREJ ČERNIC
*je diplomiral. Z njim
in njegovimi se veselimo
in mu čestitamo*
**PRIJATELJI IZ UREDNIŠTVA
NOVEGA GLASA**

Vljudno vabljeni k

**MAŠI V SPOMIN NA VODITELJE
IN DOBROTNIKE KULTURNEGA
CENTRA LOJZE BRATRUŽ**

Cerkev sv. Ivana,
sobota, 10. junija 2006, ob 19.30
Pri bogoslužju bo sodeloval MoPZ Mirko Filej.

*Ob smrti očeta
GABRIJELA
izrekamo Albertu
Devetaku in vsej
njegovi rodbini
občuteno sožalje.*
SVET SLOVENSKE
ORGANIZACIJE

DM

Obvestila

Goriški sedež SSO bo od 5. junija pa do 1. septembra odprt samo dopoldne, in sicer od 9. do 12.30. **Pri Mladinskem domu** v Gorici poteka predpis za šolsko leto 2006/07 od 5. do 15. junija. Informacije: 0481 546549 in 0481 536455.

Dragi verniki in prijatelji svetovanske duhovnije v Gorici! V nedeljo, 4. junija, na praznik Binkošti, bomo z goriškimi nadškofom prosili za oženj ljubezni nad našo mestno krščansko skupnost med mašo na Travniku ob 9. uri. Ob tej priložnosti bo maša ob 10. uri pri sv. Ivanu odpadla! Naj bo čas Binkošti priložnost, da se srečamo. Vabljeni! P. Mirko Pelicon DJ

SCGV Emil Komel sprejema predpise novih učencev za šolsko leto 2006/07 od 5. do 16. junija osebno na tajništvo šole od ponedeljka do petka od 10. do 12. in 16. do 18. ure.

Glasbena matica Gorica prireja nastope ob koncu šolskega leta 2005/06. In sicer: Nastop malih korenjakov in godbe - Dvorana Kulturnega društva Jezero v Doberdolu, 1. junija 2006, 17.30; Pozdrav poletju - Dvorana Kulturnega doma v Sovodnjah, 5. junija, ob 18. uri; Pozdrav poletju - Dvorana KD Jezero v Doberdolu, 6. junija, ob 18. uri; Nastop učencev lahke glasbe - Dvorana GM v Gorici, 12. junija, ob 18. uri; Nastop učencev lahke glasbe - Dvorana GM v Gorici, 13. junija, ob 18. uri; "Zelena hiša št. 51"; Skupna glasbeno-gledališka produkcija učencev in profesorjev GM; Dvorana Kulturnega doma v Gorici, 8. junija, ob 20.30. Nastop posvečen 250-letnici rojstva W.A. Mozarta - Sodelovali bodo instrumentalisti in učenci glasbene zgodovine: 16. junija v Kulturnem domu v Gorici ob 20.30. Pokrovitelj glasbeno-gledališke produkcije Glasbene matice "Zelena hiša št. 51" je Fundacija Goriške hranilnice. **Skupnost družin Sončnica** v sodelovanju s KD Sabotin prireja 11. dan družine v nedeljo, 18. junija, v Štmaru. Vabljeni!

Sožalje

Ob smrti očeta Gabrijela izrekata sožalje Albertu in svojem PD in cerkveni zbor Vrh sv. Mihaela. Zveza slovenske katoliške prosvete izreka globoko sožalje svojem pokojnemu prof. Gabrijelu Devetaku, glasbenega pedagoga, zborovodje in kulturnega delavca. Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica izraža iskreno sožalje družini Gabrijela Devetaka, ki je preminil 24. maja. Kot profesor glasbene vzgoje, kot organist in zborovodja v rodnem Štmaru in kot

skladatelj je prispeval k rasti naše glasbene kulture na Goriškem. Ob izgubi dragega očeta Gabrijela Devetaka sočustvujemo z Albertom in družino. Skupnost družin Sončnica. PD Štandrež izreka globoko sožalje družini Tonsig in sorodnikom ob nenadni izgubi dragega moža in očeta Edija.

Čestitke

Velika skavtska družina se veseli z voditeljem Navihanim tigrom - Andrejem Černicom, ki je na ljubljanski Fakulteti za družbene vede diplomiral iz novinarstva. Slovenska zamejska skavtska organizacija - Gorica mu želi še veliko življenjskih uspehov in mu kliče trikratni hip hip hurra!

Andrej Černic je v ponedeljek, 29. maja, odlično sklenil univerzitetni študij na fakulteti za družbene vede - smer novinarstvo in si obenem zaslužil nominacijo za študentsko Prešernovo nagrado. Vsi Markotinovci se z njim veselimo in mu iskreno čestitamo! **ŠZ Soča** čestita svojemu odborniku Andreju Černicu za odličen uspeh ob dokončanem univerzitetnem študiju na fakulteti za družbene vede v Ljubljani.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 2.6. do 8.6.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 20. do 21. ure. Spored:

Petek, 2. junija (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. - Zborovska pesem.

Ponedeljek, 5. junija (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound z Andrejem: moderna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 6. junija (v studiu Matjaž Pintar): Evropska pobuda Interreg: "Od vzhoda do juga: različni glasovi sveta" - V intervjuju odgovarja Santino Spinelli - Alexian, Rom iz Abrucev, skladatelj, pesnik, profesor, II. del. - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 7. junija (v studiu Danilo Cotar): Pogled v dušo in svet: Junaki kolesarstva in Giro d'Italia II. del. - Izbor melodij.

Četrtek, 8. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev. - Glasba iz studia 2.

Za kip msgr. Kazimirja Humarja

Pobudniki se lepo zahvaljujejo vsem, ki ste velikodušno prispevali, da se bomo lahko 1. junija letos primerno spomnili zaslužnega dr. Kazimirja Humarja s postavitvijo doprsnega kipa in izdajo publikacije. Skupno ste darovali 8.570,26 evrov.

Novi darovi: druž. Vetrh-Bertolini 100,00; Joško, Albert in Tomaž Vetrh ter družina Bresciani 130,00; Ivan Bratina 50,00 evrov.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2006

2., 3., 4. junija
v župnijskem parku med lipami

Petek, 2. junija 2006

ob 20. uri PLES z ansamblom MALIBU'
ob 21.30 Plesna skupina Capoeira-Palmares FVG

Sobota, 3. junija 2006

ob 20. uri PLES z ansamblom KALAMARI

Nedelja, 4. junija 2006

ob 19. uri Nagrajevanje ex-tempore
Nastop zbora Trnovo in dramske skupine PD Štandrež
s komedijo Janeza Povšeta VOJNA ŠKOVAČ
PLES z ansamblom NE ME JUGAT

Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača. Bogat srečolov

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Mladika

Fotografski pogled na življenje Borisa Pahorja

Boris Pahor je gotovo eden najbolj znanih slovenskih pisateljev. Ponovni dokaz za to je visoko priznanje francoskega ministrstva, ki mu je dodelilo viteški red za umetnost in literaturo. Naš priljubljeni pisatelj je na ponedeljkovem večeru v Društvu slovenskih izobraženecv tako prejel kar dva bučna aplavza. Prvega, zaradi francoskega priznanja, drugega pa zaradi iskrenosti in duhovitosti, s katerima se je spomnil nekaterih pomembnih trenutkov svojega življenja ob predstavitvi dvojjezične fotografske monografije Boris Pahor. Biografija v slikah –

Boris Pahor. Biografija per immagini, ki jo je nedavno izdala založba Mladika. Zbirka, katere urednica je tržaška fotografinja Alice Zen, vsebuje veliko fotografij, ki pričajo o večkrat težkem, a kljub temu bogatem Pahorjevem življenju. Fotografije segajo od mladih pisateljevih let do danes. Ob vsaki je še razlaga, ki nam pomaga še bolje spoznati Pahorjevo družino, prijatelje, sodelavce, kraje, ki so zaznamovali njegovo življenje, pomembne kulturne dogodke in nasploh skoraj vso njegovo življenjsko pot. Naš najbolj znani zapornik – tako ga je na ponedeljkovem večeru oz-

načila Alenka Puhar, znana slovenska publicistka – se je seveda iskreno zahvalil urednici knjige, obenem pa priznal, da je na začetku imel kar nekaj dvomov, če bi pri sestavi te zbirke sodeloval ali ne. "Vse se mi je zdelo precej čudno, ker sem kot še živeči pisatelj sodeloval pri taki knjigi, ki jo navadno posvečajo že zdavnaj pokojnim ljudem. Vsekakor pa sem nedvomno ponosen, da imam lahko tako izčrpen pogled na svoje življenje." Poleg posnetkov, vsebuje monografija zajetno fotografsko bibliografijo in celo vrsto spominsko – informativnih zapisov najbolj znanih

Foto Kroma

slovenskih in italijanskih intelektualcev. "Pomembno se mi zdi, - je med drugim poudarila Puharjeva - da se pri teh zapisih avtorji niso cedili v prekomerni sentimentalnosti, drugače bi spomini in mnenja o Pahorju izpadli kot neobjektivni. In ravno tako objektivno lahko povem, da je ta zbirka prava zahvala za

avtorja, ki je tako nam Slovencem kot širšemu evropskemu okolju podaril v veselje in korist tako velik opus." Občinstvu je razkrila tudi nekaj osebnih spominov na Pahorja, točneje, obisk edinega francoskega koncentracijskega taborišča v Alzaciji, ko je pisatelj na izredno učinkovit način opi-

soval ta kraj slepemu fotografu Evgenu Bavčarju, ki je med drugim pripomogel k Pahorjevemu pariškemu priznanju. Urednica Zenova je med svojim posegom poudarila, da je kljub začetnemu, zgolj zgodovinskemu zanimanju do pisateljevega življenja, počasi začela segati tudi po fotografijah Pahorjeve mladosti. "Takrat sem vzljubila ves njegov svet in se kljub Pahorjevemu obotavljanju odločila, da sestavim to knjigo." Zbirko je Alice Zen posvetila Ivanki Hergegold, saj jo je ta neprestano spodbujala in ji tako dovolila, da se prek Pahorjeve literature približa slovenskemu svetu. Boris Pahor je svoj ponos izrazil z željo, da bi bila ta knjiga lahko začetek za podobne publikacije tudi o drugih avtorjih, kajti "če se mi zamejski Slovenci ne potrudimo in gremo v nič, se bo potemtakem načel tudi ves slovenski narod."

Metka Kuret

SSG / Koncertna izvedba teksta A. Pregarca

Prodornost razmišljanja Na pragu niča

Kljub vabilu SSG se je v petek, 19. maja, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž zbrala le peščica ljudi, da bi ob poslušanju koncertne izvedbe dramskega besedila Na pragu niča počastila 70. pomlad avtorja, Aleksija Pregarca, pesnika, dramatika, publicista, igralca, prevajalca, doma iz Ricmanj, mentorja in režiserja marsikaterega ljubiteljskega gledališča. Njegovo življenjsko pot so, kot je bilo pred časom ob njegovem intervjuju zapisano v našem tedniku, zaznamovali

oder, pero in mikrofoni. Za svojo mnogostransko ustvarjalnost je prejel veliko nagrad in priznanj, med temi priznanje Umetnost brez meja-Trst, Europa 2000, La Madre, Leon d'oro. Njegove poezije so prevedene v več jezikov, veliko jih je tudi uglasbenih. Med njegova dramska dela spada tudi besedilo iz leta 1985 Na pragu niča, ki, kot pravi Pregarc sam, "nakazuje razmišljanje o napačno pojmovanih, zabrisanih ali opuščenih vrednotah v življenju posameznika, ki posledično rojevajo vzrok neljubih, celo tragič-

skim odrom. Umetniški vodja in režiser Marko Sosič je koncertno prazizvedbo drame z običajno občutljivo tankočutnostjo uredil ob pomoči solidnega igralskega kvarteta, Andrej Pisani (mladi človek), Nikla Petruška Panizon (Agata), Janko Petrovec (Edvard), Matejka Peterlin (teta Ana), ki so zbrano, s pravo mero čustvenega zanosa v monologih in dialogih podali zgodbo štirih usod, življenjske povezav med seboj. Umrli Agatin oče se kot prijazen mladenič, med upepeljevanjem svojega trupla, prikaže

hčeri, ki se mudi ob grobu matere s šopkom "italijanskih nageljn" v rokah. Ona ga seveda ne spozna, a to srečanje in še nepričakovano snidenje z nekdanjim fantom Edvardom sproži v njej plaz spominov na vesela otroška leta, na izgubljeno ljubezen, vzbudi ji domotožje po domovini, ki jo je zapustila, ko je ob poroki z Italijanom z juga odšla v Trst in okusila narodnostno nestrpnost. Otožnost, jeza, zavist in še katero drugo trpko čustvo se prepletajo v njej, ko govori o domu, ljubosumnem in nasilnem možu, o bratu, ki je poročen z »jugoslovansko«južnjakinjo, s katero ima kopico otrok, sama pa nima nobenega. Edinega je zavržla, ko je bil še majhen, in zdaj niti ne ve, da za njeno pohabljenost, sad bežne ljubezni z Edvardom, skrbita prav Edvard in

njegova teta Ana. V dobro zgrajeni zgodbi si dogodki analitično sledijo in presecejo poslušalca, ko se pred njim razgaljajo razbolele duše, ki so jih že vojni dogodki ločili in zaradi katerih so morali zapustiti domovino. V vsebini se pač zrcali usoda marsikaterega slovenskega človeka, ki je iz podobnih razlogov zapustil domači kraj in hote ali nehoti zavrzel vrednote, ki

so mu bile svete. Prodorno vsebino in interpretacijo bralcev so podčrtovali svetlobni učinki z različnimi odtenki modre, rahlo zelene, belkaste in ostreje rdeče barve. Hvaležen aplavz interpretom je seveda zaobjel tudi prisotnega jubilarja, kateremu vsi, ki imamo radi literarno snovanje in dramsko umetnost, kličemo: še na mnoga ustvarjalna leta!

IK

Kratke

Hiša na Krasu

Pisateljica in prevajalka Evelina Umek ima za sabo že bogat opus knjižnih uspešnic tako za mladino kot za odrasle. Mladim bralcem je pri tržaški Mladiki namenila knjigi Sprehod z baronom in Malka gre v Trst, v katerih je na privlačen način osvetlila slovensko prisotnost v Trstu v preteklosti in v današnjem času. Zatem se je posvetila odraslim s knjigo novel Mandrija in druge zgodbe (2003) ter romanom Frizerka (2005). Medosebna razmerja, intimna čustva ljudi, dvome, čustvene vzgibe zna avtorica prodorno razbrati in jih privlačno prikazati v svojem delu. Tako je tudi v novem romanu Hiša na Krasu, ki je pravkar izšel pri založbi Mladika v Trstu.

Tematika dela je na prvi pogled ljubezenska; avtorica jo razvije z njej prirojenim občutkom za realnost s hitrimi in pogostimi dialogi. Ob poglabljanju v branje pa nudi roman še veliko več, ker v zgodbo Umkova vplete globljo meditacijo o osebnosti in narodni identiteti ter odnosu do družinskega izročila. Tipičen tržaški motiv, ki pa se v svoji problematičnosti ponuja v razmislek celotni slovenski stvarnosti.

Galeb / Pomladno ovenčana deveta številka

Na mirni morsk gladini se pod prijetnim pomladnim sonce pozibava Galeb, ki je svojim mladim bralcem že ponesel deveto, majsko številko, katere naslovnica se kiti z velikimi pisanimi rožami, ki jih je narisal Lorenzo Mazzoleni, četrtošolec COŠ Pinko Tomažič iz Trebč. Na zadnjih straneh mladinske revije je med prispevki raznolikih vsebin - tudi utrinki s predstave Španska princesa in mislimi o strahu - kar 47 (!) zelo lepih risbic v različnih tehnikah. Rubrike, pesmice, dopolnjevanke in uganke o cvetju in zelenjavi spremljajo ilustracije več znanih slikarjev (Vesna Benedetič, Marjan Manček, Magda Tavčar, Štefan Turk...), ki svoj umetniški navdih z veseljem namenjajo tudi otroškim očem. V likovni delavnici Jasna Merku s strokovnim pristopom razlaga, kaj je ritem v upodabljanju in kako se ga mali slikarji lahko naučijo uporabljati. Pesmice so tokrat uglasene na pomladne strune; med njimi je tudi Kosovelova Dete na travi, ki ji je Dina Slama pripisala glasbo, da jo bodo učenci lahko zapeli. Strastni bralci, ki bi radi še dopolnili svoj sveženj zgodbic za Bralno značko, bodo potešili svoje želje ob branju tokratnega dogodljaja o Mucku Mucko Štefke Kac-Marn, Pravljic s sivim oblakom na nebu Tatjane Kokalj, dveh dogodivščin deklice Varje Slavka Pregla in zgodbe o Tii Majde Koren. Poučni in pomenljivi sta tudi dve pripovedi, ki nista na seznamu Bralne značke: Zlato tele Jožeta Sevljaka, ki razkriva, kaj je pravi zaklad in kako s pridnostjo svojih rok pridemo do njega, in hudomušna zgodba Marka Kravosa iz naših logov Komar sladokusnik. Nadležni nepridiprav razlaga svojim nečakom, iz katere mehke kože privre najboljša pijača-sladka kri. V tokratni številki Galeba bodo bralci spoznali tudi skrivnostni svet morskih rakov in ptičje zgodbe o polojniku, čebelarju in vodomcu, pa še, kako pripraviti "sladko njivo" in marsikaj drugega. Za starše in vzgojitelje je psihologinja Suzana Pertot prispevala II. del zapisa, žal na zelo aktualno temo, Nasilje med vrstniki.

Kulturni center Lojze Bratuž / Krožek Anton Gregorčič

Nova zgodovinska publikacija dr. Branka Marušiča

Temeljit prispevek k osvežitvi zgodovine goriških Slovencev bo nedvomno doprinesla nova študija zgodovinarja dr. Branka Marušiča, ki nosi naslov Pregled politične zgodovine Slovencev na Goriškem 1848-1899. Delo je izdal Goriški muzej Nova Gorica l. 2005. Pri izdaji sta sodelovala zgodovinski inštitut ZRC SAZU v Ljubljani, Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gori-

ci, oblikovala jo je Anica Sirk Fakuč, prelom besedila je opravil Uroš Čuden, Medit d.o.o. Notranje Gorice. Finančno sta izid podprli Mestna občina Nova Gorica in Občina Šempeter Vrtojba. Eleganten moder ovitek krasi fotografija Šempaskega tabora z dne 18. oktobra 1868; njen avtor je Michael Aschenbrenner. Zajetna publikacija ima 367 strani; opremljena je s kazalom za boljše preglednost in je razdeljena na štiri poglavja z naslovi O Goriški, Narodna in politična zavest se dramata, Ustava, doba, čitalnice in tabori, Pr-

mestu. Iz knjige je razvidno, da smo bili Slovenci v obravnavanem obdobju na območju Goriško-Gradiške regije, kot jo imenuje avtor, protagonisti že po številu prebivalstva. Bili smo krojitelji krajevnih zgodovine. Tega pa ni hotela sprejeti niti občinska uprava, ki je l. 2001 praznovala tisočletnico Gorice. Terpin je še dejal, da knjiga od slikava marsikatero paralelismo z našo novejšo zgodovino, kot so delitev Slovencev na razne tabore, politične vzpone in padce. Zanimivo je, da so se takrat Slovenci soočali s podobnimi težavami, kot se

Foto DP

sedaj, npr. z rabo slovenskega jezika v javnosti. "Bitka" za našo uveljavitev v tem prostoru je pač stalnica, ki se ponavlja v raznih obdobjih naše zgodovine. Po Terpinu je ključ za premoščanje tovrstnih težav poznavanje jezika narodne manjšine. Za njim je besedo povzel Andrej Malnič, ki je nanizal splošne podatke o knjigi, katere nakup je možen tudi v Katoliški knjigarni v Gorici. Predstavitev vsebine je potekala kot dialog z avtorjem, ki je odgovarjal na vprašanja, namenjajoča se na posamezne tematske sklope knji-

nič, ravnatelj Goriškega muzeja, in deželni tajnik Slovenske skupnosti dr. Damijan Terpin. Po pozdravnih besedah predsednice KCLB Franke Žgavec je spregovoril dr. Terpin, ki je dejal, da je knjiga izjemen dokument o tem, kakšna je bila politična osveščenost Slovencev na Goriškem ob koncu 19. stoletja. Poudaril je, da bi bilo zelo potrebno knjigo prevesti v italijanščino, da bi njena vsebina pri pripadnikih večinskega naroda razbila mit o Gorici kot italijanskem mestu. To mišljenje je prevladovalo še do nedavnega, zlasti v našem

sedaj, npr. z rabo slovenskega jezika v javnosti. "Bitka" za našo uveljavitev v tem prostoru je pač stalnica, ki se ponavlja v raznih obdobjih naše zgodovine. Po Terpinu je ključ za premoščanje tovrstnih težav poznavanje jezika narodne manjšine. Za njim je besedo povzel Andrej Malnič, ki je nanizal splošne podatke o knjigi, katere nakup je možen tudi v Katoliški knjigarni v Gorici. Predstavitev vsebine je potekala kot dialog z avtorjem, ki je odgovarjal na vprašanja, namenjajoča se na posamezne tematske sklope knji-

IK

Kosovelova knjižnica v Sežani Simpozij ob življenjskem jubileju Jolke Milič

Univerza v Novi Gorici (Fakulteta za slovenske študije Stanislava Škrabca) in Kosovelova knjižnica Sežana sta priredili v petek, 26. maja 2006, simpozij o literaturi v medkulturnem položaju in o ustvarjalnem delu Jolke Milič. Začel se je s pozdravnimi nagovori ravnateljice Kosovelove knjižnice Nadje Mislej Božič, sežanskega podžupana Boža Marinca, prof. Matejke Grgič v imenu odsotne predstavnice novogoriške fakultete Apolonije

(Dve varianti 'italijanskega' Kocbeka: Antonio Setola in Jolka Milič), Zoltan Jan (Dvoje italijanskih popotovanj: Jolka Milič in Ciril Zlobec), Bogomila Kravos (Josip Tavčar: domet posredniške vloge), Martina Ožbot (Slovensko-italijanski kulturni odnosi skozi prizmo književnega prevajanja), po krajšem odmoru pa Vladka Tucovič (Zofka Kveder - slovenska in hrvaška ustvarjalka), Ana Toroš (Gradnik pri Italijanih), Barbara Pregelj (Federico Garcia

Lorca v slovenskih prevodih), Tamara Klanjšček (Vpliv kulturnospecifične metavsebine na kakovost prevoda...) in Tatjana Pregl Kobe (V Italiji nagrajeni prevodi J. Milič). Popoldanski del je obsegal študentsko okroglo mizo o večkulturnosti in delu Jolke Milič ter razpravo udeležencev o temah simpozija. Kot gostja je sodelovala sama Jolka Milič, povezoval pa je Zoran Božič.

Simpozij je sklenil Literarni večer članov Združenja književnikov Primorske, na katerem so poleg slavljenke sodelovali še Aleksander Peršolja, Maja Razboršek, Magdalena Svetina Terčon, David Terčon in Aldo Žerjal. Srečanje slovenistov od vsepovedno je lepo počastilo vedno mladostno, delavno in duhovito Jolko Milič ob njenem življenjskem jubileju.

LB

Ivan Varl, portret Jolke Milič, 1971

Gantar. Glasbeni pozdrav simpoziju je posredoval Trio Art. V dopoldanskem delu so govorili Božena Tokarz (O empatiji v prevodu), Marija Pirjevec (Baržunasta lirika in Integrali v italijanščini), David Bandelli

Razstava starih goriških razglednic v kleti Fiegl na Oslavju Ogledalo družbene, kulturne in civilizacijske rasti

Sto in več let stare goriške razglednice so na ogled do 3. junija (od 9. do 12., od 15. do 18. ure) v kleti vinogradiškega podjetja Fiegl na Oslavju. Govorijo o časih, ki so bili različni od današnjih, saj se je v t.i. "kratkem stoletju" zvrstilo kar nekaj tehnoloških, družbenih, gospodarskih in političnih revolucij. Tudi v naših krajih. Kdor je navezan na svoj kraj, bo na starih podobah kljub vsemu prepoznal domačo potezo, nekaj, kar je tudi del njega, saj smo to, kar smo bili.

Odprtje posrečene razstave je bilo v petek, 26. maja, pravi praznik, ki se ga je udeležilo veliko ljudi. Med gosti so bili tudi goriški občinski odbornik Silvester Primosić, nekdanji prefekt Camillo Andreana, novogoriški podžupan Tomaž Vuga, števerjanski župan Adrian Corsi in podžupan Dominik Humar. Po uvodni Zdravljici, ki jo je zapel moški zbor Skala pod vodstvom Jasmine Gorjanc, je Aleš Fiegl v imenu pobudnikov - družin treh bratov, ki vodijo podjetje - toplo pozdravil vse navzoče in izrazil željo, da bi tovrstne pobude, s katerimi so začeli lani, postale ob dnevu odprtih kleti prava tradicija.

O eksponatih, ki jih je pripravil Goriški center za zgodovinske in arheološke raziskave s predsednikom Mariom Mutom na čelu, je spregovoril Vili Prinčič. Nekatere razglednice gledamo s ponosom, je rekel, ker smo v čem napredovali, druge pa včasih z žalostjo, "ker smo veliko

Foto DPD

lepega izgubili in nemalokdaj prepustili propadu ali celo vandalsko uničili." Take mešane občutke ima, kdor si ogleda povečane posnetke 110 kartic, ki so samo delček bogate dediščine pokojnega zbiratelja Gorgia Sapunzachiya. Goriško so v 20. stoletju zaznamovali dve vojni, vmes fašizem, nato pa razkosanje ozemlja. Edinstvene so

razglednice iz časa "ranjke Avstrije", je povedal Prinčič, saj so se v tedaj cvetočem srednjeevropskem mestu prepletale različne kulture in jeziki. Založniki so pošiljali v promet, eno, dvo ali celo trijezične razglednice z različno motiviko in namembnostjo, skratka: za vsak okus. Nekatere razglednice so - z razliko od današnjih - upodabljale tudi manjše kraje in vaška okolja, cerkve in župnišča, kapelice in gradove, šole in hotele, tovarne in zdravilišča, trge in mostove itd., zaradi česar upravičeno veljajo za "ogledalo družbene, kulturne, gospodarske in seveda civilizacijske rasti neke skupnosti ali, širše gledano,

nekega naroda." Na Goriškem se je pred dobrim stoletjem z izdajanjem razglednic ukvarjalo veliko fotografiranih, oblikovalcev, risarjev, piscev podnapisov in trgovcev. Med njimi je izstopal slovenski fotograf in trgovec Anton Jerkič. Poseben biserček predstavlja za nas slovenska razglednica z upodobitvijo Travnika, ki jo je lastnoročno podpisal Simon Gregorčič le nekaj mesecev pred svojo smrtjo v našem mestu.

Družini Fiegl gre posebna zasluga, je sklenil Prinčič, ker je uvidela, da se gospodarske dejavnosti lahko prav lepo skladajo tudi z dragocenimi kulturnimi pobudami.

DD

Za naš jezik

Njihovo ali svojo?

Nedavno sem zašla v trgovino, kjer sva pred mnogimi leti z možem (takrat še zaročencem) naročila poročna obvestila. Prijazni gospodarji so nama povedali, da jih tiskajo tudi v slovenščini (s strešicami vred!). Imeli so celo primerek, po katerem se lahko zgledujemo, so dejali. In so ga nama ponosno pokazali! Besedilo je bilo naslednje:

XY in KZ naznanjajo njihovo poroko

Popravila sva ga tako, da sva glagol postavila v dvojino (**naznanjata**), predvsem pa sva zamenjala svojilni zaimsek s povratno-svojilnim zaimkom (**svojo**). Tega se večkrat spomnim, kadar berem ali slišim, da kdo napačno uporablja svojilni zaimsek namesto povratno-svojilnega, npr:

Nonoti so mi pripovedovali o njihovi mladosti (pravilno: **Nonoti so mi pripovedovali o svoji mladosti**.)

Spomnimo se rekla (slovnično in vsebinsko pravilnega!): **Tujega nočemo, svojega ne damo.**

Zapomnimo si: **povratno-svojilni zaimsek "svoj" se uporablja za vse osebe v vseh sklonih (razen v imenovalniku), ko gre za lastnino osebkal!**

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Svetišče najlepše je tvoje srce,
prostora ni ondi za zlate malike,
sezidale so ga najvišje roke,
naslikale notri nadzemelske slike.
Brezmejno ko Bog je svetišče srca,
skrivnostno kot on je, kdo pač proume ga?

(Svetišče)

Prepletanje manjšinskih jezikov in poezij

Foto JMP

Dvodnevno srečanje katalonskih, furlanskih, slovenskih, okcitanskih književnikov, pesnikov in pisateljev s Korzike, kulturnih delavcev, založnikov in predstavnikov sredstev obveščanja manjšinskih jezikov omenjenih manjšin v Gorici, ki smo mu bili priča minuli konec tedna, je pokazalo, da so pesniki še živi, kot je tudi pokazalo, da so manjšinski jeziki še vitalni. V Kulturnem domu je bilo v soboto srečanje na temo jezika manjšin in seveda trmastem vztrajanju na področju kulture, tudi političnega življenja. Pokrajinski odbornik Marko Marinič je skupaj s kolegom goriške občinske uprave Claudioom Cressattijem lepo

srečanje, ki se ga razen pesnikov in kulturnikov različnih manjšin, ni udeležil skoraj nihče, odprl. Ameriški časnikar, ki si je obmejno srečanje zamislil, Ariel Yerushalm je vodil debato, med katero je bilo kar nekaj iskrih ugotovitev. Književniki Gerard Jacquet, Marcu Biancarelli, Joan Lluís, Jurij Paljk, Giovanni Fierro, Ivan Crico so brali svoja dela v četrtek v gostilni Sale e pepe, v soboto zvečer pa sta se jim v knjigarni Equilibri pridružila še pesnika Maurizio Mattiuzza in Francesco Tomada. Za glasbeno spremljavo je skrbel legendarni Mauro Radigna. Organizatorji (Onde Mediteranee iz Vidma) obljublajo ponovitev!

Poklon Safeta Zeca Rembrandtu v Benetkah

Hvala, Rembrandt! je naslov razstave likovnih del slikarja in grafika Safeta Zeca, ki so jo minuli četrtek odprli v Benetkah v čudovitih prostorih cerkve slovite Scuola Grande del San Giovanni Evangelista. Razstava je poklon bosanskega umetnika holandskemu mojstru, čigar štiristoletnico rojstva praznuje svet letos, Safetu Zecu pa je bil od nekdaj ti-ti veliki učitelj, kateremu se lahko pokloni le v zrelih letih. Gre za razstavo grafičnih listov, ki jih je Zec naredil po letu 2000, ko se je posvetil znanemu Rembrandtovemu grafičnemu listu Sto florintov.

Na njem je sloviti Holandec upodobil prizor, ko se vstali Kristus prikaže bolnikom. Zeca je ta grafični list kot otroka očaral, ga za vedno zapisal slikarstvu, v zrelih letih pa se mu je Zec kot vrhunski slikar ponovno približal in pripravil poklon velikemu mojstru, ki sestoji v raznih upodobitvah grafike Sto florintov, a tudi v posameznih detajlih (sklenjene roke v molitev, roke, odprte dlani, upodobitve objema...).

Veliki gvardijan Scuola Grande del San Giovanni Evangelista Tullio Campostrini je na lepi slovesnosti ob odprtju razstave poudaril, da je to že druga Zečeva

razstava pri njih, profesor s pariške Sorbone in umetnostni kritik Pascal Bonafoux je Zečovo likovno delo umestil v današnji čas, Jurij Paljk pa je spregovoril o odslikavanju Božjega v delih Safeta Zeca, ki je razstavil tudi dve večji olji z religiozno motiviko; obe sta tudi umeščeni v cerkev in se tako dobro zlivata s svetlim prostorom, da se zdi, kot da bi

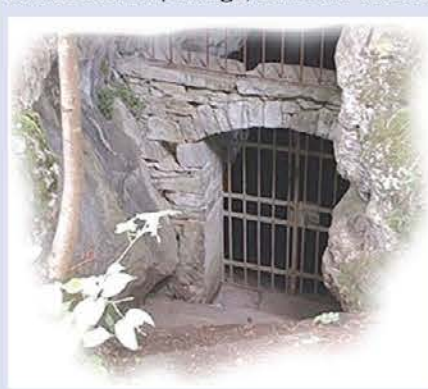
Foto JMP

tam vedno viseli. Razstava dela Safeta Zeca Hvala, Rembrandt! bo odprta do 15. julija letos.

Kratke

Proščenje sv. Socerba

Lepo je Umetnik stvarstva oblikoval to votlino na Socerbu, v kateri je vsako leto slovesna sv. maša v počastitev mučencu in zavetniku tega kraja, sv. Socerbu. Praznovanje je letos bilo 21. maja, ko so se verniki z obeh strani meje, iz Doline, s Socerba, Klanca in Črnega kala zbrali v jami pri slovesni sv. maši, ki jo je daroval župnik iz Rodika g. Iztok Mozetič; z njim je somaševal župnik iz Doline g. Maks Suard. Slovesno bogoslužje je spremljal združeni zbor ZCPZ pod vodstvom in orgelski spremljavi zborovodje Edija Raceta. V soju karbidovk, ki so jih namestili jamarji, so se prepletale skladbe Antona Foersterja, Franca Blažiča in drugih skladateljev. Nenavadno počutje prevzema človeka v tem podzemnem vlažnem in hladnem prostoru, ko poslušajo petje in božjo besedo, ob enakomernem kapanju vode iz stropa na notne papirje. V pridigi se je g. Iztok Mozetič, spomnil desete obletnice, ki je bila te dni, prvega obiska papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji z geslom "Oče, potrdi nas v veri!" Takrat je med drugim rekel: "Tudi danes ponavljamo tisto, kar sem rekel ob nastopu svoje službe na Petrovem sedežu: Ne bojte se! Ne bojte se Kristusa, verujte vanj in v njegovo ljubezen ..." Pridigo je zaključil z besedami: "Naj nam priprošnja Božje Matere Marije in sv. Socerba pomaga, da bomo verovali v Kristusovo ljubezen in tako ostali zvesti v ljubezni in resnici".

Po maši je na trati pred jamo potekala družabnost, ki sta jo popestrila harmonikar Marko Manin in združeni zbor ZCPZ. O pomenu tega praznovanja, ki združuje ljudi ob meji, je spregovorila dolinska županja ga. Fulvia Premolin. Meja, ki še ločuje ljudi, bo kmalu odpadla; ta prostor bo postal skupni prostor "po meri dobrih ljudi". Letos je bila opazna odsotnost predstavnikov koprskih občine, ki so malo pred praznikom sporočili, da so "vsi institucionalno zasedeni drugje". Obljubili so, da "se bodo prihodnje leto bolj angažirali ter se pobude udeležili". Praznovanje se je izteklo ob sproščenem druženju ljudi ob dobrotah, ki so jih ponudili organizatorji tega starega vaškega običaja. / Pavel Vidau

Trst / 4. rajonski svet

Dne 23. maja se je sestala Komisija za Urbanistiko 4. rajonskega sveta in vzela v pretres varanto za parkirišče med ulicama Sv. Franciška in ul. Battisti, v stavbi bivšega kina Fenice. Komisija si je prizadevala za hitro odobritev predvsem iz dveh razlogov: da bi lahko dela stekla čim prej v blagor prebivalcem in ker je bila diskusija o varianti zaradi nedavnih občinskih volitev že nekaj časa odložena.

Ob pregledu gradiva je komisija ocenila projekt za zelo pozitiven, ker se gradnja odlično uvršča v obstoječo urbanistično situacijo, upošteva najsodobnejše norme in tehnologije ter z izgradnjo več kot 400 novih zasebnih parkirišč v korist krajevnim prebivalcem (20 letih v izključni uporabi komercialnim dejavnostim in stavbi) pripomore k razostitvi situacije parkirišč na širšem območju. Vredno je tudi spomniti, da bodo v isti stavbi nastale tudi preskrba in druge trgovine. Ob splošnem odobravanju projekta predlaga komisija, da bi med spremljajočimi deli združili na pločniku v ul. Sv. Franciška na višini gostilne s samopostrežbo "Brek" dva obstoječa bližnja prehoda za dostavna vozila v enega. Na ta način bi se olajšal pešecem prehod po tistem delu pločnika, gostilni pa prihranili dvojno plačilo.

Komisija je zato izrekla pozitivno mnenje o varianti.

Med sejo 4. rajonskega sveta je komisija iznesla pozitivno mnenje in obrazložila zgoraj omenjeno pripombo. Rajonski svet je sprejel priporočilo komisije za urbanistiko in soglasno izglasoval varianto. O tem bo nemudoma obveščen občinski svet.

Na drugi seji rajonskega sveta je bil pa izglasovan notranji pravilnik sveta, ki je edini v občini Trst z namenom racionalizacije in smotrne dela samega sveta. Ena izmed bistvenih točk pravilnika je številčna in časovna omejitev posegov svetnikov, da se diskusije ne bi vlekle v nedogled. Pravilnik je bil sprejet z enim glasom proti. Hvala za pozornost. / Igor P. Merku', rajonski svetnik

Slovensko deželno gospodarsko združenje in ZKB z Opčin

Projekt o podjetniškem razvoju

Izsledki ankete, ki jo je v jesenskem obdobju izvedlo podjetje Coman iz Bologne po naročilu Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, so jasno pokazali, kako veliko duhovno stisko doživljajo naši zamejski gospodarstveniki, predvsem pa, katere so njihove želje in pričakovanja, da bi v prihodnje tak položaj zamenjala normalna in neobremenjena podjetniška perspektiva.

Pri SDGZ so se zavedali, da spremembe v gospodarstvu, predvsem pa v družbi - in to v svetovnem merilu - silijo v novo opredelitev kulture in pojmovanja podjetništva tudi v našem zamejstvu. "V odgovorih na anketo je namreč prišla do izraza nujna po razvijanju pobud, ki naj bi pripomogle angažirati najboljše sile za uveljavljanje podjetniškega duha v prid vsem med sabo različnim stvarnostim naše skupnosti. Čuti se torej potreba po rasti in razvoju vseh obstoječih potencialov s ciljem, da bi v srednji in dolgoročnem obdobju lahko odigrali pomenljive

Foto IG

vo vlogo na krajevnem in deželnem gospodarskem prizorišču in da se ne bi prepuščali jalove mu in nevarnemu čakanju", tako Edi Kraus, predsednik SDGZ.

Kot je na novinarski konferenci in tudi na srečanju, ki je v četrtek, 25. maja, potekalo v dvorani Zadržne kraške banke na Opčinah, poudaril Orazio Musmeci (Coman), je anketa jasno pokazala, da se naši podjetniki želijo razvijati v skladu s svojimi podjetniškimi sposobnostmi. "Anketiranci pa vendar občutijo določeno ustaljenost naše druž-

be, kar gotovo ne pospešuje, pač pa ovira svobodni razvoj podjetniškega duha. Družba namreč le vneta pričakuje razplet vse prej kot rožnate situacije in se zgolj sprašuje: kaj sedaj?, ne da bi dejansko ukrepala", je dejal Musmeci.

Treba je bilo tako najti izhod iz tovrstne jalove 'politike čakanja'. Ravno zato so si odgovorni pri združenju, v sodelovanju z ZKB in podjetjem Coman, zamislili Projekt o podjetniškem razvoju. Gre za načrt, ki si kot cilj postavlja utrditev slovenske prisot-

nosti na teritoriju, predvsem z ustvarjanjem močne ekonomske prihodnosti. Podlaga, na kateri bo zaživel projekt, je dialog in izmenjava izkušenj med starejšo, srednjeletno in mlajšo generacijo podjetnikov. Prva faza načrta se je začela ravno 25. maja, ko so prireditelji povabili inž. Roberta De Bacca iz podjetja Leadership organizational learning, ki je predaval o optimizaciji lastnih sposobnosti v podjetniškem sektorju (o tem več prihodnjic).

Druga faza projekta bo potekala 9. in 10. junija v dvorani ZKB na Opčinah v obliki medgeneracijskega soočanja glede podjetniških vprašanj. Srečanja bosta namenjeni predvsem zainteresiranim, zlasti mladim, ki si prizadevajo za razvoj naše narodnostne skupnosti v Italiji. Mnenja in zaključke bodo izvedenci zbrali v končnem poročilu, ki bo dejanska osnova za izdelavo konkretnega dela načrta. Slednji se bo nato pričel septembra in njegov osrednji cilj bo vključitev mladih v podjetniško perspektivo.

Igor Gregori

Slovenski zavod za poklicno izobraževanje Informativno okence za mlade na Fernetičih

Slovenski deželni zavod za poklicno izobraževanje, v sodelovanju z drugimi ustanovami, institucijami in združenji slovenske manjšine v Italiji načrtuje odprtje čezmejnega informativnega okence, ki bo namenjeno izrecno mlajšim generacijam s te in one strani meje. Pokrovitelj načrta je dežela F-Jk, ki ga financira na podlagi deželnega zakona 12. septembra 2001, št. 23.

Zamisel SDZPI, ki sodi v širši načrt Interreg III. A, sloni na res ambiciozni podlagi, saj bo sedež info-točke postal pravi meeting-pot, preko katerega bodo mladi, ob pomoči operaterja, dobili potrebne informacije pri izbiri svoje izobraževalne poti in informacije o možnih delovnih ponudbah na teritoriju. Spoznali bodo tudi številne pobude, ki jih Evropska unija nudi mladim, obenem bodo v centru razpolagali z dokumentacijo, s katero bodo uporabniki smotrno organizirali svoj prosti čas in počitnice, pa tudi usme-

rili svoja zanimanja v dejavnosti socialnega in prostovoljnega značaja. Informativni center bo preko elektronskih sredstev povezan tudi s sorodnimi info-točkami v deželi F-Jk in Sloveniji, kar bo še povečalo informativno datoteko centra, ki bo imel sedež na Fernetičih (št. 3), tik pred mejno črto, kjer se že nahajajo nekateri prostori SDZPI.

Snovalci načrta niso naključno izbrali sedeža info-centra ravno v neposredni bližini mejnega prehoda, saj si pobudniki prizadevajo, da bi prostor postal pravo stičišče pri izmenjavi idej in izkušenj, pri katerih bi bili soudeleženi ravno slovensko-italijanski uporabniki, ki bi si ob iskrenem trenutku socializacije drug drugega širili obzorja.

Glede na to, da je pobuda namenjena najstnikom oz. mladim, se je organizatorjem zdelo primerno, da si le-ti izmislijo ustrezno ime za informativni center, in sicer v obliki kreativnega natečaja. Ta je odprt mladim od 16. do 26. leta starosti, ki živijo na mejnem območju med Italijo in Slovenijo. Na-

tečaj se je začel 26. maja in bo trajal do 23. junija. Vsak kandidat lahko predstavi eno samo ime oz. slogan. Slednji mora upoštevati določene kriterije: slogan mora biti sestavljen iz

ene, največ dveh besed; razumljiv mora biti tako slovenskim kot italijanskim govornikom; upoštevati mora dejstvo, da je pobuda namenjena najstnikom oz. mladim in da je pobuda namenjena prebivalstvu obeh obmejnih pasov. Vsebinska osnova mora biti privlačna, pozitivna in v skladu s splošnimi moralnimi normami in veljavno zakonodajo. Vsa dela bodo prireditelji zbirali v info-centru ob četrtek od 15. do 19. ure in ob sobotah od 9. do 17. ure in na mail naslovu slogan@irsip.it. Pripravljena dela bo ocenila imenovana komisija. Zmagovalec bodo proglasili in nagradili na dan zaključnega dogodka, v soboto, 1. julija, ob 20. uri, v prostorih info-okence na Fernetičih. Zmagovalec

natečaja bo prejel vozovnico Inter Rail za tri cone, ki bo veljavna mesec dni. Nagrado je prispevala Zadržna kraška banka z Opčin.

IG

7. mednarodno srečanje Forum Tomizza

Identiteta je izredno težka in delikatna tematika

V konferenčni dvorani Državne knjižnice v Trstu se je v petek, 19. maja, pričela letošnja izvedba manifestacije, ki je posvečena priljubljenemu avtorju Materade. Simpozij o Tomizzi, ki je potekal v Trstu, Kopru in Umagu, treh krajih, ki so na različne načine vplivali na avtorjevo življenje, je tokrat imel namen analizirati Tomizzove pojme identitete in mednarodnega sporazumevanja. Poleg raznih prireditve, med katerimi so ljudje lahko še bolj poglobljeno spoznali Tomizzo, njegovo literarno ustvarjanje in kraje, ki so zaznamovali njegovo

umetniško doživljanje, je omembe vredna prav okrogla miza z naslovom Arhipelag Evropa. Udeleženci so razpravljali o pomenu komunikacije med pripadniki različnih narodov. Izhodiščna točka je bil znani zapis filozofa Massima Cacciarija Arhipelag, v katerem avtor razpravlja o možnosti stika, o zmoe in kulturne izdelave celine, ki jo združuje tisočletna zgodovina, kljub temu pa je doživljal celo vrsto ideoloških, političnih ter verskih sporov. Je zato Evropa res nekaj arhipelag, sta narodna in kulturna identiteta res ne-

predirni in oddaljeni ena od druge? O vsem tem so se na okrogli mizi spraševali književ-

Guagnini, zgodovinar in častnikar iz Kopra Stefano Lusa ter profesorica filozofije jezika na tržaški univerzi Marina Sbisa'. Milan Rakovac, ki je pred

mora v tem smislu nadaljnjo razvijati. "Če se ne bo arhipelag Evropa uveljavil prav tukaj, na območju med Alpami in Jadranom, se ne bo potem uveljavil nikjer, saj se v teh krajih srečujejo romanski, slovanski in germanski svet." Bojan Brezigar je kot uvod v svojo razpravo citiral Arriga Levija, ki je zapisal, da "v Evropi smo sicer vsi tuji". "To je čista resnica - je poudaril Brezigar - kot je pravilno reči, da smo vsi Evropejci. Kljub temu pa

je nasprotnikov ideje o evropskem arhipelagu še veliko. To so vsi tisti, ki istovetijo proces evropskega združevanja s pro-

cesom brisanja narodnih identitet." O problemih sožitja so razpravljali tudi ostali udeleženci okrogle mize, med katerimi je Marina Sbisa' priznala, da se načelno ne strinja z idejo Evrope kot arhipelaga, kljub temu "pa obstajajo tudi primeri, ko so jasna in nedvoumna razlikovanja nujno potrebna".

Poleg okrogle mize Arhipelag Evropa so v Trstu v sklopu Forum Tomizza, ki so ga organizirali Skupina 85, združenje Altamarea in Krožek Istria, potekale tudi druge prireditve. V ponedeljek, 22. maja, so v častnikarskem krožku predvajali video Tomizzovi kraji v Istri, 24. maja je bil v Krožku zavarovalnice Generali simpozij Pesniki dveh manjšin, istega dne pa je bilo v Narodnem domu na vrsti še literarno branje Tomizzove poti.

Metka Kuret

Foto Kroma

nik Milan Rakovac, odgovorni urednik Primorskega dnevnika Bojan Brezigar, profesor italijanske književnosti Elvio

Šestimi leti priredil prvi Forum Tomizza, je v sozvočju s Cacciarijem izrazil prepričanje, da se Evropa arhipelag in da se

SSO in SKGZ Prvi obisk podtajnika Miloša Budina

Delal bom tudi v imenu tega prostora

Ko je Romano Prodi med svojo volilno kampanjo prišel v Trst, nam je obljubil, da bo vlada v prvih 100 dneh udejanjila zaščitni zakon. A bo njegova obljuba po vašem mnenju držala? "Vlada ima nalogo, da pripravi dekret, ki ga mora nato predsednik republike podpisati. Upam, da se bo to res zgodilo. Težko je sicer to matematično preveriti. Najprej se mora vlada spopasti s hudimi finančnimi težavami države. Kljub temu pa upam, da bo obljuba izpolnjena." Glede manjšinskega vprašanja, kako bo potekalo sodelovanje med vami in podtajnikom Ettorejem Rosatom, ki je pri notranjem ministrstvu

zadolžen ravno za ta resor? "Glede manjšine in ostalih problematik bo sodelovanje potekalo v normalnih pogojih, takih, ki so značilni za odnose med kolegoma iste vlade, med drugim med osebama, ki izhajata iz iste dežele in istega mesta. Lahko bi torej rekli: ramo ob rami." Kakšni so vaši občutki ob tako pomembnem imenovanju? "Čutim veliko odgovornost, skorajda zaskrbljenost, ali bom sploh kos tej nalogi. Zavedam se, da zastopam določeno stvarnost in narodnostno skupnost; to, da delam tudi v imenu tega prostora, sproži v meni velik pogum in stimulacijo." Te misli nam je podtajnik Miloš

Budin posredoval v ponedeljek, 29. maja, ko se je v svoji novi vlogi prvič srečal s predstavniki krovnih organizacij, SSO in SKGZ. Pri omizju so bili prisotni predsednika Drago Štoka in Rudi Pavšič, goriška predstavnika Livio Semolič, Janez Povše in Marij Maver. Podtajnik Budin se je v svojem posegu najprej zahvalil krovnima organizacijama za podporo, ki sta mu jo ponudili pri njegovem zahtevnem delovanju: "Obenem je ta pomoč hkrati tudi podpora za Oljko. Ta lahko gotovo predstavlja osnovo za večje vsestransko sodelovanje z vsemi komponentami naše narodnostne skupnosti. Budin je srečanje označil kot "znak vezi med nami", kar mu nalaga tudi "občutek odgovornosti na začetku moje nove vloge". Budin je takoj pojasnil, da je "dolžnost ljudi, ki imajo tako pomembne funkcije, delati najprej v imenu celotne koalicije,

drugače je učinkovitost in trdnost vlade manjša". Budin svojo vlogo vidi kot dolžnost in možnost za celotno manjšino. Gast krovnih organizacij je nato razpletel tri probleme, ki se tičejo naše manjšine in ki jih bo vlada morala rešiti. Prvi je gotovo sprejetje teritorializacije, se pravi označbe območja, na katerem udejanjati zaščitni zakon, tako da "bomo končno uresničili javno rabo slovenščine"; drugi je povišanje finančnih sredstev za našo manjšino, čeprav "je finančni položaj državnih blagajn slabši, kot bi si bili lahko mislili"; tretji je uresničitev slovenske glasbene sekcije na tržaškem konservatoriju, "kljub zaprekam, ki jih je doslej postavljala del tukajšnje stvarnosti". Budin je še dodal, da gre podkrepiti sodelovanje v obliki izmenjav študentov na relaciji zamejstvo-Slovenija, predvsem v luči vstopa matične domovine v schengensko evrocono.

IG

Obvestila

Klub prijateljstva vabi na izlet v soboto, 24. junija, na Vrsno pri Kobaridu, v rojstno vas Simona Gregočiča, in v lepo Drežnico z zanimivim svetiščem. Vpisovanje do 15. junija, oz. do popolnitve mest na tel. št. 040639949 (Bole), 040225468 (Puntar) in 04043194 (Martelanc).

Slovensko pastoralno središče v Trstu prireja v petek, 2. junija 2006, enodnevno romanje na Ptujsko Goro k Mariji s plaščem in na ogled Ptuja, najstarejšega mesta na Slovenskem. Spored romanja je na voljo v zakristiji cerkve sv. Jakoba, vse ostale informacije lahko dobite po telefonu na št. 040911655 (Mario Gerdol). Vabljeni k udeležbi!

Predlogi in zahteve stranke SSK

V ponedeljek, 29. maja, se je prvič po političnih in upravnih volitvah sestala deželna večina, ki podpira Illyjev odbor. Na dnevnem redu zasedanja je bila, poleg ocene nedavnih volitev, tudi vsebina protokola, ki ga naša dežela namerava podpisati z novo Prodijevo vlado. Gre za seznam zahtev, za katere je vlada, preko državnega podtajnika Enrica Lette, že izrazila nelojalno pripravljenost. Na seji je kot članica te večine sodelovala tudi Slovenska skupnost z deželnim svetnikom Špacapanom in svojim tajnikom Terpinom, ki je Illyju predlagal, naj v seznam zahtev vključi tudi obvezo, da se bo končno izvajal zaščitni zakon. Predsednik Illy je zagotovil, da bo protokol gotovo vseboval to zahtevo, kakor tudi to, da se zamenja član paritetnega odbora, ki je odstopil. Tajnik SSK Terpin je tudi zahteval, naj vlada in dežela zamenjata vse člane, ki bojkotirajo paritetni odbor.

FINŽGARJEV DOM Gledališka skupina SKK

Navdušen aplavz za Male dame

Jo, Meg, Amy in Beth so štiri sestre, ki živijo v težkih razmerah med ameriško secesijsko vojno. Oče je odšel v vojsko in mama mora sama skrbeti in vzgajati hčerke. Vsaka od sester ima svoj značaj, svoje sanje, ambicije, ljubezenske zgodbe, vse pa povezujejo globoka ljubezen do družine, poštenost, solidarnost, dobrota. Vsaka od sester doživi drugačno usodo, vse pa ohranijo prej omenjene vrednote kot vodilo v življenju. Zgodba Male dame je večini dobro poznana, bodisi zaradi knjige Louise May Alcott, ki je doživela izreden uspeh, saj je postala ena izmed "klasikov" svetovne mladinske literature, bodisi zaradi filmskih predelav. Očara-

la je tudi mlade člane gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba, ki so jo izbrali za svojo gledališko predstavo. Po nekajmesečnih vajah, je v nedeljo, 21. maja, zaživela na odru Finžgarjevega doma na Opčinah. Za dramatičnijo, priredbo in režijo je poskrbela Lučka Peterlin Susič, sceno je izdelala Magda Samec Škerlavaj. V igri Male dame se je predstavilo 11 višješolcev: v vlogi štirih sester so se izkazale Patrizia Jurincic

(Jo), Julija Berdon (Meg), Roberta Busechian (Amy) in Valentin Oblak (Beth). Vsaka je svojemumu liku dala svoj značaj in vse so

bile v svoji vlogi zelo prepričljive. Isto bi lahko rekli o ostalih igralcih, o Maruški Guštin (mama), Heleni Pertot (teta March),

Danijelu Simonettigu (Lauri), Manuelu Zottigu (profesor Bahar), Juretu Kopušarju (John Brook), Kim Furlan (Hannah) in Luki Jurincicu (gospod Lawrence). Publikla je do zadnjega kotička napolnila dvorano, tako da so nekateri morali stati, nekaj otrok pa se je usedlo kar na tla. Vsi so bili nad igro navdušeni. Člani gledališke skupine Slovenskega kulturnega kluba in njihova mentorica so si buren aplavz res zaslužili. V naslednji sezoni načrtujejo ponovitve tako v zamejstvu kot v Sloveniji.

OPČINE Podeljevanje Cankarjevih priznanj

Življenje pogostokrat presega tudi domišljijo

Dne 22. maja je potekalo na Opčinah podeljevanje Cankarjevih priznanj za leto 2006. Kot vsako leto je Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm za to priložnost povabilo književnika, da bi spregovoril nagradjenim dijakom. Letos je bila to Lida Turk, ki je pred kratkim prejela literarno nagrado Vstajenje. Njo in njeno delo z naslovom Zora je dijakom predstavila pisateljica Evelina Umek. Nagovor Lide Turk objavljamo v celoti.

Da ne bi govorila samo o sebi, bi nekaj misli posvetila mentorjem, vašim in tudi svojim, tistim, ki spremljajo mlade pri prvih literarnih poizkusih, ker sem v teh dneh, odkar mi je bila zaupana važna vloga, da sodelujem pri podeljevanju Cankarjevih priznanj, spomnila na marsikatero profesorja, šolnika, pisatelja, skratka na mentorje, ki si prizadevajo, da mladi vzljubijo pisanje, jim svetujejo, jih usmerjajo in spodbujajo.

A da se samo za trenutek povrnem k Zori, tržaškemu dekletu, ki je umrlo pri 22 letih v nemškem taborišču, junakinji knjige Zora, ki vam jo je predstavila Evelina Umek. Zora je bila v svojem boju za narodnostne pravice in tudi za socialno pravičnost, za trpeči na-

rod, kot je sama večkrat rekla materi, trdna in odločna, ker so bili to njeni visoki ideali. Po srečnem naključju se je ohranilo nekaj njenih pisem možu Voju. Kljub temu da ni mogla obiskovati slovenskih šol, je Zora pisala lepo slovenščino, ker je obiskovala ilegalne tečaje, ki jih je vodil prof. Josip Kosovel. To ji bil edini način, da so se mladi v tistih letih učili slovenščine, in prof. Kosovel jim je skrbno popravljaval prve spise. Gotovo lahko uvrščamo prof. Kosovela med mentorje tiste generacije, ki ni imela slovenske šole. Lik mlade Zorke, njeno življenje in neusmiljena usoda, pa tudi lik njene matere, močna vez med njima, vse to me je ob srečanju z Zorino mamo Pavlo zelo prevzelo in me spremljalo veliko let. Pri tem sem večkrat pomislila, da nam življenje samo, večkrat polno neusmiljenih preobratov, srečnih in tragičnih naključij, nudi veliko živega in zanimivega gradiva, da ga oblikujemo, mu morda dodamo kaj svojega in ga ponudimo drugim. Res, življenje samo pogostokrat presega tudi najbujnejšo domišljijo.

Koliko življenjskih zgodb razberemo med vrsticami sicer skromnih in kratkih zapisov, ki so jih otroci iz osnovne in nižje srednje šole prispevali za zbornik, ki ga je leta

1946 uredil pisatelj Jože Pahor. V knjigi z naslovom *Tako je bilo trpljenje* so zbrani spomini na pravkar končano drugo svetovno vojno. Osemletni, desetletni do štirinajstletni otroci, iz Trsta, Goriške, Krasa in Soške in Vipavske doline, s celotne Primorske pišejo o kruti smrti, ki je doletela očeta ali mater, o begunstvu, o deportaciji v Nemčijo, o požigu svoje vasi, o nasilju. Iz zapisov zvemo tudi, da so delali pri gospodarju, še preden jih je zajelo to gorje. Jože Pahor je za to knjigo, ki je izšla v Trstu, zbral vrsto pričevanj o vojni, kakor jo doživljal otrok. V uvodu je med drugim zapisal: *Vkljub vsemu strašnemu in nerazumljivemu pa so ti otroški zapiski tudi dokaz velike vere v vstajenje*. Treba je bilo nadoknaditi veliko vrzeli, ki jih je v učenju slovenskega jezika in možnosti slovenskega pisanja zapustila dolga doba, ko je bila slovenščina prepovedana in takoj so se pojavili na šolskih klopih tudi mladinski listi. Že v prvem povojnem letu je začel prihajati iz Ljubljane Ciciban, ki ga je urejal Josip Ribičič, nekdanji učitelj na Ciril-Metodovi šoli pri Sv. Jakobu. Pri tem mladinskem listu so sodelovali znani slovenski pisatelji in pesniki, posamezne številke pa so objavljale tudi kratke spise malih bralcev. Katehet je prinašal v šolo otroški list Pastirček, ki je izhajal v Gorici pri Mohorjevi družbi. Pastirček je prejemal veliko pisem in otroških prispevkov, ki jih je list objavljaval. Mladim bralcem in sodelavcem je v vsaki številki odgovoril urednik, ki se je podpisoval stric France.

Pripovedujem o mladinskih glasilih, ki se jih sama dobro spominjam. Velik preskok v delu mladih piscev pa so omogočile Literarne vaje, ki jih je uvedel prof. Rudolf Fajš leta 1949, kot profesor slovenščine na nižji srednji šoli pri Sv. Jakobu, zdaj šola Ivan Cankar. Takrat sem obiskovala drugi razred te šole. To je bil list za vaje v pisanju. Prvi letnik je izšel tipkan v treh izvodih in ji bil namenjen dijakom tistih razredov, v katerih je profesor Fajš učil. Že drugi letnik je izšel ciklostiliran (takrat nismo pisali na računalnik ne tiskali in se sploh nismo mogli posluževati tehnoloških pripomočkov). List je dobil ime *Literarne vaje dijakov nižje slovenske gimnazije v Trstu*. Leto zatem pa so ga začeli tiskati v 300 izvodih in so bile list vseh srednjih šol na Tržaškem.

Literarne vaje so predstavljale v mladinski publicistiki poseben dogodek; bile so nekaj posebnega tudi v vseslovenskem merilu. Prof. Fajš je na začetku letnika namenil nekaj misli in besed sodelavcem *Dijak naj piše, ker ga to veseli!* Res, pisanje je veselje, doživljanje in osebno bogastvo, ki ga delimo z drugimi.

Prof. Fajš je bil rdečelas in imel je rdeče brke. Bil je očetovski in ob urejanju Literarnih vaj spodbujal vsakogar. Včasih je bil tudi strog. Živel je sam v mali podstrešni sobici v centru mesta. Morda sem bila včasih klepetava, malo raztresena ali ne dovolj marljiva, da mi je v spominsko knjigo, takrat je bi-

la zelo v modi, zapisal: *Debelli* (tako sem se takrat pisala), *Debelli Lidi, napol miški napol muhi debel opomin za spomin!* Ko sem zdaj prelistavala posamezne snopce, sem brala, da me je enkrat tudi javno pokaral v uredniškovi rubriki, češ da nisem bila nič pridna, da skozi celo leto nisem nič prispevala in mi je edini prispevek zavrgel. Takrat sem bila že na učiteljski. Z učiteljskega se spominjam profesorice Valenije Glavič, ki je učila slovenščino, in mi

Foto DPD

je ostal v spominu njen vzklík ob šolski nalogi: *"Debelli, vejice, vejice!"* Ta opomba je še vedno aktualna. Nekaj časa sta bila na učiteljski moja profesorja slovenščine tudi prof. Rado Lenček in prof. Zora Tavčar Rebula, ki je bila kot profesorica zelo moderna. Med njenimi urami se je v razredu večkrat razvila debata. Profesor Fajš je urejeval Literarne

vaje nekaj let, potem se je vrnil v Ljubljano, kjer je imel družino, a je že pet let zatem umrl. Literarne vaje pa so živele še veliko let, preko trideset let, pod uredništvom prof. Martina Jevnikarja. Preživele so celo študentska gibanja sedemdesetih let, ko so se pojavljali čisto drugačni mladinski listi, pri katerih so mladi sami hoteli imeti glavno besedo. Veselje do pisanja je vedno aktualno, v takšni ali drugačni obliki. Mlado pisanje moje generacije, ročno pisanje, s packami iz cenenega nalivnega peresa ali peresčka in tintnikom pred sabo se zdi zdaj ne le staro ali zastarelo, ampak predpotopno. Svojih misli in izpovedi ne prepuščamo več zvezkom, listom in predalu, ampak zaupamo tehnologiji. Ostaja pa ugotovitev, da nas mentalni prenos misli, občutka, emotivnega vzgiba vzpodbudi, da izrazimo vse to s pisano besedo. Če je kaj v nas, pride prej ali slej na dan, tudi če so minila leta in desetletja, ko na pisanje nismo mislili.

Končala bi z besedami prof. Fajša, ki se je ob koncu drugega letnika Literarnih vaj, leta 1951, minilo je torej 55 let, tako poslovl od svojih malih literatov: *Dijaki! Urednik je bil zadovoljen z vami. Pridno ste pisali. Bodite pridni še naprej, ljubite lepi slovenski jezik, storite zanj toliko, kolikor po svojih močeh zmorate! Mislite na Literarne vaje tudi o počitnicah, ki se bodo v nekaj dneh začele! Nasvidenje drugo leto!*

PORABJE Internetna predstavitev

Porabje odslej tudi na spletu

Porabje ni samo pokrajina na Madžarskem, kjer živi slovenska narodna skupnost, ampak tudi časopis tamkajšnjih Slovencev. Časopis, ki izhaja letos že 16. leto, je odslej mogoče prebrati tudi na posebni

Naša spletna stran www.porabje.hu deluje od konca aprila. Ponujala bo informacije ne le o časopisu, temveč tudi o samem Porabju in o porabskih Slovencih tako v madžarskem kot v slovenskem jeziku. Prav za-

jezika med Slovenci v Porabju? Že na samem začetku smo se odločili, da bo časopis pisan tako v knjižnem jeziku kot v narečju, in sicer iz preprostega razloga, ker starejša in tudi srednja generacija v Porabju pretežno govori v narečju, saj niso imeli jezikovnega pouka v slovenščini. Uporaba knjižne oziroma pogovorne slovenščine pa je potrebna, da se bralci preko časopisa izobražujejo in širijo znanje slovenščine. Še danes v Porabju ni učni jezik, kot npr. pri vas v Italiji, ampak le učni predmet. Naš časopis je pozoren tudi do najmlajših bralcev, katerim namenja-

Porabje

spletni strani, in sicer na http://www.porabje.hu/ujsag_m_a_2006.htm.

V formatu pdf so na spletnih straneh dostopne trenutno lanske in letošnje številke časopisa, ki ga urejuje Marijana Sukič, ki nam je rada predstavila novo spletno podobo Porabja.

Že nekaj časa smo razmišljali o tem. Nekaj let smo bili prisotni na spletu skupaj z drugimi prekmurškimi mediji, in sicer v sklopu projekta PHARE. Lani pa je madžarsko ministrstvo za informiranje objavilo razpis za postavitev spletnih strani medijev. Prijavili smo projekt ter uspeli.

radi tega želimo strniti na naše strani vse potrebne informacije o naših krajih. Poleg tega bo na naših spletnih straneh dostopen tudi madžarsko-slovensko-madžarski slovar, ki ga je uredil Jože Hradil. Na naši prejšnji strani smo tudi zaradi slovarja imeli nad 120.000 obiskovalcev. Upam, da bodo naši obiskovalci brskali tudi po ostalih vsebinah naše spletne strani.

Sam časopis Porabje izhaja že 16. leto. Kakšno vlogo opravlja vaš časopis za ohranjanje slovenskega narečja in knjižnega

mo posebno otroško stran.

Kaj si obetate od novega spletnega nastopa?

Nova spletna stran nam bo omogočala, da bomo hitreje dosegali naše bralce po svetu. Veliko izseljencev iz Porabja živi v Severni Ameriki, torej v Kanadi in ZDA, nekaj pa tudi v Avstraliji. Internet bo še dodatna možnost, da med seboj hitreje komuniciramo in ljudi obveščamo, kaj se dogaja pri nas, obenem pa da drugi zvedo kaj več o nas.

Peter Rustja

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Ko deklica iz "Petega elementa" odpre oči

V oddaji "Report" so pokazali delček vseh raznih svinjarij, prisotnih in univerzitetnem svetu. Uslužbeni raznih Ministrstev, Policije ali Finančne straže, ki si lahko s kakimi petimi izpiti pridobijo univerzitetno diplomu. Za nadaljnje napredovanje v službi, seveda. Oddaja se konča, v meni pa še vedno nekaj brni. V hipu prepoznam, da so to spomini na obdobje, ki sem ga preživljala po univerzitetni diplomu. Iz meseca v mesec sem bila vedno bolj brutalno prisiljena odpreti oči in uvideti, kako je tisti idealni svet, za katerega sem si nadejala, da obstaja, dejansko le izmišljotina.

Kot študentka sem se potapljala v politične mislece iz prejšnjih stoletij, sociologe, ki so govorili o poslanstvu političnega dela in enakopravnih družbeni ureditvi, v teorije o vlogi občanov v državi, z vsem tem pa sem nekega dne morala butniti ob zid tega, kar družba v veliki večini primerov dejansko je: nič kaj idealistična slika favoritizmov in privilegijev, politika pa večkrat vse kaj drugega kot delo za dobrobit občanov. Močan udarec mojemu verovanju v "vse lepo in dobro" so zadali meseci v Rimu. Ko sem tistih nekajkrat iz oddaljenih klopi sledila delčku neskončnih debat in pogajanj za odobritev zaščitnega zakona za Slovence in se na lastne oči in predvsem ušesa prepričala, kako je vse skupaj zgolj neka igra za oblast, ki nima kaj dosti skupnega z vsem tem, kar sem študirala na univerzi, sem se počutila opeharjeno. V istem obdobju sem doživela drugo razočaranje, ko sem videla, kako so malenkostni in vrtičkarski osebni interesi vedno pred kakršnokoli skrbjo za kvaliteto in čistim ravnanjem. Danes gledam na vse to z drugačnimi očmi, v določenem momentu uvidiš, da predstavlja življenje predvsem neko iskanje lastnega izboljšanja in preko slednjega tudi izboljšanje sveta, v katerem živiš. Takrat pa je bilo

drugače. Spominjam se stavka prijateljice, kako je bil ta šok primerljiv s šokom, ki ga doživlja deklica Bessonovega "Petega elementa", ko jo iz nekega idealnega zunajzemeljskega sveta pahnejo na Zemljo. "Na lastne oči si se prepričala, da niso ravno vsi ljudje tako zelo dobri in ne delajo vsi v dobrobit skupnosti".

V sebi sem vse to premlevala, staršem nasprotovala, da mi tega niso prej povedali, da me niso obvestili, kako ni vse tako zelo čisto. Spominjam se takratnega občutka notranjega vrenja v sebi. Počutila sem se opeharjeno: zakaj študij? Zakaj verjeti v nekaj več, ko potem v današnji družbi obvelja prej kaj drugega?

Verjetno obstaja v življenju vsakogar kak trenutek, kak dogodek, ki ga tako ali drugače stresa in zaradi katerega odraste. Bolezni, smrti, ločitve, preizkušnje, odločitve, ki si jih primorano vzeti. Zase vem, da je bilo potrebnih tistih nekaj let metaboliziranja vseh dogodkov, vseh misli in preizkušenj, ki sem jim bila priča ob koncu tistega idealnega sveta, ki sem si ga ustvarila v študijskih letih. Potrebna je bila tudi tista jeza, tisto za-

vračanje, občutek nemoči in želja po begu. In tudi to, da je bilo v vsem tistem vrtincu težko uvideti, kaj dejansko potrebuješ in kdo si. Danes gledam na vse skupaj drugače. Še se zgražam nad favoritizmi in privilegiji, a sem vseeno uspela razumeti, da ustvarja tudi malenkostna kaplja različnosti in drugačnega prizadevanja v tem morju neko spremembo. In ko se osvobodiš pogleda v črne pike, potem se ti pred očmi te kaplje različnosti pokažejo z jasnejšimi obrisi. Drugačno politično delovanje, entuziazem "majhnih" dosežkov, ki ga srečaš, kjer ga najmanj pričakuješ, nasveti in svetla, tudi "neznatna" dejanja, vse, kar ti pokaže, da je bilo to, v kar sem verjela kot študentka, resnično in pravilno. Ker so ideali predvsem neka pot, ki je večkrat tudi zelo vijugasta, nikoli pa ne zlahka dosegljiva razgledna točka.

STRŽIŠČE Obletna maša za g. Vinkom Kobalom

Pot v Kristusovi ljubezni

V Stržišču je v nedeljo, 21. maja, potekala obletna sveta maša za g. Vinkom Kobalom, ustanoviteljem gibanja POT. Cerkvico na slikovitem griču, ki pogled usmerja v nebo, je napolnila množica članov tega gibanja in domačinov, ki so se spominjali vrlin pokojnega gospoda Vinka. Njen prezbiterij pa se za svojo pastirsko pot navdihovali najprej na duhovnih srečanjih v Stržišču.

Če pogledamo nazaj, je gibanje nastajalo in zorelo z navidez spontanym druženjem in odhodi v naravo, saj so bile takrat razne organizirane oblike druženja, kot npr. skavti, prepovedane. Tudi te izkušnje govorijo, kako pomembno se je zavedati nekaj o tem, kar je bilo povedano že ob ustanovitvi ob hodu: Njegova karizmatična osebnost je dala tudi to zapuščino, da ne hodimo za njim ali njegovim spominom, temveč ostajaj, ob vsem spoštovanju, osnovno povabilo in sporočilo njegovega zgleda: POT za

in s Kristusom.

Prav zavedanje edinstvenosti poslanstva zaveze vsakega posameznika iz gibanja je zgovorna osnova. Osnovna celica družbe in tudi te tovarišije pa je družina. To pa pomeni, prav skozi uresničevanje družine, težiti k svetosti posameznika v okviru celote gibanja. Gospod Vinko je sicer začel in vabil najprej otroke in mlajše ljudi, da jih je od malega pripravljaj, rekli bi vzgojal, da so se potem v tem duhu družile njihove cele družine, kolikor jim jih je bilo dano ustvariti. To vodilo se je odražalo tudi pri srečanjih gibanja, raznih oblikah duhovnih vaj itd.

In če je komu to zgledno uspelo - prihajati na srečanja z vso družino, tudi, ko otroci odrasajo ali je kdo od njih že odrasel - je družini nedavno preminulega Petra Merljaka, očeta treh otrok, močnega stebra gibanja, profesorja in odličnega pedagoga, ki je ta svoj dar in izkušnje iz prakse prenašal tudi v lastno družino in s tem dajal zgled vsakemu, ki je imel

odprte oči in srce. Nedvomno je bila ta zgledna družinska vrlina Petra velična, ki je kot ogledalo in vest postavljena pred gibanje in zlasti vsakega posameznika, ko se ozira vase in po drugih.

Takšna drža danes nagrajuje in privlačuje mlade družine, tovarišijo gibanja. Tako bo ostal na obrazih še naprej značilen Vinkov smeh, ki prihaja iz dobrohotnih src. Pri pridigi obletne maše se je g. Tomaž Kodrič med drugim spomnil številnih lepih trenutkov, ki so jih skupaj doživeli ob pokojnem g. Vinku Kobalu, ki so se jih dotaknili v tej čudoviti gorski naravi. Zbrani ob oltarju Kristusove večne večerje, tudi tokrat polni velikonočnega upanja, verjamejo da seme, ki pade v zemljo, umrje, da obrodi večni sad, seveda že tu na zemlji, še bolj pa v večnosti, kar vse poteka v nenehno darovani ljubezni.

Tudi zato se radi vračajo, ker je to

lep kraj srečanja s Kristusom, kot ga čutijo na različne načine. Tudi ko se v spominu vedno znova vračajo k prijatelju in učitelju g. Vinku, se spominjajo njegovih besed, dejanj; na dan privrejo prav tisti spomini, ki jih v danem

poigravanje z resnico. Jezus poučarja, da je njegova ljubezen v tem, da izpolni Očetovo voljo. Danes pa imamo samozvance, ki izpostavljajo sami sebe kot edino merilo in še na misel jim ne pride biti odgovorni za svoja dejanja.

Izrazil je prepričanje, da so vsi drugačni poizkusi v zgodovini krščanstva spodleteli in nikar si ne domišljajmo, da bi nam uspelo narediti to, kar drugim ni. Poslanstvo kristjana - odrešenega človeka temelji na odrešitvi ljubezni Jezusa Kristusa.

On nas je poklical in izbral za to poslanstvo. Iz tega, kdo je klican in kdo odgovoril na vabilo, pa izhaja tudi to, kdo je učitelj in komu moramo učenci zaupati.

"Prepričan sem, dragi prijatelji, da je med nami veliko takih zgledov in da je prav gotovo zgled našega prijatelja in učitelja g. Vinka, ki je ljubezen oznanjal v prvi vrsti s svojim zgledom, in zato so besede dobivale težo in nas vlekle h Kristusu, v njegovo tovarišijo Cerkev, kot zelo močan magnet. Hvala mu za tako velik zgled in pričevanje, saj je Kristusov program

življenja uresničljiv, in prosimo Boga, da bi tudi mi vztrajali na tej poti ljubezni."

Pred grobom mu je nekaj besed spregovoril še g. Jože Pegan. Med drugim: "Zdi se, da je bil tudi naš učitelj g. Vinko načrtovan in v resnici je bil. Ko smo danes pri mašah poslušali evangelij, nadaljevanje velikega govora Jezusa po zadnji večerji, ko smo duhovniki izrekli besede: 'Vi ste moji prijatelji', sem podzavestno in zavestno pomislil na g. Vinka in sem to razmišljanje nadaljeval po poti in sedaj pri tej maši, se mi zdi, da smo bili vsi deležni Vinkovega prijateljstva in smo se ga tudi učili. Bil je prijatelj in učitelj. Zahvalimo se za vse rajne, tudi za našega prijatelja Petra. Zmolimo zanje. Vsem, ki so tukaj pokopani, naj bodo pridruženi Kristusu pri velikonočni maši."

trenutku človek najbolj potrebuje, da zbere moči in voljo, da se znova zagrije v strmino življenja. Ob tem pa ni mogoče prezreti načrta božje previdnosti, ki jo prepoznavamo tudi po njeni sporočilnosti in prepoznavnosti evangeljskega sporočila. To, kar je Jezus postavil kot temelj krščanskega življenja in tudi edino prepoznavno znamenje pripadnosti njemu, je ljubezen.

Ta čas poskuša besedo ljubezen zmaličiti do konca in jo spremeniti zgolj v enega izmed potrošnih artiklov, je še kako pomembno, da kot kristjani razmišljamo, kaj pomeni ostati v Kristusovi ljubezni. Še en razlog govori o tem, da je pomembno o tem razmišljati, se pogovarjati in iskati verodostojno razlago; to je v poplavi razno raznih poizkusov, kako Kristusovo odrešeno ljubezen do sočloveka, spremeniti v

Kristus s svojim zgledom pokaže, da je zlato pravilo življenja ljubezen, ki temelji na osebni in svobodni odločitvi, a skladno s poslanstvom, ki ga je za posameznika predvidel nebeški Oče, ki mu popolnoma zaupa, da mu predlaga, kar je zanj najboljši, in to v tistem trenutku, ki je na prvi pogled krut in uničujoč. Čeprav prosim, naj gre ta kelih mimo njega, se mu izkristalizira spoznanje, da nihče nima večje ljubezni, kot je to, da da svoje življenje za svoje prijatelje. Tu dobi ljubezen pravo resničnost in težo. Resničnost ljubezni se pokaže v trpljenju in ne v ugodju, v preizkušnji, v trenutkih izdajstva, v trenutkih, ko je človeška logika podarim - do bimb povsem poražena in pride do izraza nepreračunljivo darovanje, ki dobiva moč v Kristusovi ljubezni, ki pravi: "Niste vi mene izbrali, ampak jaz sem vas izbral."

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

To številko smo poslali v tisk v torek, 30. maja, ob 14. uri.

S spremembami ustave možnosti za ustanovitev pokrajin

Predsednik države se pogloblja v svet duhovnosti, a ostaja tudi politik

V Sloveniji je v prejšnjih dneh v Državnem zboru in na ravni politike bilo obravnavanih in sprejetih več važnih sklepov in odločitev. Parlament je sprejel predlog za začetek postopka za spremembo treh členov ustave. Na novi pravni osnovi bi lahko ustanovili pokrajine, ki bi pomenile drugo stopnjo krajevnih samouprave, njihovo število in pristojnosti pa bi določili s posebnim zakonom. Zanj bo sta morali glasovati dve tretjini poslancev. Drugače bo urejena tudi imuniteta poslancev. Po sprejemu ustreznega zakona, ki zanj vlada skoraj popolno soglasje političnih strank, zastopanih v parlamentu, bi poslanca na sodišču ne smeli več tožiti za besede in dejanja, ki jih je izrekel oz. storil pri opravljanju svoje poslanske funkcije.

Državni zbor je prejšnji petek sprejel novelo zakona o medijih, ki jo je v postopek vložila vlada. S spremembami zakona naj bi povečali pluralnost sredstev javnega obveščanja, natančneje in celovito je določen postopek za objavo popravkov v časnikih in elektronskih občilih, določene pa so tudi omejitve glede objavljanja pornografije in nasilja. Z njimi naj bi zaščitili predvsem otroke in mladoletne državljane. Predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek je na Državni zbor naslovil poziv, naj novele zakona o medijih ne sprejme, "ker je v neskladju z evropskim pravnim redom o televiziji brez meja." Odzvalo se je Ministrstvo za kulturo, ki meni, da je novela zakona o medijih v celoti usklajena z evropskim pravnim redom. Novela zakona je bila kljub pridržkom državnega pogla-

varja sprejeta brez zapletov. Sprejet je bil tudi zakon o gospodarskih zbornicah, ki odpravlja obvezno članstvo in na novo ureja postopke za nastajanje, delovanje in ukinjanje zbornic. Gospodarska zbornica je že sprejela ukrepe za svojo prilagoditev novemu zakonu. Obrtna zbornica Slovenije naj bi bila po svoji organiziranosti in delovanju že prilagojena novemu zakonu, kar pa ne velja za kmetijsko-gozdarsko zbornico, ki naj ne bi bila dovolj uspešna in učinkovita. Vlada je na seji 24. maja sprejela kar štirinajst sklepov zaradi italijanskih načrtov za gradnjo plinskih terminalov v morju v Tržaškem zalivu in v Žavljah. Minister za okolje in prostor Janez Podobnik je v zvezi s projektoma poslal še četrto pismo italijanskemu kolegu, zdaj novemu, Alfonsu Pecoraru Scaniu. Predlagal mu je več datumov za njuno srečanje. Vlada je opozorila, da ni bila ustrezno obveščena o načrtovani gradnji terminalov. Minister za promet Janez Božič je svojega kolega v italijanski vladi opomnil, da slednja pri obravnavi projektov o plinskih terminalih tudi ni upoštevala določb memorandumov o soglasju med hrvaško, italijansko in slovensko vlado za uvedbo skupnega plovne sistema in sheme ločene plovbe v severnem delu Jadranskega morja. Slovenska vlada je italijanske sogovornike nadalje opozorila, da ne glede na vse dosedanje predloge iz Slovenije v zvezi z omenjenimi načrti doslej še nismo dobi-

li nobenega konkretnega vsebinskega odgovora. Kršitev mednarodnega prava je nastala že zato,

ker Slovenije niso pritegnili v sodelovanje že v začetni fazi izvajanja obeh projektov o plinskih terminalih. O celotni zadevi so v ponedeljek razpravljali na izredni seji Državnega zbora. V javnih občilih in tudi med političnimi strankami so se nadaljevale polemike o tem, zakaj onkološkemu inštitutu Kliničnega centra v Ljubljani in štirim območnim splošnim bolnišnicam še ni bilo dobavljenih osemnajst operacijskih miz, čeprav so bile slednje naročene in plačane. Vlada je nujno posredovala, da bi v prihodnje preprečili zmeraj nove pritožbe podjetij, ki niso uspela v postopkih javnih naročil. Študenti so še zmeraj nezadovoljni s pogajanjem o svojih zahtevah. Uspelo

jim je doseči sklep vlade, da v Sloveniji ne bodo uvedli šolnin. hočejo še več in zaradi tega zahtevajo sestanek oz. pogajanja s predsednikom vlade Janezom Janšo.

Ustanovno srečanje Gibanja za pravičnost in razvoj dr. Janeza Drnovškega

Predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek je napisal in predstavil novo knjigo z naslovom Misli o življenju in zavedanju. V njej je pojasnil in utemeljil duhovno preobrazbo, ki jo izvaja in doživlja že nekaj časa. Njegov novi bližnji sodelavec, kipar in preučevalec ter "zdravilec" zemlje Marko Pogačnik (iz Šempasa), je ob predstavitvi knjige zapisal, "da Drnovškova razmišljanja vabijo vse nas, da preverimo svoja stališča do skoraj vseh mogočnih obrazov resničnosti, da glas resnice ne bi onemel prav

zdaj, v času velikih sprememb, ko je najbolj potreben."

Toda dr. Janez Drnovšek še zmeraj ostaja tudi politik, ki hoče delovati v realnem svetu. V nedeljo, 28. maja, je bil v gradu na Turjaku ustanovni občni zbor Gibanja za pravičnost in razvoj, civilnodružbene organizacije, ki jo je ustanovil dr. Janez Drnovšek. Napovedal je, da se bo Gibanje vsaj na nekaterih območjih vključilo v priprave na krajevne volitve, ki bodo najbrž meseca oktobra. Predstavilo bo bodisi svoje kandidate ali pa bo podprlo druge liste oz. kandidate. V političnih strankah, zlasti v LDS, je že očitna zaskrbljenost zaradi novega tekmeča na krajevnih volitvah.

Marijan Drobež

Izdajatelj je Celjska Mohorjeva družba

Vodnika po umetnostni dediščini cerkva v dekaniji Postojna

Celjska Mohorjeva družba, ki je že pred časom začela objavljati prve zvezke gradiva za Leksikon cerkva na Slovenskem, je izdala dve novi zadnji publikaciji. Obravnavata umetnostno dediščino cerkva na območju dekanije Postojna. Gre za obsežno in zahtevno delo, saj je v obeh zvezkih (ali knjižicah) opisanih kar 66 cerkva in kapel ter predstavljenih 89 umetnikov,

območja celotne države čedalje bolj postajala vodnik po umetnostni dediščini verskih in drugih sakralnih objektov, ki pomenijo neprecenljivo umetnostno in kulturno bogastvo, ki doslej sploh še ni bilo ocenjeno in ovrednoteno. Urednik Leksikona Luka Vidmar je v predgovoru k prvi publikaciji o dekaniji Postojna zapisal, "da je namen omenjene zbirke predstavitev cerkva kot

pniščih, razen če nimajo funkcije župnijske oz. podružnične cerkve. V Leksikonu so sprejete pokopališke kapele, zgrajene do konca druge svetovne vojne. Vanj ne spadajo neohranjene cerkve ali cerkve v ruševinah. V geslih, namenjenih posameznim cerkvam, so podrobneje obravnavani izključno umetniški ali vsaj umetnostno zanimivi deli stavbe in njene opreme. Iz tega odpadajo opisi utilitarnih in improviziranih arhitektur in umetnostno nezanimive opreme.

V prvem zvezku umetnostne dediščine cerkva na območju Postojna so opisane župnije Hrenovice, Košana, Matenja vas, Orehek pri Postojni, Pivka in župnija Postojna. V drugi publikaciji dekanije Postojna pa sledi opis umetnostne dediščine oz. bogastva v župnijah Slavina, Studeno, Suhorje, Šmihel, Trnje, Ubeljsko in Zagorje. Avtorica pregledov župnij Metoda Kemperl je zapisala, "da v sedanjo Dekanijo Postojna spadajo župnije, ki so se oblikovale na območju prazupnij Hrenovice, Košana in Slavina. Te prazupnije so nastale v desetem stoletju na ozemlju tržaške škofije."

Posamezne župnije in umetnostno dediščino v cerkvah so opisali dr. Metoda Kemperl, Rebecca Možina in Luka Vidmar. Ugotovili so, "da današnja Dekanija Postojna predstavlja v umetnostnem pogledu izrazito prehodno

območje, na katerem so se ves čas menjavali in prepletali primorski in kranski oz. ljubljanski umetnostni tokovi. Zadnji so bili bolj izraziti na območju prazupnij Hrenovice in Slavina, medtem ko imajo močnejši primorski značaj cerkveni spomeniki na območju košanske prazupnije, ki so jim vtisnile svoj pečat domače stavbarske in kamnoseške delavnice v 17. in 18. stoletju. Kraji na območju današnje Dekanije Postojna so sicer pripadali vojvodini Kranjski, cerkvenoupravno pa do 19. stoletja tržaški škofiji."

Glavni spomenik tako imenovane historične arhitekture v postojnski dekaniji je monumentalna neoromanska cerkev, zgrajena iz klesancev nad Trnjem v letih 1894-1903. Načrt zanjo je narisal arhitekt Rajmund Jeblinger iz Linza. Prejšnje stoletje so zaznamovale predelave cerkvenih notranjščin, ki jih je vodil naš znani slikar Tone Kralj. Pri prenovi hrenoviške cerkve v letih 1936-1943 je sodeloval s Plečnikovim učenecem Maksom Strenarjem. Cerkev je poslikal v letih 1942-1943. V svoj Križev pot je vdela izrazito protiitaljansko oz. protifašistično sporočilo. Med drugo svetovno vojno se je zaradi življenjske stiske v cerkveni umetnosti poskušal tudi slovenski slikar Avgust Černigoj. Leta 1944 je poslikal prezbiterij v župnijski cerkvi svetega Štefana I. v Dolnji Košani, na hrbtni strani velikega oltarja pa zapustil še svoj avtoportret. Skoraj edino delo italijanskega umetnika iz 20. stoletja v dekaniji Postojna je Križev pot, ki ga je za cerkev v Trnju 1927. leta naslikal Clemente Del Neri, goriški slikar poznonazarenske usmeritve.

M.

Kratke

V Bruselj tudi zaradi zaslužka

V Sloveniji si veliko ljudi prizadeva, da bi dobili zaposlitev v Bruslju, v tamkajšnjih predstavništvih Slovenije ali v ustanovah, službah in drugih organih EU. Vodja izobraževanja v Centru Evropa v Ljubljani, Nina Sankovič, zatrjuje, da jih tam trenutno dela že več kot 400. Je pa tudi veliko začasnega, pomožnega in agencijskega osebja, ki je s pogodbami zaposleno le za določen čas. Osnovna pogoja za zaposlitev v ustanovah EU sta državljanstvo članice EU in zelo dobro znanje vsaj dveh uradnih jezikov povezave. Uradni jezik je tudi slovenščina. Če se kandidat želi zaposliti kot uradnik ali prevajalec oz. tolmač, je treba imeti visokošolsko diplomu, za delovna mesta za asistente in tajnice pa vsaj srednješolsko spričevalo. Obe kategoriji sta razdeljeni na več podstopenj. Izbor osebja temelji na sistemu javnih razpisov, sam postopek izbora pa je odvisen od delovnega mesta. Navadno je sestavljen iz treh delov. Pri postopku izbora velja načelo enakih možnosti, kar pomeni, da so mesta na voljo vsem državljanom EU, ki izpolnjujejo zahtevana merila.

Najnižji uradniki, to je tisti brez delovnih izkušenj, mesečno zaslužijo štiri tisoč evrov in nekaj manjših dodatkov. Plačilo zaposlenih seveda narašča skladno z vzpenjanjem po karierni lestvici. Generalni direktorji generalnih direktcij lahko mesečno zaslužijo tudi več kot 15 tisoč evrov, tajniško osebje pa od 2.300 do 4.400 evrov. Mišljeni so bruto zneski. Osebu pripadajo še družinski dodatki, ki vključujejo dodatek za gospodinjstvo, otroški dodatek za šolanje ter nadomestilo za preselitev in bivanje v tujini. EU za zdravstveno zavarovanje odvaja 3,4 odstotka osnovne plače, prispevek v breme uslužbenca pa znaša 1,7 odstotka osnovne plače. Seveda pa EU plačuje tudi prispevke za pokojnine.

Šempeter / Stalna muzejska zbirka o slovenskih vojnah

V zaklonišču pod novim poslopjem pošte v Šempetru pri Gorici urejajo stalno muzejsko zbirko z naslovom Goriška v osamosvojitveni vojni leta 1991 in Šempeter-Vrtojba v prvi svetovni vojni. Gre za skupni projekt, ki so ga v počastitev bližnjega praznika državnosti oz. osamosvojitve Slovenije zasnovali Združenje veteranov vojne za Slovenijo v Novi Gorici, sekcija tega združenja v občini Šempeter-Vrtojba, Združenje policijskih veteranov Sever za Goriško in Društvo Soška fronta.

Muzejska zbirka vsebuje veliko slikovnega gradiva, primerkov orožja, uniform vojske iz raznih držav ter veliko drugih predmetov, ki so jih uporabljali med prvo svetovno vojno in v vojni za osamosvojitve Slovenije leta 1991. Za obiskovalce zbirke so organizatorji pripravili tudi zgibanko, v kateri so opisani glavni dogodki iz omenjenih obdobij na Goriškem. Tako so obravnavani boji slovenskih teritorialcev in tedanjih miličnikov s pripadniki jugoslovanske armade v Črničah, na mednarodnih mejnih prehodih v Rožni Dolini in v Vrtojbi ter v Novi vasi pri Opatjem selu na Krasu. Opisani pa so tudi drugi dogodki oz. spopadi na Goriškem v okviru vojne za osamosvojitve Slovenije.

Nove znamke Pošte Slovenije

Pošta Slovenije je tudi v mesecu maju izdala serijo novih priložnostnih pošttnih znamk in nekaj razglednic ter dopisnic, s katerimi zaznamujejo razne dogodke iz preteklosti in tudi sedanjega časa. V seriji znamk z naslovom Evropa je upodobljena integracija izseljencev. Pošta je k sodelovanju pri pripravi osnutka znamke povabila osnovne šole v vsej Sloveniji. Povabilu se je odzvalo 83 učencev oz. učenk. Izbrali so predlog, ki ga je poslala Sara Popović iz osnovne šole v Vipavi. Integracijo pri-seljencev prikazuje motiv treh muč, ki so upodobljene na priložnostni znamki. Znamka iz serije Panjske končnice prikazuje panjsko končnico na temo Razmerja med spoloma, z motivom dekleta, ki tepe fante. Panj-

ska končnica, na podlagi katere je nastala ta znamka, se nahaja v zbirki Koroškega pokrajinskega muzeja v Slovenj Gradcu. V že uveljavljeni seriji rednih pisem-celin, ki prikazuje značilne podrobnosti iz slovenskih mest, sta izšli dve pismi. Prvo prikazuje Novo mesto nekoč in danes, kjer je posebno razviden dvostranski obcestni drevored divjih kostanjev, ki je znan kot Kettejev drevored. Z drugim pismom, ki prikazuje podobo mesta Kranja v preteklosti in v današnjem času, pa je Pošta Slovenije zaznamovala 750. obletnico prve pisne omembe tega mesta na Gorenjskem.

Napis Naš Tito zunaj parka miru na Sabotinu

Na slovenski strani gore Sabotin izvajajo razna dela v okviru projekta o ureditvi parka miru, ki sta ga zasnovali Mestna občina Nova Gorica in občina Gorica. Zdaj predvsem odkrivajo ostaline iz prve svetovne vojne, ko so na znameniti gori potekale srdite bitke med enotami italijanske in avstro-ogrske vojske, urejajo oz. vzpostavljajo pešpoti za obiskovalce in pripravljajo izdajo prospektov o posebnostih in izvirnih razmerah na Sabotinu. O Sabotinu in tamkajšnjem parku miru so govorili na srečanju s časnikarji 22. maja. Razmere in načrte na področju turizma v novogoriški občini so predstavili predstavniki turistične zveze in turističnega informacijskega centra in načelnica oddelka za gospodarstvo v upravi mestne občine Tatjana Gregorčič. Na vprašanje dopisnika našega časnika je pojasnila, da napisi, sestavljeni iz skal na Sabotinu, gre predvsem za napis Naš Tito, ki vzbuja največ polemik v javnosti, ne spadajo na področje načrtovanega parka miru. Zaradi tega naj bi bili omenjeni napisi za izvajalce projekta iz Nove Gorice in Gorice nepomembni, čeprav, dodajamo, še zmeraj vzbujajo različne odmeve in polemike v krajevni in tudi širši slovenski javnosti.

umetnih obrtnikov in delavnic. Z umetnostnozgodovinskih vidikov je opisanih tudi 138 oltarjev ter 650 kipov in slik. Zbirka Leksikon cerkva na Slovenskem bo z izhajanjem posameznih zvezkov oz. publikacij z

umetnostnih celot. Pri tem bodo avtorji naklonjeni in odprti vsem umetnostnim obdobjem, tokovom in zvrstem."

Iz pregleda so izvzete hišne in zasebne, torej tudi grajske kapele in kapele v redovnih hišah in žu-

JE PODPIS,
PA TUDI VELIKO VEČ.

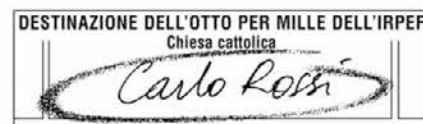
PODPIŠI OBRAZEC CUD IN NAMENI
OSEM OD TISOČ KATOLIŠKI CERKVI.
TVOJA ŽELJA POMAGATI DRUGIM
SE NE BO UPOKOJILA.

C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

www.8xmille.it

Davkoplačevalci, ki niso dolžni predstaviti davčne prijave, lahko vseeno sodelujejo pri izbiri Osem od tisoč z obrazcem CUD. Na obrazcu naj v za to določenem okvirčku dvakrat podpišejo: v okencu Chiesa Cattolica in na dnu obrazca, v okencu "Firma". Nato naj dajo obrazec CUD v belo ovojnico, nanjo naj zapišejo svoj priimek in ime ter davčno številko s pripisom "Scelta per la destinazione dell'8xmille dell'Irpef - Anno 2005". Pismo naj oddajo na pošti ali v banki. Informacije za podpis na obrazcu CUD lahko dobite na brezplačni telefonski številki 800.348.348.

Na tvoji davčni prijavi
ali na obrazcu CUD

LETOS SO PRISPEVKU OSEM OD TISOČ POSKUSNO DODALI PET OD TISOČ. DAVKOPLAČEVALEC LAHKO PODPIŠE ZA OSEM OD TISOČ IN TUDI ZA PET OD TISOČ, V KOLIKOR PRVI NE IZKLJUČUJE DRUGEGA. NOBEDEN OD DVEH NIČ NE STANE DAVKOPLAČEVALCA.

IZ MOJE KUHINJE

Red in snaga
v kuhinji

Posodo, ki je ne rabiš, preglej vsak mesec in jo očisti. Pokvarjeno daj v popravilo, neuporabljivo pa nadomesti. Posodo umivamo vedno v dveh vodah... Umito posodo naložimo v škafo ali na desko, da se odteče, nato pa s čistim prtičem zberemo... Umijemo najprej belo in nato črno posodo. Jedilno orodje zberemo takoj, ko ga operemo, s suhim prtičem in očistimo s smirkovim papirjem (če ni iz bromovega jekla).

Za pomivanje moramo imeti pripravljeno na ognjišču stalno toplo vodo. Umivalni vodi dodamo nekoliko sode (za aluminijevo posodo ne!) ter umijemo posodo od zunaj in od znotraj.

Črno posodo operemo v vroči vodi (lugu) in z milom ter jo obrihamo z žično gobico. Zunanjo stran očistimo z nekoliko peska (sipe) ali tudi s pepelom bukovih drv. Saje očistimo poprej še s papirjem. (KUHARICA v kmečki, delavski in preprosti meščanski hiši, spisala

Marija Remec, Družba Sv. Mohorja 1931)

Kaj se je spremenilo v 75 letih? Zelo veliko stvari. V kuhinji imamo tekočo vodo, grelec za vodo, stroje vseh vrst, posodo iz teflona, pribor iz nerjavečega jekla, detergent-

te. Nimamo pa vse pomivalnega stroja. Meni se na primer ni nikoli stozilo po njem. V mojem prvem gnezdecu zanj ni bilo prostora, v sedanjem pa ga sploh ne pogrešam. Nekako sem ugotovila, da se ženski svet deli v zagovornice pomivalnega stroja in v mazohistične konservativke (hm!), ki lepo shajajo tudi brez njega. Moja

prijateljica Adriana, ki ga je imela med prvimi, bi rekla, da brez njega ne bi mogla več živeti.

Delo v kuhinji je po svoje zelo ustvarjalno, je pa lahko huda mora, kadar moraš dan na dan, leto za letom kuhati in pomivati in pospravljati. Vsako delo ima več podo, tisto lepo, zaključeno, ki jo lahko vsem pokažemo, in tisto težaško, pripravljeno, ki je za tem delom, pa še delo, ki sledi, kakor je na primer pomivanje posode. Zase lahko povem, da sem s časom ob tem opravilu doživela prave trenutke "razsvetljenja", zato sem pomivanje še posebej vzljubila. Ste kdaj meditirali? Meditacija v pogovornem pomenu označuje razmišljanje, poglobljanje v problem. V terapevtskem smislu pa je namen meditacije obvladovati um in ga osredotočiti tako, da človeka osvobodi suženjstva razpršenim mislim in občutkom, ki slabijo energijo in povzročajo stres in trpljenje. Na Vzhodu jo poznajo različna verstva, na Zahodu pa se je izrazila v molitvi. Pomivanje posode kot meditacija? Ravno tako. To je moja meditacija, ki spodbuja sproščanje razuma in telesa, blazi napetost in odpravlja stres.

Že slišim zasmehljive pripombe. A moj dobri znanec, popravilalec duš Andrej pravi, da se stvari zgodijo, ko je um prazen. Mehanski

gibi imajo to moč, da izpraznijo misli in tedaj nastane... Koliko dobrih idej, koliko posrečenih zamisli in učinkovitih rešitev, ki zadevajo delo, hišna in vrtna opravila in človeške odnose se mi je utrnilo med pomivanjem posode! Zato vedno šaljivo rečem, da je pomivanje posode eno najbolj ustvarjalnih del. Naj še dodam, da sem pri tem delu dobro organizirana, vse sproti lepo zložim, postopek je preverjen, delo tekoče in rezultat dober. Potem je prava igra pospraviti posodo. Po navadi to delo opravi moj ljubi L. Še nekaj je pri stvari pomembno. Občutek imam, da sem z ročnim pomivanjem posode prijazna do narave, porabim malo vode, malo elektrike in malo detergenta. To pa je ekološko. Moja prijateljica Majda pravi, da je dokazano, da se s pomivalnim strojem naredi manj škode, a mene bo težko prepričala.

Kozarce in steklenice umijemo v mrzli vodi, kateri smo pridali zelenih kopriv ali nekoliko sode. (Kupuj vedno le kolikor mogoče gladke kozarce in steklenice, da jih lahko tudi znotraj dobro očistiš!)

Takoj po poroki je moj ljubi L hotel odstraniti nalepke z novih kristalnih kozarcev. Zložil je dva kompleta v plastično vedro, ga napolnil z vodo in položil na rob kadi. Kaj se je potem zgodilo, pa je že druga zgodba.

Avgušina

Enajsto čezmejno srečanje gledaliških skupin višjih srednjih šol
Slovesno podelili nagrade mladim
oddrskim ustvarjalcem

Med dehtečimi pomladnimi rožami so se razcvetele tudi dramske cvetke dvajstih višjih srednjih šol, šestih italijanskih, dveh naših zamejskih in štirih iz bližnjih krajev Slovenije, ki so razprle svoje cvetove na 11. izvedbi čezmejne srečanja šolskih gledaliških skupin, Palio teatrale studentesco. Dramski maraton je letos potekal od ponedeljka, 8., do nedelje, 14. t.m.. Udeležili so se ga poleg italijanskih šol iz Gorice, Tržiča in Štancana tudi dijaki naših šol iz Gorice, DPZTD I. Cankar, DTTZ Žiga Zois, DITZ Jurij Vega, licejskega pola P. Trubar - S. Gregorčič, gimnazije Jurija Vege, Idrija, gimnazije Tolmin, Šolskega centra Nova Gorica Dramske gledališke gimnazije in Škofijske gimnazije Vipava. Organizacija te pobude, ki ima namen s spodbujanjem gledališkega ustvarjanja graditi kulturne mostove med mladimi na o-

beh straneh še obstoječe meje, je bila poverjena gledališkemu združenju Artisti Associati iz Gorice ob sodelovanju goriške pokrajinske in občinske uprave ter občin Krmin, Gradišče ob Soči, Tržič, Štancan, Gradež, Nova Gorica in ob finančni podpori Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice. Predstave so se zvrstile v dvoranah omenjenih občin, zadnja dva večera pa sta bila v KCLB. Na sklepni prireditvi je bila slovesna podelitev priznanj sodelujočim in nagrad najboljšim. Strojna komisija v sestavi Alessandro Marinuzzi, Corrado Premuda, Dalia Vodice, Gianfranco Candia in Samanta Kobal, dramaturginja iz Gledališča Koper, ki nam je povedala, da je bila kakovost letošnjih predstav nižja od lanske, je ob branju tehničnih motivacij izročila vse predvidene nagrade. Tri najboljše so bile: 1. (diploma, 650 evrov in palio) Almeno per un po' liceja Bu-

narroti iz Tržiča; 2. (diploma, 350 evrov) Virginia-Bresciana 2-0 I.T.A.S. G. D'annunzio - I.S.A. M. Fabiani, Gorica; 3. (diploma, 250 evrov) Saint James College licejev D. degli Abruzzi in S. Slapater, Gorica. Posebno nagrado pokrajinske konzulte za mir (diploma, 450 evrov) je prejela predstava Eirene v izvedbi I.S.I.S D. Alighieri (Gorica). Posebno nagrado žirije si ex aequo delita predstavi Hočete igrati z mano gimnazije J. Vega iz Tolmina v režiji Jožeta Voznyja in Parigi e' un luogo... I.S.I.T. G. Galilei - E. Fermi - N. Pacassi, Gorica. Nagradi za najboljšo žensko in moško vlogo (diploma, gledališki abonma sezone 2006/07 v Krmini) sta si prislužila Bojana Gantar (klovn v igri Hočete igrati z mano gimnazije J. Vega, Idrija, in Rok Furlan (Matička v igri Ta veseli dan) Dramsko gledališke gimnazije iz Nove Gorice, mentor Marjan Bevč. Na prvem večeru v Novi Gorici sta spregovorila novogoriški župan Mirko Brulc in predsednik

goriške pokrajine Enrico Gherghetta, v Gorici na zadnjem pa Alessandro Fabbro, predstavnik goriške pokrajine, in Tomaž Vuga, podžupan Nove Gorice. Skupne misli so se osredotočile na pomembnost te prireditve in prijateljsko preseganje meja, ki morajo izginiti predvsem v glavah, in k temu pripomore tudi zblíževanje mladih na Palio. Napovedovala sta Enrico Cavallero in Tjaša Dornik, ki je tudi sproščeno prevajala. V KCLB je ob velikem navdušenju mlade publike nastopila skupina Atmosfera Zero. Sedem fantov iz Piemonta se je ob raznobarnem svetlobnem ozadju razvnelo v vrtoglavih koreografskih figurah plesa brake dance. Ob koncu še čestitke našim dijakom, ki so se lepo izkazali. Izbruseni tercet, Costanza Frandolič, Harjet Antonič in Lucrezia Bogaro iz predstave Povodni mož in še kaj licejskega pola Trubar - Gregorčič, v skrbni režiji Vesne Tomsič, je bil kandidat za najboljšo žensko vlogo. Opomba naj gre organizatorjem: prihodnjic naj poskrbijo, da bo programska zbiranka bolj pregledna in bolj berljiva!

IK

hipertekst10.doc

Vsega je kriv Gutenberg

Prijetna knjiga? Nadležna SMS sporočila? Prepoln elektronski poštni nabiralnik? Preveč reklame? Za vse to je kriv Johannes Gutenberg! Da, nič hudega sluteči Gutenberg (http://sl.wikipedia.org/wiki/Johann_Gutenberg), ki je zasnoval na osnovi stiskalnice za grozdje novo tehnologijo tiskanja s premičnimi črkami! Brez Gutenbergja bi si težko zamislili tudi internet. Spletna stran www.gutenberg.de ni samo domača stran Gutenbergovega muzeja v Mainzu, ampak je zanimiva informativna odskočna deska za vse tiste, ki bi želeli spoznati delo in zamisli očeta sodobne komunikacije, ki so ga na spletnih straneh poimenovali kratkomo Man of the Millennium!

Njemu na čast so na internetu

Spletna stran <http://www.museodellastampa.com> ponuja to, kar obljublja, in sicer virtualni sprehod po muzeju tiska, ki se nahaja v italijanskem mestecu Fivizzano. V tem kraju so, po zaslugi pionirja italijanskega tiska Jacopa da Fivizzano, tiskali prve knjige že leta od leta 1471, kar pomeni, da so tiskane knjige zagledale luč sveta v tem kraju enajst let pred prvo tiskano knjigo na Dunaju! Sicer povsod po svetu imajo radi lastno zgodovino tiska. Na spletni strani <http://www.persmuseum.nl> domuje amsterdamski muzej tiska, ki ponuja vpogled na 400 let tiskane besede na Nizozemskem, in to ne le preko pregleda tiskovin, temveč tudi tehnologije, ki je omogočila tisk. Poštni naslov irskega muzeja tiska je Garrison Chapel, Beggars Bush, Dublin

začeli davnega (računalniško gledano, seveda!) leta 1971 t.i. projekt Gutenberg, katerega cilj je zbrati na omrežju čimvečje število prosto dostopnih elektronskih knjig. Projekt je začel tedaj še univerzitetni študent Michael Hart, danes pa je projekt postal zgled za številne podobne projekte, ki so med sabo povezani ali pa so ustvarjeni za določeno skupino bralcev. Od 12.6.1995 je npr. na <http://www.ijs.si/lit/leposol.htm> I mogoče najti tudi lepo število elektronskih tekstov v slovenskem jeziku. Na spletni strani, ki jo urejuje dr. Miran Hladnik, je na razpolago slovenska literarna klasika, zlasti proze in poezije - dramatik zastopa le Linhartova Županova Micka.

4. na pletu pa si nekaj eksponatov tega muzeja lahko ogledamo na strani <http://www.iol.ie/~nmpmuseum/>, za pokušnjo testenin (lasagne!!) in vin, ki jih ponujajo v muzeju, pa je vendarle potrebna pot do Dublina. Če vas pot pelje do Gutenbergovega muzeja v Mainzu, pa ne prezrite še zbirke posvečene tisku, ki se nahaja v Nemškem tehničnem muzeju v Münchnu (<http://www.deutsches-museum.de/ausstell/dauer/druck/e-druck.htm>), kjer ponujajo na ogled razvoj tehnike tiska od začetkov do današnjega elektronskega sestavljanja "črk". Brez takega napredka bi tudi te vrstice nastajale dlje...

peter.rustia@gmail.com

Vremenska napoved ARPA-OSMER
za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Nad večjim delom Evrope se v višinah zadržuje zelo hladen zrak, ozračje bo zato še nestanovitno. Temperature bodo ostale na razmeroma nizkih vrednostih.

ČETRTEK, 1. junija 2006:

Dopolodne bo pretežno jasno. Med dnevom bo nastajala kopa sta oblačnost in bodo možne krajevne nevihte, ki bodo bolj verjetne v gorah in v ravninskem pasu. Zjutraj bo pihala zmer-na burja.

PETEK, 2. junija 2006:

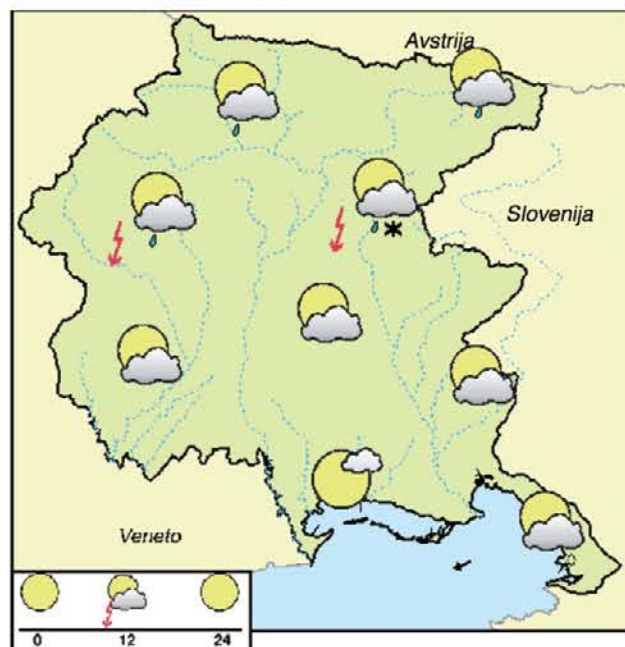
Spremenljivo bo. Med dnevom se bo povečala oblačnost in bodo možne krajevne nevihte, ki bodo bolj verjetne v gorah in v ravninskem pasu. Razmeroma hladno bo.

OBETI ZA KONEC TEDNA:

Spremenljivo bo.

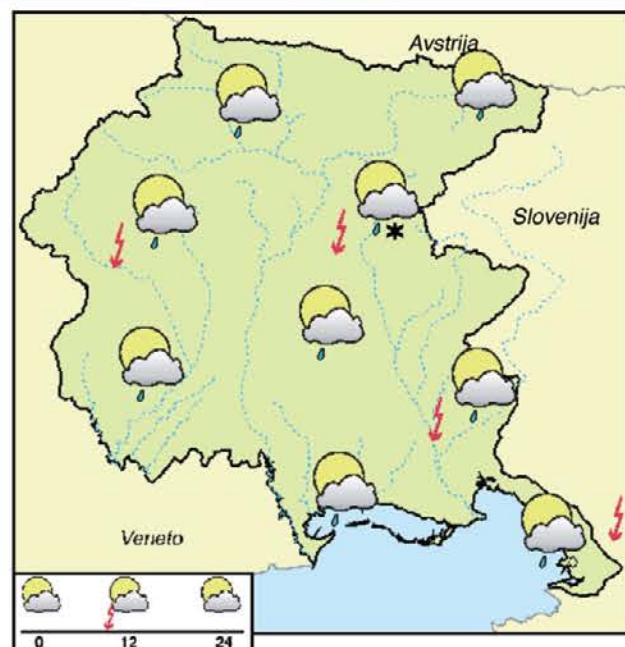
Vremenska napoved je - zaradi tehničnih rokov objave - pripravljena že v torek, zato je možna njena nadaljnja evolucija. Za najbolj sveže podatke: www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel 0432 934148 oz. 348 7546981

ČETRTEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	7/10	9/12
Najvišja temperatura (°C)	16/19	16/19
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	10	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	1	

PETEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	7/10	9/12
Najvišja temperatura (°C)	15/18	15/18
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	8	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	0	

Pravičnost – izziv za Evropo

Utrinki s 96. nemškega katoliškega shoda v Saarbrücknu (24.-28. maj 2006)

Saarbrücken, ki ni večji od Ljubljane, leži na tromeji med Nemčijo, Francijo in Luksemburgom. Že njegova geografska lega daje mestu tipično evropski pečat. To mesto, mesto mostov, je bilo izbrano za kraj dogajanja, 96. nemškega katoliškega shoda, ki je potekal od srede, 24., do nedelje, 28. maja. Udeležilo se ga je okrog 40.000 vernikov. Tudi tema shoda je bila evropsko obarvana: "Pravičnost pred božjimi očmi". Nemčija, ki se zadnja leta korenito preobraža in dobiva novo podobo, Evropa, ki se je pred kratkim oblikovala in razširila, še nima dokončnih meja, še manj pa jasnih in skupnih smernic za danes in še manj za jutri. Kakšna pravičnost torej naj bi zavladovala v Evropi?

To ni samo vprašanje evropske politike, je tudi pomembno vprašanje kristjanov. Nemški katoličani so si ga resno zastavili. Če je vera najprej vprašanje posamez-

nanjem, pomaga k izostrenemu čutu za pravičnejšo družbo, v kateri bo vsak posameznik spoštovan kot človeška oseba, nosilec človeškega dostojanstva. Pri sklepnem evharističnem bogoslužju, v nedeljo, 28. maja, je predsednik nemške škofovske konference, kardinal Karl Lehman, 36.000 navzočim vernikom orisal pravičnost kot ključno besedo našega časa, ki ima močno biblično vsebino. V stari zavezi je pravičnost pomenila pošten in iskren odnos do Boga, do bližnjega, do stvari in do sveta. Sveti Pavel, pravični mož, ki je zrastel iz močnih judovskih korenin, je zaslutil, da smo vsi ljudje, če se primerjamo z Bogom in njegovo pravičnostjo, pod plaščem nepravilnosti. Evangeliji potem govorijo o novi, evangeljski pravičnosti, h kateri se moramo spreobrniti,

li droben, a svetel žarek Božje pravičnosti.

Če je s tem Kardinal Lehman povzel krščansko vsebino pojma pravičnosti, ki je bil v ospredju številnih predavanj, okroglih miz, bibličnih srečanj in bogoslužij, na shodu ni manjkalo krepkih posredov v prid problemov brezposelnosti, socialne pravičnosti, razmišljanj o prihodnjem modelu socialne države in Evrope, o pravičnosti na ravni globusa, o revščini na svetu, ki je v nebo vpjioča krivica, o epidemiji aidsa v Afriki. Med več kot tisoč prireditvami, kjer je šlo tudi za koncerte, gledališke predstave in kabarete, - odmevno je na večji prireditvi nastopil tudi ciganski ansambel -, so na številno obiskanih okroglih mizah nastopili vidnejši nemški in evropski politiki. Zvezna kanclerka Angela Merkel je v pogovoru z mladimi iz petih evropskih držav na prijeten način postavila vprašanje vnosa Boga in krščanskih korenin v evropsko ustavo, zvezni nemški minister Wolfgang Schäuble je podobno razmišljal o evropski duhovni identiteti in poudaril, da imamo premalo poguma pri iskanju duhovnih korenin evropske kulture in civilizacije. Če ne vemo, kdo smo, kako bomo vedeli, kakšni so naši skupni cilji in kam

moramo iti? V tem smislu so druge kulture in druge civilizacije jasnejše in drznejše od naše. Zvezni nemški predsednik Horst Köhler je v dialogu s kardinalom Oscarjem Maradiagom iz Hondurasa in z generalnim direktorjem svetovne trgovinske organizacije Pascalom Larnyjem pred številno publiko razpravljaval o problemu revščine na svetu in o naši globalni odgovornosti za pravičnejši svet. Ehrhard Busek je za isto mizo s hrvaškim zunanjim ministrom Ivom Sanaderjem poudaril pomembnost Balkana za Evropo; kako naj pozabimo, je dejal Busek, da je to pomemben evropski most do bližnjega Vzhoda, in če pakt sabilnosti, za katerega je on sam zadolžen s strani EZ, ne bo uspel, ne bo uspel niti projekt Evrope.

Pomemben vidik katoliških shodov v Nemčiji, ki imajo že 150-letno tradicijo, je to, da niso organizirani s strani katoliške hierarhije, ampak gre za iniciativo katoliških laikov. Na zanimiv način je to prišlo do izraza ne le v pomembnih javnih nastopih laikov, ampak tudi v skoraj dva kilometra dolgih šotornih stojnicah, ki so bile postavljene na glavni nakupovalni ulici Saarbrückna. V šotarih se je predstavilo okrog 200 različnih katoliških organizacij, večino-

ma laičnih. Tu je zaživela peštra ustvarjalnost, tisti mikrokosmos nemške cerkve, ki je usmerjen v dobrodelno, misijonsko, socialno in družbeno. Poleg kardinala Karla Lehmana je imel glavno besedo laik, predsednik centralnega odbora katoliških shodov v Nemčiji, dr. Hans Joachim Meyer. Laiška komponenta nemške katoliške cerkve je močna in zelo dobro organizirana, kar je v kriznih časih, ki jo Cerkev doživlja v Evropi, lahko lepa obljuba za prihodnost. Na to je namignil tudi svet oče, Benedikt XVI. v pozdravnem pismu ob odprtju shoda, v sredo, 24. maja.

96. katoliški shod je seveda imel tudi močan ekumenski poudarek. Zanimivo, ne s teoretičnega vidika, ampak bolj z vidika konkretnih znamenj sprave. Če je ekume-

no in očistimo se, potem bo ekumenski dialog iskren in uspešen in pravičen tudi pred Božjim obličjem. Močna pravna akcija je bil tudi ekumenski spravični pohod z obronkov mesta Saarbrücken do francoske meje. Vmesna postaja je bil obisk bivšega nemškega koncentracijskega taborišča, pohod pa se je končal v parku nemško-francoskega prijateljstva. Dva naroda, ki sta se stoletja vojskovala, dve veroizpovedi, ki sta si pogosto nasprotovali in nagajali, na skupni poti, preko meje, čez mejo, v park prijateljstva. To lepo vzdušje sprave se je po srečnem naključju ujelo tudi s pravičnimi koraki nemškega papeža, Benedikta XVI. na Poljskem, ki je obiskal Auschwitz in oznanjal besede sprave in odpuščanja.

96. katoliški shod v Saarbrücknu je po odmevnem mladinskem dnevu v Kölnu spet vzbudil občutek, da je lepo biti katoličan. Mladinski škof nemške škofovske konference Franz Joseph Bode iz Osnabrückna je navzoče povabil v svojo škofijo, v Osnabrück, kjer bo leta 2008 naslednji, 97. katoliški shod nemške cerkve. V povabilu je dejal: pridite, pridite predvsem mladi, da bomo lahko spet doživeli, da je Cerkev mlada. Čim več takih prireditev bo v Evropi, tem več bo graditeljev mo-

stov, tudi mostov pravičnosti. Saarbrücken, most na Saaru, je dobil nove mostove prijateljstva, sprave, medsebojnega razumevanja in spoštovanja. Kako zelo bi želel, da bi nekoč kaj takega doživela tudi Slovenija, ki še ni dogradila niti z ene niti z druge strani trdnih mostov s slovensko manjšino in s Slovenci v Evropi in po svetu!

Zvone Štrubelj

Peš po Korziki (5)

Med morjem in gorami

Če jo potrebujeta, lahko gremo del poti skupaj in si jo po potrebi izmenjujemo," je predlagal, potem, ko sem mu povedal, da se tudi Jani nad prepadi zašibijo kolena. Zadovoljno sem prikimal in mu razložil, da tovoriva s seboj vsak svoj plezalni pas in nekaj vponk. "Z izmenjavo opreme bi bili lahko vsi štirje v popolni opravi," sem zaključil. Z ostalimi v koči se nisva najbolje razumela. Držali so se preveč sami zase in za moje pojme nekoliko previsoko. V zraku je dišalo po bedasti tekmovalnosti. To mi ni bilo všeč, še posebej zato, ker sem pričakoval, da bom iste ljudi srečeval tudi prihodnje dni. "Škoda. To, s kom hodiš in deliš izkušnje v dobrem in slabem, ni zanemarljivo. Na Caminu se mi je pod kožo vtisnilo pravilo "Daj, kar lahko daš, in vzemi, kar rabiš", tu pa ni o tem ne duha ne sluha. S Pachijem in Carmen sva se dobro ujela, vsi ostali pa me še najbolj spominjajo na anonimno množico v kakšnem mestnem

avtobusu ali metroju, kjer vsi gledajo eden mimo ali skozi drugega in jih nič ne briga za tistega, ki sedi zraven, spredaj ali zadaj," sem razmišljal. Jana, ki ji popoldanska siesta očitno ni povrnila vseh moči, se je šla kmalu po skromni večerji kar umiti in spat, sam pa sem šel še malo ven, na svež zrak. Pred tem sem se dobro oblekel, saj so bile vremenske razmere precej drugačne od tistih v dolini. Z vsako minuto je bilo bolj mrzlo in veter se je vse bolj zaganjal, tako da nisem prav nič zavidal tistim, ki jih je čakala nočitev v šotarih. Ko se je začelo temniti, sem se vrnil v notranjost koč. Večina je bila že v horizontalni v sedenju sobi, v jedilnici pa sta se z dnevnimiškimi zapisi ukvarjala le še dva. Prisedel sem k mizi in se lotil podrobnega branja vodiča po GR 20. Posebno pozornost sem namenil naslednji etapi in prav nič zadovoljen nisem bil, ko se je izkazalo, da naju čaka tehnično še zahtevnejši dan z veliko plezanja po izpostavljenih mestih. Ko sem preveril še, kakšne so razmere na tretji in četrti etapi, sem se

začel resno spraševati, ali bova kos izzivu, ki sva si ga zastavila. V spalno vrečo sem zlezal zadnji, pa vseeno še dolgo nisem mogel zaspati, saj me je še naprej grizlo vprašanje, ali je sploh pametno nadaljevati po začrtani poti. Vedel sem, da se težavni drugi in tretji etapi lahko izogneva po alternativni lažji poti, ki vodi v dolino in se potem dvigne nazaj do naslednje planinske koč. Na GR 20, vendar pa je s tem najin načrt izgubljal smisel. Vse do jutra sem se bolj premetaval kot zares spal. Ves čas se mi je v glavi vrtel film o tem, kako Janinim staršem razlagam, da je njihova hči izgubila ravnotežje in zdrsnila v prepad in kako sem sam kriv, da se je to zgodilo, pa čeprav nisem mogel narediti nič, da bi ji pomagal. Za dodaten impulz nespečnosti je sredi noči poskrbel še mlajši avstrijski planinec, pravi zoprnež, ki se je cel popoldan obnašal tako, kot da je koč njegova. Ves

čas se je glasno in povsem brez občutka sprehajal iz spalnega v bivalni del koč in s tem motil vse tiste, ki so po zaključku etape potrebovali popoldanski počitek. Po pripravi hrane ni pomil posode za sabo, pločevinke piva je puščal tam, kjer

ratka, tipček si jih je iskal, in ponoči mu je bil izstavljen račun za objestnost. Med neuspešnim iskanjem idealnega spalnega položaja me je zmotil hudo smrdljiv vonj. Prav živalsko je zaudarjalo po človeškem dreku. Sprva

skušal čim tišje, da ne bi koga zbudil, spustiti na tla. Smrdelo je kot kuga in le s težavo sem se pretvarjal, da spim tako kot vsi ostali. Preden je zapustil prostor, je skušal odpreti majhno okence, a je to tako zacvililo, da je idejo opustil, saj se je bal, da bo treba komu razlagati, kaj se je zgodilo. Namesto tega je pustil za seboj odprta vrata v večji in bolj zračen bivalni prostor. Po nekaj minutah, ko se je z oprano ritjo in svežimi gati na njej vrnil v spalnico, se je že dalo dihati. Dogodek, o katerem sem zjutraj poročal le Jani, je dokazoval, da se pri življenju v neposrednem stiku z naravo vsaka napaka, prevzetnost in ošabnost pa še posebej, hitro plača, in da veljajo povsem drugačne razmere in pravila kot v sprevrženem urbanem okolju, kjer so postale laži, metanje polen pod noge, komolčarstvo, egoizem ... že skoraj vrednote. Čeprav se mi je tipček, ki se je podelal v hlače, zaradi neljubega dogodka zasmilil, je dobil, kar mu je šlo. Upam le, da se je iz tega kaj koristnega naučil.

/ dalje
Nace Novak

Nadaljevati ali ne nadaljevati po GR 20, to je bilo vprašanje, ki mi v planinski koči ni dalo spati

jih je izpraznil, in tudi papirčki bonbonov so padali vsenaokrog. Opazil sem celo, da nalašč trese razmajano mizo, ko je starejši pohodnik, ki mu je sedel nasproti, pisal dnevnik, sk-

mi ni bilo jasno, od kod prihaja, potem pa sem zaslišal, kako pod težo debelega avstrijskega zoprneža, ki je spal na sednjem pogradu, škripajo lesene lojtre, po katerih se je